చందాదారులకు గమనిక

* శ్రీ రామకృష్ణప్రభ (ఆధ్యాత్మిక మాసపత్రిక) ప్రతి ఇంగ్లీషునెల మొదటివారములో వెలువడును.

* సంవత్సరచందా 12 రూపాయలు.

* దీర్ఘకాలీయ చందా (35 ఏండ్లు) 150 రూపాయలు.

* దీర్ఘకాలీయ చందాదారులు (35 ఏండ్లు) కాగోరి, ఒక్కసారిగా 150 రూపాయలు చెల్లించలేనివారు, వాయిదాలపై (ప్రతిసారి పదిరూపాయలకు తక్కువగాకుండ) ఒక సంవత్సరకాలములో మొత్తము పైకమును చెల్లించవచ్చును.

* దీర్ఘకాలీయ చందా మధ్యలో మరొకరి పేరునకు మార్చబడదు.

* ఐదు సంవత్సరములకు చందా పైకము ఒక్కసారిగా చెల్లించువారికి 10% తగ్గింపు గలదు.

* చందాదారులు కాగోరువారు ఏనెలనుండియైనను చందాదారులు కావచ్చును.

* చందాపైకమును మనియార్డర్‌ద్వారాగాని, పోస్టల్ ఆర్డర్‌ద్వారాగాని, బ్యాంక్ డ్రాఫ్ట్‌ద్వారాగాని ముందుగానే పంపవలెను.

* క్రొత్తగా చందాదారులుగా చేరువారు "క్రొత్త చందాదారుడను" అని తెలియజేయవలసినదిగా మనవి.

* చందాదారులయినవారు, తమ చందానంబరును (R. p. ……………) గుర్తుంచుకొని ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములలో దానిని తెలుపవలెను.

  (ప్రతినెల పోస్టుద్వారా మీ కందజేయబడు రామకృష్ణప్రభ కవరుపైనుండు మీ విలాసము మీద, మీ చందానంబరు గుర్తింపబడియుండును. గమనించగలరు.)

* మీరు వ్రాయు ఉత్తరములందు, M. O. కూపనులందు మీ విలాసమును, చందానంబరును స్పష్టముగా వ్రాయువలసినదిగా మనవి.

* మీ అడ్రసు మారినపుడు ఆ క్రొత్త విలాసమును మాకు తెలియజేయగలరు.

* ప్రత్యుత్తరమపేక్షించు ఉత్తరములు వ్రాయువారు, రిప్లయికార్డుగాని, తగినన్ని స్టాంపులుగాని పంపగలరు.

* రామకృష్ణమఠము, మద్రాసు-4 నుండి వెలువడు చాల పుస్తకములధరపై రామకృష్ణ ప్రభ చందాదారులకు 5 % తగ్గింపు కలదు.

మేనేజరు: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ,
P. B. No. 635, మద్రాసు-600 004.

విడిప్రతి 120 పైసలు

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

సూచిక

ధన్యవాదాలు:—ఈ మధ్య మరో నూరుమందిని చందాదారులుగా చేర్పించిన శ్రీ ఆళ్ళ గోపీరెడ్డికి మా ధన్యవాదాలు.

దేవస్థానములు, తిరుపతి

శ్రీ వేంకటేశ్వర నిత్య ప్రసాదదాన నిధి పథకము

- తిరుమలకు భగవంతుని దర్శనార్థము వచ్చే భక్తులలో పేదలైనవారికి ప్రసాదదానము చేయుటకు మీరు వాంఛించు చున్నారా ?

- పేదలకు అన్నదాన ప్రాశస్త్యమును హిందూమతగ్రంథములు అనేక విధములుగా ఉగ్గడించినవి. తిరుమలవంటి పుణ్యస్థలములలో గావించు అన్నదానము మరింత విశిష్టమైనది. అన్నదానమువలెనే ప్రసాదదానముకూడ దాతలకు శుభదాయకమైయుండును.

- కావున తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, "శ్రీ వేంకటేశ్వర నిత్య ప్రసాదదాన నిధి పథకము" అను పేరున ఒక నూతన విధానమును ప్రవేశపెట్టినది. ఈ పథకముక్రింద మీకు అన్నప్రసాద పొట్లములు, లడ్డులు, వడలు పేద యాత్రికులకు పంచిపెట్టవచ్చును.

- ఈ కార్యక్రమములో పాల్గొనదలచినవారు రు. 500/- శాశ్వతనిధి ఏర్పాటు చేసినచో దానిమీద సాలీనా వచ్చే వడ్డీతో, 20 లడ్డులుగాని, 15 వడలుగాని, 20 అన్నప్రసాద పొట్లములుగాని మీరు నిర్ణయించిన దినమున క్యూ వరుసలోని పేద యాత్రికులకు పంచిపెట్టబడును.

- మీ జన్మదినముగాని, వివాహదినముగాని, మీ పిల్లల జన్మదినములుగాని, మీ జననీజనకుల శ్రాద్ధదినములుగాని, మీకు స్మరణీయమైన మరి యే దినముగాని - మీరు నిర్ణయించితే ఆ దినమున ఉదయము స్వామివారి కొలువులో మీ నామధేయము, గోత్రము, మీ పేర ప్రసాదదానము జరుగబోవునట్లు విన్నవించబడును.

- రు. 500/- చొప్పున మీరు ఎన్ని నిధులైనను ఏర్పాటు చేయవచ్చును. ఒక్కొక్క నిధికి ఒక్కొక్క నిర్ణీత దినముగూడ మీరు సూచించవచ్చును. కనీసము 20 నిధులు (రు. 10,000/-) ఏర్పాటు చేసినవారు, నిర్ణీతదినమున కుటుంబ సభ్యులు ఐదుగురుతోసహా శ్రీవారి ప్రత్యేక దర్శనముకూడ పొందవచ్చును.

- ఈ ప్రసాదదాన కార్యక్రమము 1980 ఉగాదినుండి ప్రారంభమయినది. ఇందులో పాల్గొనదలచిన నిధి దాతలకు ఆదాయపు పన్ను మినహాయింపు గలదు. విరాళములు ఆంధ్రాబ్యాంక్ అన్ని బ్రాంచీలద్వారా మీరు పంపవచ్చును. తక్కిన ఏ బ్యాంక్ డి. డి. ద్వారా ఆయినను కూడ పంపవచ్చును. విరాళములను ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము పేరున, మేనేజర్, ఆంధ్రా బ్యాంక్, గాంధిరోడ్, తిరుపతి-517501 అను విలాసమునకు పంపవలెను. నామధేయము, గోత్రము, పూర్తి విలాసము, పంపకమునకు ఎన్నుకున్న ప్రసాదము పేరు, నిర్ణీత దినము. ఈ వివరములనుకూడ నిధి ఏర్పాటుదారులు తెలియజేయగలరు.

ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు,

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి.

౦ త్రవము

1) బుద్ధి నిలకడ - లేని మనుజుడు
పొందజాలడు - శాంతి సుఖముల
విషయ సుఖముల - వెంట పరుగిడు
వెఱ్ఱిజీవుల - కెచట శాంతిర?

2) మరకు బానిస - అయిన మనుజుడు
మనసు కలకల - మాపగలుగునె?
పొందగలుగునె - బుద్ధి నిలకడ?
చెంద గలుగునె - శాంతి సుఖముల?

3) హస్తమున, అణు - బాంబు బట్టుక
అరచు మనుజుడు - 'శాంతి శాంతని'
చంద్రు జేరగ - నరిగి గూడను
చెందజాలడు - శాంతి సుఖముల

4) మతము మతముల - మధ్య ద్వేషము
జాతి జాతుల - మధ్య జగడము
దేశ దేశములందు - రగడలు
దేనికయ్యా! - శాంతి చర్చలు?

5) వర్గ వర్గము - మధ్య వైరము
ఒకరి నొక్కరు - విశ్వసింపరు
తాము మాత్రమె - శాంతి కోరులు
తక్కువారలు - కలహకారులు.

6) ఒకరి కుత్తుక - లొకరు నరుకగ
ఉర్వి నరికెడి - మనుజు డక్కట
అంబుధిని - ఈదంగ దలచు
ఆకసంబున - కెగుర దలచును.

7) జగము లన్నియు - క్షణము లోపల
జయించ దలచు - నేటి మనుజుడు
తన్ను గలచెడు - శత్రులాఱ్వుర
గానెరుంగడు గెలుచు మార్గము.

8) నీకు వెలుపల శాంతి సుఖముల
నేల వెదకెదు వెఱ్ఱి మనుజుడా!!
కలదు సుఖనిధి - అంతరంబున
గాంచు మనసును - త్రిప్పి లోపల.

9) రేపెరుంగని - రిత్త సుఖముల
వెంట దిరుగుదు - వేల భ్రాంతితో?
మార్పెరుంగని - ఆత్మయందున
మనసు లయమయి - శాంతి పొందర!!

10) అణచవలెరా! - ఇంద్రియంబుల
అందవలెరా! - ఆత్మ సుఖముల
పొందవలెరా! - బుద్ధి నిలకడ
చెందవలెరా! - శాంతి సుఖముల.

11) పరమేశ్వరు - పాదములకు
ప్రణమిల్లుచు - శరణన్నను
చిత్త శాంతి - నొదవ జేసి
చేర్చు తిరిగి - రానిచోటు.

12) ఆధ్యాత్మిక - ఆధిదైవిక
ఆధి భౌతిక - తాపములను
మనుజుల దరి - జేరకుండ
మనుచు మంత్ర - రాజమయిన,

"ఓం శాంతి, శాంతి, శాంతి" యనెడు
ఉపనిషత్తు - మంత్రంబును
సతతము స్మరియింపు మనుచు
చాటు శ్రుతులు - జగములందు.

గేయరచన: చీమకుర్తి వేంకటేశ్వర్లు

ఒక అవ్వ - ఒక బిడ్డ

శ్రీ చంద్రశేఖరేంద్ర సరస్వతీ శంకరాచార్యస్వామి

ఒక అవ్వ ఉన్నది. ఆమె ఒకచోట కాళ్ళు జాచుకొని కదలక మెదలక ఉండే మనిషి కాదు. ఊరూరూ తిరిగే మనిషి. ఆమె చూడని గ్రామం, తొక్కని గుమ్మమూ లేదు, ద్రావిడ దేశమంతా కలయ తిరిగింది. అంత ఉత్సాహ వంతురాలన్నమాట.

ఒక పిల్లవాడున్నాడు – అతడు బొద్దుగా, ఏనుగు గున్నలాగా ఉంటాడు. ఈ బిడ్డ ఉన్న చోటునుంచీ కదలడు. ఉరకలతో పరుగులతో అరక్షణం కూడ ఊరక ఉండకపోవటం బిడ్డల గుణం. ఈ శిశువు అలాంటి శిశువు కాదు. విపరీతమైన శిశువు. ఈ పాపడు ఉన్నచోటు నుండి కదలడు.

విపరీతమైన అవ్వ. విచిత్రమైన శిశువు. బిడ్డవలె అవ్వ ఉన్నచోట ఉండక ఊరూర తిరుగుతుంది. అవ్వవలె బిడ్డ– కదలక మెదలక గుండ్రాయిలాగా కూర్చొని ఉంటాడు.

మరో విశేషం. ఇంతవయసైనా, ఇట్లు ఈ అవ్వ తిరగటానికి కారణం ఈ శిశువే! పల్లె, పట్టణం, జనపదం, గ్రామం, నగరం, ఒక్కచోటు ఏమి సర్వవ్యాపిలాగా తిరిగేటట్లు ఈమెను చేసిన ఘనుడు ఈ పాపడే.

ఈ శిశువెవరు ? ద్రావిడభాషలో పిళ్ళై అంటే బిడ్డ. పిళ్ళైకు శ్రేష్ఠవాచకమైన 'యార్' అనే పదం చేర్చితే – 'పిళ్ళైయార్' అనే పదం సిద్ధిస్తుంది. మర్యాదగా ఆ శిశువును పిళ్ళైయార్ అని ద్రావిడదేశంలో వ్యవహరిస్తారు. ఆయన కూర్చున్నచోటునుండి కదలడు. ఎవరన్నా ఉలకక పలకక కూరుచుని ఉంటే – అరవభాషలో నీవేమి కల్లుపిళ్ళైయారివా!' అనేది వాడుక. రాతి విగ్రహం లాగా కూర్చున్నావేమి! అని అర్థం

పార్వతీ పరమేశ్వరులకు ఈయన జ్యేష్ఠ

పిళ్ళైయార్ అంటే వేరే కాదు–

'జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పతిం' – అని వైదికమంత్రములో చెప్పబడిన గణపతినే.

ఈయన ఈశ్వరభూతగణములకు పతి – గణానాం పతిః. ఈయనను మించిన నాయకుడు వేరే లేనందున – వినాయకుడని మరొకపేరు. ఒక పదంలో 'వి' అనే విశేషణం చేరిస్తే అర్థం అతిశయమౌతుంది. కొన్నిచోట్ల విరుద్ధార్థకమవటమూ కద్దు. ఈయన చేయని పని అంటూ ఉండదు. మొక్కువారల పనుల్ చక్కజేసెడు సామి, గటికపూజల మెచ్చు గబ్బివేల్పు''. పనులను చెడచేవాడు, చక్కబెట్టేవాడూ ఈయనే. 'యం నత్వా కృతకృత్యాః స్యుః తం నమామి గజానన.' అన్ని కార్యములనూ ఆరంభించేటపుడు, అగ్రపూజ అందుకొనే పెద్దమనిషి ఈయనే.

ఈయనకు ఏనుగుముఖము. ఏనుగుకు దేహబలమధికము. ఏనుగుకు ఇంత జవసత్త్వము లున్ననూ, పులి, సింహము మొదలైన జంతువులవలె ప్రాణిహింస చేయదు. బర్మా మలయా మొదలైన దేశాలలో బరువైన పనులకు ఏనుగులను విస్తారంగా పూర్వం నియోగించేవారు. పిళ్ళారి కూడ శక్తిమంతుడు. శక్తి ఉన్నది కదా అని మనకు అపకారం చేయడు. ఉపకారప్రాణి. ఏనుగుకు బుద్ధి సూక్ష్మం. జ్ఞాపకశక్తి అధికం. గణపతి అనగా జ్ఞానస్వరూపమే. నిర్మల నిర్వికల్ప గుణాతీత సాంద్రానంద పరబ్రహ్మ స్వరూపమే!

ఏనుగు ఏది చేసినా అందంగా ఉంటుంది. అది ఊగులాడుతూ నడుస్తుంటే, ఆ ఠీవి, ఆ హొయలు–అది గజగమనమే మరి. ఆ తొండమును విసరటం, చెవులను హఠాత్తుగా రెపరెపలాడించటం, తినటానికి ఎవరైనా ఏదైనా ఇస్తే అమాంతంగా లాక్కొని గుటకాయ

స్వాహా చేయటం ఎంత చూసినా తృప్తి ఉండదు. దాని ముఖంలో శాంతి వెల్లివిరుస్తూ వుంటుంది. ఏనుగు వత్సేచాలు పిల్లలు దాని చుట్టూ చేరుతారు. మృగజాతిలో అంత దర్శనీయమైన మృగం వేరొకటి ఉండదు.

మనుష్యులలో బిడ్డలంటే ఒక విశేషం. పసిపిల్లల సాహచర్యంలో మనం ఎంతకాలమున్నా తనివి తీరదు. నిష్కల్మషమైన మనస్సు, బోసినవ్వులు, తొక్కుపలుకులు, క్రేళ్ళురుకులు-ఎప్పుడూ ఆనందం-ఇవీ శిశులక్షణాలు. ఇట్లా ఉండే బిడ్డలను చూస్తే ఎవరికి ఆనందం కలుగదు?

పిళ్ళారి ఏనుగుకు ఏనుగు, బిడ్డకు బిడ్డ. అందుచేత ఆయనను ఎంతసేపు చూసినా తనివి తీరదు. 'తుండము నేక దంతము తోరపు బొజ్జయు వామహస్తమున్' - ఇట్లా ఉంటుంది వెనకయ్య వేషం. శిశువువలె సారళ్యం, ఏనుగుగున్న బలం. దానివల్లనే చురుకుదనం. సుందరమైన పరమమంగళ స్వరూపం. జ్ఞానం, ఆనందం, శాంతి - ఒక్కచోట మూర్తీభవిస్తే ఆ రూపమే వినాయకుడు.

ఎన్నో పరస్పరవిరుద్ధములైన విషయములు ఒక్కచోట సామరస్యంగా ఉన్నట్లు ఈయన వద్ద ఉంటవి. ముఖం మృగవర్గానికి చెందింది. దేహం మానవవర్గానికి చెందింది. రూపమేమో శిశువు. వాస్తవానికి ఆయన మృగమూ కాదు; మనిషీ కాదు—ఆయనది దేవవర్గం. ఒక చేతిలో విరిగిన దంతం. మరొక్క చేతిలో మధురాతిమధురమైన మోదకం. పూర్ణమైన వస్తువు - అపూర్ణమైన దంతం చేతిలో ఉన్నవానికి పూర్ణత్వమెక్కడ? కాని 'పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణాత్ పూర్ణం' అన్న పరబ్రహ్మమే వినాయకుడు. ఈ విషయం మనకు ఎంతో మోదకరంగా లేదూ?

పిళ్ళారి బ్రహ్మచారి. కాని ఈ బ్రహ్మచారి అందరికీ పెళ్ళి చేసిపెట్టుతుంటాడు. ఏనుగు రూపంలో వచ్చి వల్లి అనే ఆటవికకన్యను సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరునికి జతచేసి పెట్టింది ఈ మహానుభావుడే! ఈ కాలంలోనూ పెళ్ళికాని పిల్లలు తమకు మంచి వరుణ్ణి వెదకి పెట్టమని ఈయనను ప్రార్థిస్తూ వుంటారు. మరి ఆయనేమో 'ముక్కువారల పనుల్ చక్కజేసెడు సామి' అన్న బిరుదు వహించినవాడు కదా! మొదటనే మోక్షం అంటే వీళ్ళకు కాబట్టదు-వీళ్ళ ఆశలను తీర్చి తర్వాత వీళ్ళను మోక్షకాములుగా చేద్దామని ఈయన ద మేమో!

తానేమో ఉన్నచోటునుండి కదలడు. భక్తులను అనుకుంటే-ఆకాశం వఱకు అమాంతంగా ఎత్తివేయగల దేవర ఈయన. దక్షిణదేశంలోని పరమభక్తురాలైన అవ్వైయార్‌ను ఆ విధంగా కైలాసం చేర్చిన ఘనత వీరికి ఉన్నట్లు ద్రావిడదేశంలో ఒక కథ ఉన్నది. ఇంకా మనకు తెలియని తత్త్వములు ఈయన వద్ద ఎన్ని ఉన్నవో?

స్వామిని ఈ విధంగా భావిస్తూ వుంటే మనకు రోమహర్షణంగా లేదూ? ద్రావిడదేశంలో ఏమూల చూచినా గణపతియే. ఆయన అనుగ్రహించిన అవ్వ అవ్వైయార్ దేశమంతా తిరిగి తత్త్వబోధ చేసింది. ఈయన ఉన్నచోటునుండి కదలలేదు. ఆమె ఒక్కచోట నిలువక ఊరూరూ తిరిగింది.

ఆ అవ్వ అవ్వైయార్. ఆ బిడ్డ పిళ్ళైయార్!

—(సాధనగ్రంథమండలివారి జగద్గురు బోధలు 10.వ భాగం నుండి)

శ్రీ వరలక్ష్మీ వ్రతము

డాక్టర్ టి. ఆర్. కృష్ణన్

పండుగల్లోని సరదా అంతా స్త్రీలదీ, పిల్లలదీ అని అంటే కాదనేవారుండరు. ప్రతీ వాళ్ళూ పండుగరోజు చారి వార శక్తికొలదీ కొత్తబట్టల హడావిడితో కలకలలతో వుంటారు. ప్రతి పండగ వేరు శ్రీ వరలక్ష్మీపండుగ వేరని చెప్పవలసి యుంటుంది.

''పండుగలేమిటి! పబ్బాలేమిటి? అనవసరపు ఖర్చు, ప్రొద్దుట లేచినప్పటినుండి ఒకటే హైరాణా. ఎక్కీ-తక్కీ-గా చేసుకొని, భుక్తాయాసంతో బాధపడడం'' అను మనసుతో కొందరు పండుగలను సూత్రంగా కొట్టేస్తారు. ఇంట్లోవాళ్ళను బెదరకొట్టడానికి మగవారు ఆ రీతిగ తేలకగ అన్నా కూడ అసలు పండగలోని సరదా అంతా ఆ పైన చెప్పిన పిల్లలదీ, స్త్రీలదే అని మనం మరచిపోకూడదు.

పండుగలనేవి మన భారతీయులొక్కరికే కాక అందరికీ అన్ని దేశాలలో వున్నవి. ఈ ఆచారాలు మన రక్తంలో జీర్ణించుకొనిపోయినవి. తరతరాలుగ వస్తున్న ఈ పండుగ సంబరాలు మూఢ ఆచారాలనీ, చాదస్తాలనీ కొందరు సరిపెట్టుకున్నా, అవి జన సామాన్యములో పాతుకుపోయివున్నాయి. ఉంటాయి కూడ.

ఘట్టిగా ఆలోచిస్తే, అసలు ఈ పండుగలంటూ లేకపోతే మనం పొరుగువారిని పిలచి, ఒకే ఒక్క-పూట కూడ పెట్టమేమోననిపిస్తుంది. అయిదులూ, పదులూ లెక్క చూడకుండా, మనవాళ్లు నలుగురునూ పిలచి, పండుగలలోనూ, శుభకార్యములలోనూ తప్ప సాధారణ దినములలో ఖర్చుపెట్టేందుకు చేతులాడుతాయా? మనసు ఒప్పుతుందా?

దీపావళి, సంక్రాంతి, సంవత్సరాదీ, దశరా ఈలాటి పెద్ద పండుగలయితే సే తండ్రి తన ఆడపిల్లలను పిలుచుకొని రావడం, అన్నగార్లు చెల్లెండ్రను, బావమరదులను తీసుకొని రావడమూ, ఈలాటివి జరుగును. పండుగలు కావున నే పిలచినను వారు రావడమూ, నాలుగు రోజులు సరదాగా గడపడం కూడ జరిగేది. సాధారణ రోజుల్లో అయిన యెడల వీరు పిలవరు, వారు రానూరా. , ఒకవేళ ఏమైనా పని మీద సాధారణ రోజుల్లో వచ్చినా ఆ రావడం పండుగల్లో వచ్చునట్లుగ వుండదు.

ఒక పండుగకే అల్లుళ్ళూ కూతుళ్ళూ వచ్చారే అనుకుందాం. వాళ్లు వున్న మూనాళ్లూ వాళ్ళకి విసుగు రాకుండా, మర్యాద లోపం కాకుండా, బావా మరదలు ఇంటి అల్లుళ్ళతో హాస్యాలాడడం, అందరూ కలసి పేక ఆడుకోవడం, ఇత్యాది వాటితో మూడు రోజులూ మూడు నిముషాల్లా గడిచి పోతాయి.

ఉత్తరోజుల్లో అయితే ప్రతిమనిషీ ఆఫీసు గొడవ, సంసారతాపత్రయం, డబ్బూ, దసకం యిలాంటివాటిల్లో యిరుక్కుని సతమతమవుతూ వుంటాడు కదా! అదే పండుగ రోజుల్లో అయితే దైనందిన బాధలు మరచిపోయి, ఆ మూడు రోజులూ హాయిగా వుండడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. ఈ పండుగల మీద నమ్మకం అనండి-అపేక్ష అనండి. ఏమయినా మామూలు బాధలనుండి కొప్పిరల్లి మానసికంగా విశ్రాంతి పొందుతాడు. ఈ విధమైన మానసిక విశ్రాంతి అందరికీ కావాలి. ఆ కొద్దిపాటి ఉత్సాహము కూడ లేకపోతే బ్రతుకు బరువుగా తోస్తుంది. అందుచేతనే మన యిష్టాయిష్టాలతో ప్రమేయం లేకుండా ఈ పండుగలు నిలచి వుంటున్నాయి.

ఆడవారిని తీసుకుందాం. ఉత్తరోజున ఈ యింటికీ ఆ యింటికీ మన ఆడవాండ్రెవరూ పన్నిగట్టుకొని పెత్తనానికి వెళ్ళరు. ఏదో నూటికి

కోటికి ఒకరో యిద్దరో తప్ప, సాధారణంగా మన ఆడవాళ్ళు యిల్లు కదలరు కదా! కొందరికి యింటిపనితో మరి కొందరికి తీరికవున్నా బిడియంచేతా, ఇంకకొందరు ఆ రీతిగ వెళ్ళడం నామర్దా అనీ, ఎందుకో ఒకందుకు చాలామంది వనితలు ఏదో పెద్ద అవసరమొస్తేగాని యిల్లు కదలరు.

ఆ రీతిగ ఒకపట్టాన యిల్లు కదలని స్త్రీలే ఈ శ్రావణమాసంలో చూడండి! భోరున వర్షం కురుస్తున్నా, పేరంటాలకి బయలుదేర కుండా వుండరు. ఆనాడు పిడుగులు పడు తున్నాసరే, పేరంటం మానరు. ఎందుకని తెలుసా! అదే మనవాళ్ళకి మిగిలిన నలుగురు ఆడవాళ్ళనూ కలుసుకొని మాట్లాడే తరుణం.

ఈ పండుగలవల్ల ఒకరు మరొకరి యింటికి వెళ్ళి, కాస్త సరదాగా కబుర్లు చెప్పుకొని కాలక్షేపం చేయడానికి అవకాశం కలుగు తుంది. దైనందిన కార్యక్రమంలో ఏమాత్రం మార్పులేకుండా నెలమొదటిరోజున ఏలాగుం టుందో చివరిరోజున కూడ ఆలాగే జరిగి పోతుంది చాలామందికి. ఎటొచ్చీ, నెల మొద టిరోజున ఇవ్వవలసిన బాకీలన్నీ తీర్చేస్తే, చివరిరోజున మళ్ళీ మరెవరెవరికి ఎంత ఇవ్వాలో—అనే లెక్కలో వుంటారు. అంతే గాని నిత్యజీవితంలో నూతనోత్సాహంగానీ, మార్పుగాని కనిపించవు.

పండుగలూ, శుభకార్యాలూ వచ్చినపుడే మార్పు అనేది కాస్త వస్తూంటుంది. పండుగ అనే ఆచారం ఒకటి వుంది కాబట్టే—భయం అనండి; భక్తి అనండి; పూజాపునస్కారం చేసో చెయ్యకో పండుగ మాత్రం జరిపించే స్తాము. అటువంటి పండుగల్లో స్త్రీలకు ముఖ్యాతిముఖ్యమైన శ్రావణమాసంలో రెండవ వారంలో వచ్చే శ్రీ వరలక్ష్మీవ్రతం పండుగ, వ్రతవిశేషము మొదలగునవి తెలుసుకుందాం!

స్త్రీలకు వ్రతమనగానే ఎక్కడలేని సంతోషం. 'వ్రతానాం ఉత్తమంవ్రతం వరలక్ష్మీ వ్రతం' అన్నారు కదా! ఇక చెప్పవలసిన పనే లేదు. వనితలను వన్నెచిన్నల నలరించేది యీ వరలక్ష్మీవ్రత పండుగ.

ఈ పండుగ శ్రావణమాసంలో రెండవ శుక్రవారం రోజున జరుగుతుంది. శ్రావణ మాసంలో దక్షిణాదిగృహాలలో వ్రతాలకు, పూజలకు, నాంది పలుకుతుంది. ఆ వ్రతాలన్నిం టికి ప్రప్రథమంగ వచ్చునది యీ వరలక్ష్మీ వ్రతమే.

భారతదేశమంతటికి పండగమైనను తమిళ, కర్నాటక, ఆంధ్ర దేశమునందలి గృహిణులు బహుభక్తిశ్రద్ధలతో జరుపుకొనడం ఒక విశే షము. ఈ వ్రతాన్ని కన్నెపిల్లలూ, వివాహి తలూ అందరూ చేసుకోవచ్చు. దానిని ఆచ రించడానికి వయస్సు, స్థితి, కుల, మతభేదాలు అడ్డు రావు. ధనికులు ఆడంబరంగా చేసుకుంటే పేదలు వారి శక్తికి తగినట్లుగ చేసుకుంటారు. ఎవరు ఏవిధంగా చేసుకున్నా ఫలితం మాత్రం ఒక్కటే.

ఈ వ్రతంలో పూజలందుకునే దేవతామ తల్లి సిరిసంపదలకు, ఆనందసౌఖ్యాలకు అధి దేవత శ్రీవరలక్ష్మీదేవి. ప్రత్యేకంగా దక్షిణ హిందూస్త్రీలు తమ తమ భర్త ఆయురా రోగ్య అయిశ్వర్యాల అభివృద్ధి కోసరం చేస్తారు.

నూతన వివాహిత స్త్రీలచేత శ్రావణ మంగళవార నోములు నోయిస్తూ యీ వ్రతాన్ని కూడ వారిచేత చేయిస్తారు. ఈ వ్రతాన్ని చేసినవారికి ధన, కనక, వస్తు,

వాహనాలు సమృద్ధిగ లభించడమేకాక యే కొరత లేకుండ, యే కష్టాలు రాకుండ, వారి బ్రతుకులు నిత్యకల్యాణం పచ్చతోరణంగా గడిచిపోతుందని అనాదిగ ఒక నమ్మకమున్నది. అంతేగాక యీ వ్రతం చేయడానికి ఆనవాయి తీలు, ఆచారాలు, సంప్రదాయపు పట్టింపులు ఏమీ అక్కరలేదు. ఎల్లరూ చేసుకొనవచ్చును. నిరుపేదనుండి ధనికులవరకు వారి వారి శక్త్యను సారము నూతన ఉడుపులు కొని ఆ రోజు ధరిస్తారు.

హిందూస్త్రీకి భర్త శ్రేయోభివృద్ధి మిగిలిన అన్నింటికంటె అతిముఖ్యమయినది. అందు వల్లనే యీ వరలక్ష్మీ వ్రతానికి యింత ప్రాముఖ్యం ఏర్పడిందని తోస్తుంది.

వరలక్ష్మీ పూజనాటి ముందురోజే అనగా గురువారమే ఇంటా బయటా బూజు దులుపు కొని శుభ్రంగా యింటిని కడిగి, యింటినిండ, అరుగులనిండా రకరకాల రంగవల్లులతో అలంకరిస్తారు. మరునాడు అనగా శుక్రవారం ఉదయంతోనే వాకిట్లో కలియంపి చల్లి ముగ్గులు తీర్చిదిద్దుతారు. పచ్చి మామిడి ఆకులతోరణా లతో ద్వారాలను అలంకరిస్తారు. గడపలకు పచ్చగ పసుపురంగు, ఎరుపు, తెలుపు, పసుపు బొట్లను ఆహ్లాదకరంగా తీర్చిదిద్దుతారు. పసుపు తోను, కుంకుమతోను రంగవల్లికలతోను పూజా పీఠానికి అలంకరణ గావిస్తారు. ఆనాడు రకరకాల వంటకాలు, పిండివంటలు చేస్తారు.

వ్రత విధానం :

ఈ వ్రతం రోజు తెల్లవారు జాముననే లేచి తలంట్లు పోసుకుంటారు. ఒక పీటకు పసుపు రాసి, బొట్లు పెట్టి తూర్పుదిక్కుగ వేదికగ నలంకరించిన చోటికి చేరుస్తారు. ఆ పీట మీద అరటిఆకు పరచి దానిమీద రాయిరప్పలేక శుభ్రపరచిన బియ్యమును పరుస్తారు. దాని మీద ఒక కలశం వుంచుతారు. ఆ కలశం నిండా ప్రత్యేకంగ శుభ్రపరచిన బియ్యం పోస్తారు. దాని మీద పీచు శిఖలా మలచి వలిచిన కొబ్బరికాయ నొకదానిని వుంచుతారు. దానినే పూజావేదికగ భావించి ప్రతిష్ఠ చేస్తారు.

ఆ ప్రతిష్ఠించిన కలశమును వరలక్ష్మీదేవిగ భావించి రంగురంగుల పువ్వులతో (తొమ్మిది రకముల పూలతో) ఎంతమంది వనితలుండిన అన్ని తోరణాలతో తొమ్మిదిపోచలదారంతో పూలను చేర్చి మాలగా కట్టుకొని ఆ కలశం మీద పెట్టి మంత్రాలతో పూజ చేస్తారు. రకరకాల పండ్లు, రకరకాల పిండివంటలు ఆ వరలక్ష్మీదేవికి నైవేద్యం పెడ్తారు.

వరలక్ష్మిని సిరిసంపదల కోసం, భర్తల శుభం కోసం, ఆహ్వానిస్తూ, ప్రార్థిస్తూ పాటలు పాడుకుంటారు. యీ పూజ చాలవరకు ద్విజోత్తములచేత చేయిస్తారు. పూజానంతరం ఆమెకు నైవేద్యం పెట్టి, హారతియిచ్చి,

"లక్ష్మి రావే మాయింటికి
క్షీరాబ్ధి పుత్రీ వరలక్ష్మి రావే మాయింటికి"

అంటూ పాటలు పాడ్తారు.

అన్ని వ్రతాలకు వున్నట్లుగానే యీ వరలక్ష్మీవ్రతానికి కూడ స్కాందపురాణంలో ఒక కథ వుంది.

పూర్వం ఒకప్పుడు చారుమతి అనే పుణ్యాశీలి భూలోకంలో అవతరించింది. భర్త శుభములకు గాను తపస్సు చేసింది. విష్ణువు ఆమెకు ప్రత్యక్షమయి లక్ష్మీదేవిని గురించి తపస్సు చేయమన్నాడు. చారుమతి లక్ష్మిని గురించి తపస్సు చేయగా ఆమె పార్వతీ సహితంగ ప్రత్యక్షమై

ఒక కలశంపైన తన ముఖచిత్రం లిఖించి, దానికి పూజ చేయవలసిందని ఉపదేశిస్తుంది. చారుమతి లక్ష్మీదేవి ఆదేశించినట్లే చేసి పర మేశ్వరుని సాన్నిధ్యం చేరుకుంటుంది. ఆ తర్వాత క్రమక్రమంగా మహిళలందరూ యీ వ్రతం ఆచరించ ప్రారంభించారు. ఇది యిందలి కథ.

వరలక్ష్మీ పూజానంతరం, పాటలు పాడిన తర్వాత కలశం మీద వుంచిన తోరణాలు తీసు కొని కుడిచేతికి కట్టుకొంటారు. తదుపరి ప్రదక్షిణ నమస్కారంచేస్తూ కొన్ని శ్లోకాలు పఠిస్తారు

తోరణంలోని పూలు వాడినా దారం మాత్రం పచ్చగా వుంటుంది. దానిని శ్రావణ మాసం వెళ్ళిన తర్వాతనే విప్పాలి అని ఆ పురాణం చెప్తోంది.

ఈ రకంగా శ్రావణ శుక్రవారం ప్రొద్దున వరలక్ష్మీదేవి వ్రతమాచరించి, మధ్యాహ్న కాలములో భోజనాదులు ముగించి, సాయం త్రం ముత్తైదువులందరినీ పేరంటమునకు పిలు స్తారు.

అప్పుడు కొత్తబట్టలు, నగలు అందంగా శృంగారించుకొని పేరంటాండ్రకోసం ఎదురు చూస్తుంటారు. రంగురంగుల కొత్తబట్టలతో, రంగురంగుల గాజులతో, కాళ్ళకు పచ్చటి పసుపూ, నుదుట ఎర్రటి కుంకుమలతో ముత్తైదువల కిలకిలా రావాలతో, నవ్వులతో వస్తూపోతూవుంటే ఎంతో వైభవంగా చూడ ముచ్చటగా వుంటుంది.

పేరంటాండ్రు వచ్చేలోగా వరలక్ష్మీ పూజావేదిక దీపాలతో కలకలలాడేటట్లుగా అలంకరిస్తారు. ఈ పూజల అలంకరణ వగైరా చూడడానికి పేరంటమునకు వచ్చినవారికి పసుపురాసి, బొట్టుపెట్టి, వరలక్ష్మీదేవీ వ్రత ప్రసాదం, అరటిపండ్లు, కొబ్బరిముక్కలు, శన గలు, తాంబూలం యిచ్చి పంపుతారు.

ఈ విధంగా యీ వ్రతం వనితలకు మహాసర దాను, సంతోషాన్ని, సౌభాగ్యాన్నీ, సంప దను కలిగిస్తుంది. ఈ వ్రతం చేసేవారికి ఏక ఏ లోట్లూ రావు. వారి సమస్త బాధ్యతలు వరలక్ష్మీదేవి తానే స్వయంగా స్వీకరిస్తుంది అనేటటువంటి నమ్మకము స్త్రీలలో నాటు కొని పోయింది.

పేదగృహిణి అయిన చారుమతికి వరలక్ష్మీ దేవి కలలో కనిపించి యీ వ్రతవిధానమూ, చేసే రోజూ తెలిపి, అభయమిచ్చి, దీవించిం దట. ఆనాటినుండి చారుమతితో బాటు మిగిలిన స్త్రీలంతా కూడ యీ వరలక్ష్మీవ్రతం చేస్తూ వస్తున్నారని తెలుస్తోంది.

న తేన వృద్ధో భవతి యేనాస్య పలితం శిరః
యో వై యువాఽ ప్యధీయానస్తం దేవా స్థవిరం విదుః

—మనువు 2-156.

తల నెరసినమాత్రముననే మనుజుడు పెద్దవాడు కానేరడు. తరుణవయస్కుడైనను జ్ఞాన వంతుడైనవాడే వృద్ధుడని దేవతలు తలచుచున్నారు.

కురుక్షేత్రమందు రాధాకృష్ణుల కలయిక

కుమారి పి. రాజ్య

ఉద్ధవుని ద్వారా గోపికల సందేశాన్ని విన్న గోపాలునికి ఏ విధముగానైనా సరే రాధను చూడాలనే తీవ్రమైన కోరిక కలిగింది. అంతే కాదు తాను తన ప్రేయసి అయిన రాధను విడిచి, ఆమెకు అనంతమైన విరహాన్ని అందించి, కఠోరహృదయుడై ఎలా వుండగలిగానా అన్న ఆశ్చర్యం కలిగింది కృష్ణునికి. తన దర్శనముతో బృందావనవాసులకు ఆనందాన్ని కలిగించాలని అనుకొని మాధవుడు సూర్యగ్రహణము రోజున తనను కురుక్షేత్రములో కలుసుకొనవలసినదిగా దూతద్వారా బృందావనవాసులకు సందేశాన్ని పంపాడు.

వాయస గహా గహాత సుని సుందరీ,
బానీ విమల పూర్వ దిస బోలీ।

‘‘ ‘సుందరీ! రాధా! చూసావా! కాకి ఆనందముతో గంతులు వేస్తున్నది. తూర్పుదిశలో కూర్చుని తన మధురమైన స్వరముతో కృష్ణుని రాకను తెలియచేస్తున్నది. శ్యామా! ఈ రోజు తప్పక నీకు కృష్ణదర్శనం లభిస్తుంది. నేత్రాలు, పెదవులు, భుజములు అదరి శుభ శకునాలను తెలియచేస్తున్నాయి. ఇక నీవు నీ చింతను వదలి ఆనందంగా వుండు.’ తన ప్రియసఖి నోటినుండి ఈ మాటలు వినగానే రాధ ఆనందానికి హద్దు లేకపోయింది.’’

రాధా నైన నీర భరి ఆయె।
కబ ధౌ మిలే శ్యామసుందర సఖి, జదపి నికట హై ఆయె॥

‘‘కృష్ణుని తాను చూడబోతున్నదనే ఆనందం రాధను వివశురాలిని చేసింది. ఆమె నేత్రాలు అశ్రుపూరితాలు అయినాయి. ‘సఖీ! నేను మాధవుని వద్దకు ఎలా వెళ్ళాలి? నాకు రెక్కలు వున్నా బావుండేది కదా! హాయిగా మేఘాన్ని చూసి నెమలి ఆనందంతో నృత్యం చేసినట్లుగా, రాధ శ్యామసుందరుని కలుసుకోబోతున్నాననే ఆనందంతో ఒకచోట నిలువ లేక పోతున్నది’’

అబ హరి ఆయి హై జని సోచై।
సున బిదుముఖీ బారి నైనని తై, అబ తూ కాహై మోచై॥

‘‘సఖీ! రాధా! హరి నిన్ను తప్పక కలుస్తాడు. ఇక నీ చింతలను, దుఃఖాన్ని వదలి సంతోషముగా వుండు. చంద్రముఖీ! ఇక నీ నేత్రాలు అశ్రుపూరితాలు కానీయకు. సంకోచాన్ని వదలి నీ ప్రియునికి లేఖను వ్రాయి. రాధే! విరహానంతరం లభించే సంయోగములో ఎంతటి ఆనందం వున్నదో స్వయంగా అనుభవించి తెలుసుకో.’’

రాధా–గోపికల ఆనందాన్ని నిజం చేస్తూ కృష్ణుడు పంపిన దూత బృందావనానికి విచ్చేసాడు.

హౌ ఇహా తేరే హి కారన ఆయౌ।
తేరీ సౌ సుని జనని జసోదా, మోహి గోపాల పఠాయౌ॥

‘‘ఓ యశోదామాతా! నేను నీ కొరకు బృందావనానికి వచ్చాను. నేను ప్రమాణపూర్తిగా చెపుతున్నాను, నన్ను గోపాలుడు పంపాడు. అమ్మా! కృష్ణుడు నీకు పంపిన సందేశాన్ని విను. ‘అమ్మా! అంతా నేను దేవకీదేవి కన్నకుమారుడినని అంటారు. కానీ నిజానికి నన్ను ప్రేమాప్యాయతలతో పెంచి పెద్ద చేసింది నీవు కాదా? నేను ఎప్పటికీ యశోదా నందవర్ధనుడనేనమ్మా. ఈ ద్వారకలో నాకు దేనికీ కొదువలేదు. కానీ ఇక్కడి ప్రేమాప్యాయతలు నా మనసును హరించలేక పోతున్నవి. నీ ప్రేమ జ్ఞప్తికి వచ్చినప్పుడల్లా,

తల్లినుండి దూరమైన లేగదూడలాగా నేను నీ కోసమై తల్లడిల్లిపోతాను. పరుగున నీ వద్దకు వచ్చి నీ ఒడిలో వాలిపోవాలని అనిపిస్తుంది. రాజకీయాలలో మునిగిన నాకు అంతటి అదృష్టము ఎక్కడిది?' ఈ విధంగా దూత, కృష్ణుని సందేశాన్ని వినిపించి యశోదతో, 'తల్లీ! మాధవుడు సూర్యగ్రహణ కారణముగా కురుక్షేత్రానికి వచ్చి వున్నాడు. అతడు మిమ్మల్ని కురుక్షేత్రానికి రమ్మని, మీకై ఎదురు చూస్తూ వుంటానని తెలుపమన్నాడు.' కృష్ణసందేశం యశోదకు అమితమైన ఆనందం కలుగ చేసింది.''

నంద జసోదా సబ వ్రజవాసీ।
అపనే - అపనే సకట సాజికే, మిలన చలే అవినాసీ॥

''నంద-యశోదలు, బృందావన వాసులు తమ తమ వాహనాలను అందంగా అలంకరించుకొని తమ కంటివెలుగు అయిన మాధవుని దర్శించటానికి కురుక్షేత్రానికి పయనమయ్యారు. మధురమైన గీతాలతో, వివిధములైన వాద్యఘోషలతో దిశలు ప్రతిధ్వనింప సాగాయి. కురుక్షేత్రానికి వచ్చి కృష్ణుని చూడగానే వారికి తాము కలకంటున్నామా అన్న అనుమానం కలగసాగింది. ప్రతివారు కృష్ణుని గాఢంగా కౌగలించుకొని, కృష్ణుని కలుసుకొనే అదృష్టం మొదట తమకే దక్కిందని సంతోషపడసాగారు. దేశదేశాలనుండి వచ్చిన రాజులు వీరి ప్రేమను తిలకించి ఆనందాశ్చర్యాలకు గురి అయ్యారు. కురుక్షేత్రంలో ప్రేమ, వెల్లువలా పొంగి ప్రవహింపసాగింది

తేరీ జీవన మూరి మిలహి కిన మాయీ।
మహారాజ జదునాథ కహావత, తబహి హంతే సిసు కువర్ కన్హాయీ॥

''సఖి! నీ ప్రియపుత్రుని, నీ జీవనాధారుని కలుసుకోవటానికి ఎందుకింత సంకోచపడుతున్నావు?' [గోపనారి ప్రశ్నకు జవాబుగా యశోద] 'చెల్లీ! గోకులములో మణ మధ్య తిరిదిన మాధవునికి, ఇక్కడ నా ఎదురుగా వున్న గోపాలునికి చాలా అంతరం వున్నది. కారణం గోకులంలో వున్న గోపాలుడు శిశురూపంలో కన్నయ్యా. కానీ నేను ఇప్పుడు చూస్తున్నది మహారాజు అయిన శ్రీకృష్ణుని. మరి నాకు సంకోచం కలుగక ఎలా వుంటుంది?' కృష్ణుడు, ఈ విధంగా మాట్లాడుతున్న యశోద వద్దకు వచ్చి ఆమె భుజములపై చేతులు వేసాడు. యశోద ఆనందంతో తన రాజీవనేత్రుని కనులారా చూసుకొని పులకించిపోయింది. ఆమె నోటినుండి ఒక్క మాట కూడ రాలేదు. తన వైపు సంకోచముగా చూస్తున్న యశోదను చూసి కృష్ణుడు 'అమ్మా! ఎందుకింత సంకోచ పడుతున్నావు? నువ్వు వెన్నముద్దలు తినిపించిన కన్నయ్యానే నేను.' పుత్రుని ఈ ప్రేమపూరిత మాటలు విని యశోద, కన్నయ్యను దగ్గరకు తీసుకొని తన ఒడిలో కూర్చోబెట్టుకొని శిరస్సును మూర్కొని, ప్రేమాశ్రువులను కారుస్తూ మాధవుని ముద్దుపెట్టుకొని యశోద తన హృదయములోని విరహాన్ని పోగొట్టుకొన్నది.''

శ్యామసుందరుడైన కృష్ణుడు తొలకరి మేఘములాగా, గోపికలు విసిరే పుష్పాలు వర్షములాగా, హరి దర్శనమున అతి హర్షముతో కలిగే శబ్దములు ఉరుములలాగా, వివిధ రంగుల పుష్పములు కల వనమాల ఇంద్రధనుస్సులా గోచరించసాగింది- అక్కడ వున్నవారికి.

ప్రేమామృతమును వర్షింపజేస్తూ, హృదయానికి ఆనందం కలిగించే కృష్ణుని చూసి రుక్మిణి——

హరి సౌ బూఝతి రుక్మినీ యినమై,
కో వృషభాను కిసోరీ।

''ప్రియా! ఇక్కడ వున్నవారిలో వృషభానుని కుమార్తె ఎవరో నేను తెలుసుకొన

వచ్చునా? ఒక్కసారి నాకు నీ చిన్ననాటి నేస్తాన్ని చూపవా? ఏ రాధ ప్రేమకై నీవు బృందావనవీధులలో మాటువేసి వుండేవాడివో, ఆ మెరుపు తీగను చూడాలని కుతూహాల పడుతున్నాను. చిగురుటాకులతో, సుగంధ భరితమైన పుష్పాలను శయ్యగా అమర్చి ఎవరికి ఆనందం కలుగచేసే వాడివో, ఆ రాధను చూడాలని నా మనస్సు ఆరాటపడుతున్నది. ప్రియా! నీ ప్రేమను చూరగొన్న ఆ అదృష్ట వంతురాలను తిలకించి ధన్యురాలిని కావాలని వున్నది.' (రుక్మిణి మాటలకు కృష్ణుడు) 'ప్రేయసీ! అదిగో! నీలపు వస్త్రాలను ధరించిన ఆ విశాలనేత్రి రాధ. అందమైన, అమాయక మైన ఆ కన్నులు నా మనసును హరించి వేసాయి.' రాధ స్ఫురణకు రాగానే మాధవునికి దేహస్మృతి నశించింది. కన్నులవెంట ఆనందా శ్రువులు కురియసాగాయి.''

రుక్మిణీ రాధా ఐసో భేంటీ।
జైసే బహుత దినని కీ బిఛురీ, ఏక బాప కీ బేటీ॥

''రుక్మిణి రాధను కలుసుకొన్నది. రాధ పట రుక్మిణికి ఎలాటి ఈర్ష్యకానీ, అసూయ గానీ కలుగలేదు. చాలా రోజుల తరువాత కలుసుకొన్న అక్కచెల్లెళ్ళలాగా ఒకరినొకరు ఆప్యాయంగా పలుకరించుకొన్నారు. యిద్దరి స్వభావం ఒక్కటే. యిద్దరూ కృష్ణప్రియులే. ఆకారములో భిన్నత్వం తప్ప యిద్దరి మన సులు ఒకటే. వీరి ప్రేమను తిలకించిన కృష్ణు నికి ఆనందం, ఆశ్చర్యం కలిగింది.''

రాధా మాధవ, భేంట భయీ।
రాధా-మాధవ, మాధవ-రాధా కీటభృంగ గతి హ్వైజు॥

''రాధా - మాధవులు ఒంటరిగా కలుసు కున్నారు. ఇన్నిరోజులు తాను అనుభవించిన విరహబాధ రాధకు కృష్ణుని చూడగానే నశిం చింది. రాధ - మాధవునిగా, మాధవుడు - రాధగా ఒకరిలో ఒకరు లీనం అయినారు. రాధా - మాధవుల ఆ అనంతమైన ప్రేమను వర్ణింప తరం కానిది. శ్యామసుందరుడు, రాధ కన్నులలోకి చూసి మనోహరంగా నవ్వుతూ, 'రాధా! మన యిద్దరిలో ఎలాటి భేదభావం లేదు. నీ అణువణువున నిండివున్న నా కోసం నీవు బాధపడటం దేనికి? నా కొరకు వ్యర్థంగా దుఃఖించకు. నీ మాధవుడు కోరేది నీ ఆనం దమే. నేను నీలోనే వున్నాననే సత్యాన్ని ఎన్నటికి మరువకు.''

బృందావనవాసులను సాగనంపుతూ కృష్ణుడు వారితో—

బ్రజవాసినీ సౌ కహ్యో సబని తై,
బ్రజహిత మేరౌ॥

'' 'ఓ ప్రియతములారా! నాకు బృందా వనము పట్ల ప్రగాఢమైన ప్రేమ ఉన్నది. నేను మీకు దూరంగా వున్నానని ఎప్పుడూ తల చకండి. బృందావనములోని అణువణువు నా స్వరూపమే. నన్ను ఎవరెవరు ఏ భావంతో నైతే పూజిస్తారో, వారికి ఆ రూపంలో దర్శన మిస్తాను. మీ మీద ప్రమాణం చేసి చెపు తున్నాను : నేను గోకులాన్ని మరవటం అనేది ఎన్నటికి జరుగదు.' ఈ విధంగా తన ప్రేమ పూరితమైన మాటలతో ఆనందపరచి మాధవుడు వారిని బృందావనానికి సాగనంపాడు

'సూరసాగరము' ఒక రససాగరము. ఆ రససాగరములో మునిగేవారికి అనంతమైన ఆనందం, శ్రీ కృష్ణకథా ప్రసంగముల పట్ల రుచి, ఆ దివ్యప్రేమను ఆస్వాదించాలనే తపన కలుగుతాయి. మధుర రసస్వరూపుడైన మాధవుని చరితమే మనకు దివ్యానుభూతిని కలిగిస్తే, ఆ మోహనుని లీలలను స్వయంగా తిలకించి, ఆనందించి, కృష్ణప్రేమలో మునిగి, అతనిలో లీనమైన సూరదాసు ఎంతటి ధన్య

జీవో కదా! శ్రీ వల్లభాచార్యులు అన్నట్లుగా కృష్ణచరితం, కృష్ణస్వరూపం, కృష్ణలీలలు అన్నీ మధురమే. మధుర స్వరూపుడైన మాధవుడు మన హృదయాలలో సదా విహరించు గాక!

వచనం మధురం చరితం మధురం।
వసనం మధురం వలితం మధురమ్ ॥
చలితం మధురం భ్రమితం మధురం।
మధురాధిపతే రఖిలం మధురమ్ ॥

సూరసాగరం సమాప్తం

సంపాదకునిమాట:—1981 ఆగస్టు సంచికలో ప్రారంభమైన సూరసాగర శీర్షిక యీ ఆగస్టు సంచికలో సమాప్తం కావడం ఒక విశేషం. ఆ ఆగస్టునెలలో శ్రీ కృష్ణజయంతిని పురస్కరించుకొని ప్రారంభింపబడిన శీర్షిక ఈ ఆగస్టునెలలో శ్రీ కృష్ణజయంతిని పురస్కరించుకొని సమాప్తం కావడం మరొక కాకతాళీయ విశేషం.

లీలా రామకృష్ణ

దక్షిణేశ్వర కాళికాలయము

ఇకనుండి గదాయిని శ్రీరామకృష్ణుడని పిలుద్దాము. ఆయన కలకత్తా వచ్చి మూడేళ్ళయింది. ఒక ముఖ్య విషయముపై రాణి రాసమణి రామకుమారుని అభిప్రాయమడిగింది.

రాణి రాసమణి కాశీ విశ్వేశ్వరుని, అన్నపూర్ణాదేవిని సేవించటానికి పడవ మీద కలకత్తా నుండి కాశీ బయలుదేరింది. ఆమె పోయే దారిలో దక్షిణేశ్వరమనే చోట కలలో ఆమెకు కాళికాదేవి కనిపించి యిలా చెప్పింది. "ఇక్కడ నాకు ఒక గుడికట్టి, అర్చిస్తూ రోజూ అన్నం నివేదన చేసేట్లు చూడు. అలా చేస్తే కాశీకి పోవలసిన అవసరము లేదు." అందువల్ల రాణి వెనుకకు తిరిగి వచ్చింది. దక్షిణేశ్వరము దగ్గర గంగ ఒడ్డున భూమి కొని గుడి కట్టిచ్చింది. శాస్త్ర విధిగా గుడిలో విగ్రహ ప్రతిష్ఠా మహోత్సవము జరుపవలసి ఉంది. కాని ఒక చిక్కు ఏర్పడింది. అమ్మవారికి నిత్యము మహా నివేదన (వండిన అన్నము) చేసి, అర్చన చేయించాలని రాణి సంకల్పము. రాణి తక్కువ కుల స్త్రీ అగుటవలన పండితులు ఆ పద్ధతిని అంగీకరించలేదు. కావున ఆమె క్రుంగిపోయి చాలా విచారపడ్డది.

ఇటువంటి స్థితిలో రామకుమారు సరియైన పద్ధతి సూచించాడు. ఆయన రాణికి యిలా వ్రాసాడు. "శాస్త్రపద్ధతి ప్రకారము దేవాలయాన్ని ఒక బ్రాహ్మణుని పేర దత్తము చేస్తే అన్న ప్రసాదము అమ్మవారికి నైవేద్యము చేయుటకు ఎట్టి అభ్యంతరము వుండదు." యిది రాణీ భారాన్ని తగ్గించింది. 1855 మే 31 వ తేదీన దేవాలయమును తన కులగురువు పేర ప్రతిష్ఠ చేయించింది, కాని దాని యాజమాన్యము, తాను వుంచుకుంది.

రామకుమారు కర్మకలాపము జరిపించి తానే దేవాలయమున మొదటి అర్చకుడయినాడు.

కాశీకేగెడు దారిలో రాసమణికి కానుపించెను కలలోన కాళికాంబ
ఆమె చెప్పిన విధమున కనుగుణముగ దక్షిణేశ్వరు గుడికట్టె ధన్యయయ్యె.

సద్దర్శనము

వివరణము : డాక్టర్ చాగంటి సూర్యనారాయణమూర్తి

(గతసంచిక తరువాయి)

31. మౌనేన మజ్జన్మనసా స్వమూల
చర్చైవ సత్యాత్మవిచారణం స్యాత్
ఏషోఽహమేతన్న మమ స్వరూప
మితి ప్రమా సత్యవిచారణాంగం

ఆంధ్రానువాదం:- అసలు ఈ ఆత్మ చర్చ ఏమిటంటే మనస్సు మౌనం దాల్చి, తనలోపలకు తాను మునిగి, తన జన్మకు మూలమును తాను వెదకి పట్టుకొనుటే ; నేను శరీరం, మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారం కాను. నేను ఆ ఆత్మ వస్తువునే అని చేసే భావనలన్నీ ఈ ఆత్మ చర్చకు ఏకొంచమో ఉపకరించవచ్చు.

వివరణము:- సాధారణమానవుడు తాను ఈ దేహం, మనస్సు, బుద్ధితో కూడుకున్న శరీరం మాత్రమే అని భావిస్తాడు. వేదాంత శ్రవణం వల్ల లోతుగా ఆలోచించి తాను ఈ శరీరం కానని, శుద్ధ చైతన్యవంతమైన ఆత్మనే నని గ్రహిస్తాడు. ఇంతవరకూ గ్రహించినది వినికిడి మాత్రమే కానీ, అనుభవంలోకి రాలేదు. పైన చెప్పిన రీతిగా, ఆత్మ సాక్షాత్కారం అయితే తప్ప, ఈ వినుటవల్ల వచ్చిన జ్ఞానం, ఇతరులు చెప్పగా విన్నదే కానీ, తాను చూచి అనుభవించినది కాదు.

ప్రతివారు శ్రద్ధతో నిరంతరం, రోజూ రెండుగంటలైనా అభ్యాసం చేస్తే ఆత్మ సాక్షాత్కారం పొందవచ్చు. ఈ అభ్యాసం చేశాక, మిగిలిన కాలం అంతా ఎవరిష్టం వచ్చినట్లు వారు ప్రవర్తించడం కుదరదు. ప్రతి క్షణం, ప్రతి దినం రాత్రి, ధర్మబద్ధమైన, ఆత్మీయ జీవనం-అంటే విశ్వప్రేమ, త్యాగశీలత, త్రికరణశుద్ధితో జీవించుట, సజ్జన ప్రవర్తన, దానాదిగుణసంపత్తి, స్వార్థపరత్వం లేకుండుట- నీవు ప్రపంచంలో ఏవృత్తిలో జీవించినా సరే, నీ క్రియలలో మనశ్శుద్ధి ఉంటే, అది ఆధ్యాత్మిక జీవనమే అవుతుంది. నీకు అంతవరకూ ఆత్మలాభం కలుగనప్పటికీ నీ మామూలు వ్యవహారంలో, 'నేను' శరీరిని మాత్రం కాను - నేను 'ఆత్మనే' అని దృఢనమ్మకంతో ఆత్మదర్శనం అయ్యే వరకూ జీవించాలి. ఇంద్రియాలన్నీ నిన్ను నాలుగువైపులా లాగుతున్నప్పుడు 'నేను ఇంద్రియాలతో వున్న శరీరిని కాను' 'సోహం' నేను ఆత్మను అని ఎల్లప్పుడూ జ్ఞాపకం ఉంచుకోవాలి - దీనివల్ల నీ క్షుద్రవాంఛలు నిన్ను కట్టిపెట్టకుండా అణగిపోతాయి, ఇంద్రియాలను బలాత్కారంగా అణగద్రొక్కడం మంచిది కాదు. అప్పుడు అవి రెట్టింపు బలంతో మీద పడతాయి. లేకపోతే ఇంకో రూపంతో పీడిస్తవి - మొదటి స్థితికన్నా అపుడు అధమస్థితికి పోవచ్చు - కాబట్టి వాటిని నిరోధించడం కంటే, వాటిని ఆత్మపరంగా దైవికములుగా చేసి సాధించవచ్చు. కానీ భగవానుడు ఈ శ్లోకంలో చెప్పినట్లు ఆత్మను అన్ని వ్యాపారములలోనూ జ్ఞాపకం ఉంచుకొని ప్రవర్తించుట కొంత ఉపయోగము మాత్రమే కానీ, ఆత్మదర్శనం ఇచ్చేది 'నేను'ను రూపుమాపే, ఇదివరకు చెప్పిన నిరంతరమైన భావనాధ్యానము ఒక్కటే ప్రక్రియ - ఈ అభ్యాసం దృఢమైనకొద్దీ నీవు ఏమి చేసినా మనస్సు ఆత్మయందే ఉంటుంది. కాబట్టి ఈ పారమార్థిక జీవనం, భావనాధ్యానం ఒకదానికొకటి సహాయం చేసికొని బలపర్చుకుంటూ కాలానుసారంగా గమ్యస్థానానికి చేరుస్తవి.

32. గవేషణాత్ప్రాప్య హృదంతరం తత్
పతేదహంతా పరిభుగ్నశీర్షా
అథాహమన్యత్స్ఫురతి ప్రకృష్టం
నాహంకృతిస్తత్పరమేవ పూర్ణం

ఆంధ్రానువాదం:- ఆత్మను ఇలా లోపల వెదకుతూ చైతన్యగర్భం చేరాక ఈ 'అహం' 'నేను' తలబ్రద్దలై రూపుమాసిపడిపోతుంది. అపుడు ఎంతో గొప్పదైన ఇంకో అహం ఆశ్చర్యవంతంగా స్ఫురిస్తుంది - అది నీవు కాదు, నీ 'నేను' అహం కాదు - అది పూర్ణమైన అహం. సర్వవ్యాప్తమైన ఆత్మ.

వివరణం:- మొదటి సమాధి సాధించాక కూడా నీ 'అహంకారం' ఏకొంచమో ఉంటుంది. ఇది నీ 'నేను' యొక్క 'నీడ'. ఇది అభ్యాసబలం వల్ల నశించవచ్చు. ఒకప్పుడు రెండవసమాధి అనుభూతి చాలాకాలం వరకూ కలుగకపోవచ్చు. దీనిని గురించి ఎక్కువ విచారించవలసిన పని లేదు. మనస్సులో ఉండే వాసనలు అంటే కోరికలు, స్మృతులు మొదలైనవి ఇంకా ఉన్నవన్నమాట. నీ మనస్సును మొదట సమాధిలో కలిగిన ఆత్మానుభూతియందే ఉంచుకుంటే, ఇవన్నీ వాటంతట అవే జారిపోతాయి. ఈ అభ్యాసాన్ని శ్రద్ధతో చేసినకొద్దీ ఏమైనా ఈ వాసనల

శేషం ఉన్నా అది కూడా పోతుంది. మొదటి సమాధి తరువాత చేసిన ధ్యానాభ్యాసాలు ధ్యానం కాదు, అవంతా అభ్యాసమే; అపుడు నేనెవరను అని ప్రశ్న పుట్టదు. దాని జవాబు ఇదివరకే గ్రహించావు కదా! ఇపుడు ఆ ఆత్మను మళ్లీ పొందడానికి నీ ప్రయత్నం; నీ 'నేను' 'అహంకారం' ఈపాటికి నశించిపోయి ఉంటుంది. అది మళ్ళీ తలెత్తదు. దీనితో నీస్వరూపం అంతా మారిపోతుంది. ఆ సమాధిస్థితి నీకు శాశ్వతంగా నిలిచిపోతుంది, నీవు ఆ సర్వవ్యాప్తమైన సచ్చిదానందమే; సర్వ పపంచం నీతో పాటు అంతా ప్రకాశం అయిపోతుంది. నీ హృదయంలో విశ్వప్రేమ పొంగి పొరలుతుంది. అట్టి స్థితిలో లోకానికి మంచితప్పు నీవు ఏం చేయగలవు?

33. అహంకృతిం యో లసతి గ్రసిత్వా
కిం తస్య కార్యం పరిశిష్టమస్తి
కించిద్విజానాతి స నాత్మనోఽన్యత్
తస్య స్థితిం భావయితుం క్షమః కః

ఆంధ్రానువాదం:- తన 'నేను' (అహం) మ్రింగిన ఆనందంలో మునిగినవానికి మిగిలిన చేయవలసిన పనులేముంటవి? అతను తనకంటే ఇతరం ఏమీ తెల్సుకొనవలసినది లేదు. అన్నీ అప్రయత్నంగా జరిగిపోతుంటవి - కానీ స్వరూపమిట్టిదని తెల్పిన చెప్పగలవాడు ఎవడు?

వివరణం:-అహంకారాన్ని చంపి, ఆత్మలాభం పొందినవాడు చేసేదేముంటుంది? జరిగేదంతా ఆత్మవిలాసమే? వీడూ వీడి మనస్సూ సర్వం ఆత్మే కదా! వీని వ్యక్తిత్వం పూర్తిగా ఆత్మలో కల్సిపోయింది. ఇక వీడు శుద్ధ చైతన్యమే; సూర్యకాంతి అంతా సూర్యుడు ఎట్లాగో అట్లే. ఈ వ్యవహారం అంతా ఆత్మవిలాసమే; చూచేవాండ్లకు వీడు వెనుకటి మనిషివలెనే కనబడుతాడు గానీ వీడు ఆత్మగానే ఉంటాడు.

ఆత్మ అందరిలోనూ ఉండేదే కానీ, 'నేను' దానిని కప్పి కనబడనీయదు. ఆత్మలాభం పొందినవానిలో ఈ కప్పిన నేను నశించిపోతుంది కాబట్టి ఆత్మ ఒక్కటే సర్వత్రా దేదీప్యమానంగా వెలుగుతూంటుంది. వీడి శరీరము మాత్రం విశ్వప్రేమ, అనుగ్రహం ప్రకటించే ఈశ్వరుని చేతిలో పనిముట్టు. అహంకారనాశనంతోటి, వీడి మనస్సు, దానిలోని వ్యాకులతలు అన్నీ పోతాయి. ఆలోచనలన్నీ ఆ శుద్ధచైతన్యస్ఫురణలే; వీడివి కావు; ఇట్టివానికి లోకంలో చేయవలసిన పనులేముంటాయి? దానివల్ల వీడికొచ్చే లాభం ఏమిటి? 'నేను ఇది చెయ్యాలి, అది చెయ్యాలి. ఇది నా విధి' అనే కథంతా నేనూ, ఈ ప్రపంచం అన్నీ వేరుగా ఉన్నంతవరకే - ఈ ప్రపంచమంతా ఆత్మకంటె వేరుకాదు, దాని విలాసం తప్ప అని గుర్తించాక, ఈ విధుల స్పృహ ఉండదు. వాడు ఏపనైనా చెయ్యడంవల్ల లాభంకానీ, చేయకపోవడంవల్ల నష్టంకానీ లేకపోయినా అతని శరీరం ఆత్మార్పణం అయిపోయి ఏదో అప్రయత్నంగా పని చేస్తూనే ఉంటుంది. అద్వైతానుభూతివల్ల కలిగిన ఆత్మానందమే అలా విలసిస్తూంటుంది. తాను ఆత్మతో ఏకమయి ఏ ఇతరమును గుర్తించడు. అట్టివాని స్థితిని లోకంలో ఎవరైనా ఊహించగలరా? జ్ఞానియొక్క శరీరం మనకు కనబడుతుంది. వాని నిజస్వరూపం అగోచరం - ఆ స్థితినే 'యతోవాచో నివర్తంతే అప్రాప్య మనసా సహ' అని చెప్పుకుంటారు.

34. ఆహ స్ఫుటం తత్త్వమసీతి వేద
స్తథాప్యసంప్రాప్య పరాత్మనిష్ఠాం
భూయో విచారో మతిదుర్బలత్వం
తత్సర్వదా స్వాత్మతయా హి భాతి

ఆంధ్రానువాదం:—వేదం స్పష్టంగా తత్త్వమసి-అది నీవుగా వున్నావు అని చెబుతోంది. అయినప్పటికీ నీ నిజస్వభావమును గుర్తించక, ఆత్మనిష్ఠాభ్యాసం చేయకుండా మనకు ఇది సాధ్యమా? అసాధ్యమా అనే శుష్కవాదాలు చేయడం, మన మనస్సు యొక్క బలహీనతను సూచిస్తుంది. ఇట్టి వాదాలు జరుగుతున్నపుడు కూడా ఆత్మ నీ జీవాత్మగా ప్రకాశిస్తూనే ఉంది.

వివరణం:—వేదాలు ఎన్నోసార్లు, మనమంతా సచ్చిదానందస్వరూపులమేనని ఘోషిస్తున్నవి. అయినప్పటికి మనలో చాలామంది దానిని నమ్మరు. ఒకవేళ నమ్మినా ఆ ఆత్మలాభం కోసం జ్ఞాననిష్ఠతో తీవ్రసాధన చేయరు. ఊరికే వేదం ఇలా చెప్పిందా ఒకవేళ చెప్పిందే అనుకోండి, అది మనలాటివాళ్ళకు సాధ్యమా అని వితండవాదాలు చేస్తారు. ఇది మనకు సాధ్యం కాదనుకొనడం మన మనోదౌర్బల్యం కాక మరేమిటి? నీవు గుర్తించినా గుర్తించకపోయినా, ఆత్మ నిన్ను వదలదు. అది నీవే అయి ఉన్నది. దీని విషయం సందేహం, నిరాశ ఎందుకు? అట్టి కుశ్శంకలు నిరాశలు వదలిపెట్టి ఆత్మలాభం సాధించు ధైర్యంతో; అడుగు ముందుకు వేయకముందే, బలహీనతతో ఏవో సాకులు కల్పించుకొనవద్దు. ప్రయత్నం చేయక

ముందే నాచేత కాదని ఎలా అనగలవు. కాబట్టి పౌరుషంతో, ఉత్సాహంతో జ్ఞాననిష్ఠనే రాజమార్గం వేదాలు ఎలా గర్జిస్తున్నాయో విను. జాగ్రత ప్రాప్య వరాన్నిబోధత = లెమ్మ, మేలుకో, సాక్షాత్కారం పొందు. ఇంకా విను: ఇహ చేద వేదీదథ సత్యమస్తి న చేదిహావేదీన్మహతీ వినష్టిః= నీవిక్కడనే, ఈ జన్మలోనే, ఆత్మజ్ఞానం సంపాదిస్తే నీలాభం అనంతం. దానికోసం ఇప్పుడు ప్రయత్నం చేయకపోయావా నీనష్టం కూడా అట్టిదే. వేదాలు ఏ పురుషుణ్ణి కానీ ఆత్మానుభవప్రయత్నమునకు నీకు అర్హత లేదనవు: దీనికి బి. ఏ., ఎం. ఏలు పాసవక్కర్లేదు. చదువక్కరలేదు. తెలివి తేటలు బాగా ఉన్నాయని అహంజ్ఞానం కూడా ఆ స్థాయినుండనవసరము లేదు. ఎంత చదువు సంధ్యలు లేనివారు ఆత్మజ్ఞానం పొందారు. ఎందరెందరో విద్యాధికులు ఆ విద్యలో తన్నుకుంటారు. దీనికి కావలసినది, లౌకిక విద్య కాదు. అవగాహనాశక్తిలో లోపలి చూపులో-సామర్థ్యం. దీనివలన తానెవరో తెల్సుకొనుటకు ఈ లోపలి దృష్టి చాలా అవసరం. ఇప్పటి దురవస్థ ఏమంటే మన జ్ఞానం విద్య అంతా బాహ్యప్రపంచాన్ని గురించే। నేటి విద్యార్థులకు మనస్సును బాహ్యప్రపంచం నుంచి మళ్లించి లోపలకు చూచుటకు తగిన అవకాశం గానీ, పద్ధతిగానీ లేదు. మనస్సు నిర్మలంగా ఉండడం అంటే ఏమిటో కూడా చాలామందికి అవసరం లేదు. ఈ లోపలిచూపు చదువురాని, పరిశుద్ధమనస్సు గలవానికి, బాహ్యదృష్టి గల్గిన విద్యాధికుడైన, మలినమనస్సు గలవానికంటె ఎక్కువ సులభసాధ్యం. అన్నిటికంటె ముఖ్యం ఆత్మలాభం పొందవలెననే బలీయమైన కోరిక. కావలెనని అట్టి కోరికతో ప్రయత్నిస్తే గెలుపు తప్పదు. ఏమంటే మనం 'ఆత్మేమిటి, ఎక్కడుంది, నిజమా, అబద్ధమా, మనకు సాధ్యమా, అసాధ్యమా' అని తర్జన, భర్జన చేసినంతసేపూ ఆత్మ నీతోనే ఉంది, నీ ఆత్మగా ప్రకాశిస్తూనే ఉన్నది. నీవు వేదవాక్యాలు నమ్మినా, తిరస్కరించినా, ఆత్మ వాటితోనే ఉన్నది. వేదవాక్యాలు నమ్మడం అంటే 'ఆత్మ ఉన్నది నేనే ఆత్మ' అనే భావం. తిరస్కరించడం అంటే 'నేను వేదం చెప్పింది నమ్మను. నేను ఆత్మనైతే, నాలాంటి మామూలు మనిషి దానిని పొందగలడా?' ఇదీ కూడా పై భావం లాంటిదే. ఈ రెంటికీ ఆధారంగా ఒక శుద్ధచైతన్యం ఉండి తీరాలి. దానిని నీవు గుర్తించినా గుర్తించకపోయినా అది ఏదో నీకు తెల్సినా తెలియకపోయినా, నీవు దానిని నమ్మినా తిరస్కరించినా, అది అక్కడ ఉండనే ఉంది। దీనిని నీవు ఎంత త్వరగా గుర్తిస్తే అంత మంచిది. ఈ ప్రపంచంలో అనుభవించే కష్టనిష్ఠూరాలన్నీ ఇపుడే దాటి ఆత్మలాభం పొందగలవు.

౩౭. న వేద్మ్యహం మాముత వేద్మ్యహం మా
మితి సంవాదో మనుజస్య హాస్యః
దృగ్దృశ్యభేదాత్కిమయం ద్విధాత్మా
స్వాత్మైకతాయాం హి ధియాం న భేదాః

ఆంధ్రానువాదం:- 'నన్ను నేను తెలుసుకున్నాను 'నన్ను నేను తెల్సుకోలేదు' అని మనం అనే కబురు మనకు నవ్వొచ్చేది. ఈ ఆత్మలు రెండున్నాయా? చూచేది ఒకటీ, చూడబడేది ఒకటీను? నీకు ఆత్మసాక్షాత్కారం కల్గినపుడు ఉన్నది ఒక ఆత్మ మాత్రమే.

వివరణం:-జనులు, ఆత్మవిషయమై ఎంతో చాకచక్యంగా మాటాడుతారు. కొందరు నన్ను నేను తెల్సుకొంటిని, లేక నేనెవరో నాకు తెలియదు అంటారు. ఈ రెండువాక్యాలు హాస్యాస్పదాలే। ఏమంటే నీ నిజస్థితి, చైతన్యమైన ఆత్మే. దానిని నీకంటే వేరు వస్తువుగా గుర్తించడం అసాధ్యం। తెలుసుకున్నాను అనీ, తెల్సుకోలేదని తెలిపేది ఒకే ఆత్మ చైతన్యమే. అది నీ 'నేను'గా భాసిస్తోంది। దానిని నీకంటె వేరుగా ఎలా గుర్తించగలవు? ఆ ప్రయత్నమే తెలివి తక్కువ. తెల్సుకొనే ఆత్మ, తెలియబడే ఆత్మ వేరువేరుగా లేవు, కర్త కర్మ తేడా అక్కడ కుదరదు. ఆత్మలాభం కలిగాక కర్త, కర్మ, క్రియా తతంగం లేదు. ఉన్నది శుద్ధచైతన్యం కదా!

౩౮. హ్యాత్మానిత్యసద్ధామ నిజస్వరూపే
స్వభావసిద్ధేఽనుపలభ్య నిష్ఠాం
మాయావిలాసః సదసత్సరూప
విరూపనానైకముఖప్రవాదాః

ఆంధ్రానువాదం:-ఆ పరమార్థసత్యానికి ఆధారభూతమైనట్టి నిజస్వరూపమైన శుద్ధచైతన్యమును సాధించకుండా ఆత్మ సత్యమా? అసత్యమా? ఒకటా, అనేకములా। దానికి రూపం ఉందా? లేదా? అనే వితండవాదాలు అన్నీ కూడా ఆ మాయ ఆడే నాటకం.

నీ నిజమైన స్వరూపస్థితి, ఆ శుద్ధచైతన్యమగుటే. అట్టి శుద్ధచైతన్యం పరమార్థానికి మూలం. అది ఎప్పుడూ నీలో ఉండనే ఉంది దాక్కొని; దాని దగ్గరకు తీసుకుపోయే సాధన ధ్యానాభ్యాసం, విచారాభ్యాసం చెయ్యకుండా, ఆత్మ తెలుపా నలుపా' 'ఒకటా రెండా' 'ఉందా

లేదా' అని శుష్కవాదం చేస్తూండటం తెలివిహీనమైన భ్రమ కదా! అది తోచక చేసే కాలయాపనం! నిర్వికం! మనస్సుకు అందనిదీ, మనస్సుకు పైస్థాయిలో ఉన్న శుద్ధ చైతన్యం విషయంలో, మనస్సు పని చేయకలదా? దానిని ఇదమిద్ధం అని తెల్పగలదా? నీవు ఆ శుద్ధచైతన్యస్థానికి పోయినపుడే అదెట్టిదో గుర్తించగలవు. నీకు అధికారం ఉంది గాని, ఆ స్థానికి నీవు పోతే అక్కడ తేల్చటానికి ఏముంటుంది? వాదించటానికి, తర్కించటానికి నీ మనస్సు అక్కడ లేదే? అక్కడ సచ్చిదానందం తప్ప ఏదీ లేదు కదా? కాబట్టి సచ్చిదానందస్వరూపమైన ఆత్మ దగ్గరకు ఎగురు-ఈ కుళ్ళంకలు కట్టిపెట్టి. భగవాను రమణ, మన తత్త్వవేత్తలను వారి తత్త్వశాస్త్ర సిద్ధాంతాలను, వీరి ప్రదర్శించే బుద్ధి చాకచక్యతను పారమార్థికదృష్ట్యా నిష్ప్రయోజనములని నిరసిస్తున్నారు.

37. సిద్ధస్య విత్తిః సత ఏవ సిద్ధిః
స్వప్నోపమానాః ఖలు సిద్ధయోఽన్యాః
స్వప్నః ప్రబుద్ధస్య కథం ను సత్యః
సతి స్థితః కిం పునరేతి మాయాం

ఆంధ్రానువాదం:- ఆత్మ సాక్షాత్కారం కలిగిన జ్ఞాని యొక్క ఫలం, ఆ శుద్ధచైతన్యమగుటయే. అతనికి కలుగు ఇతరశక్తులు సిద్ధులూ కలలవంటివి. నిద్రలోంచి లేచిన వాడు కలలు నిజమనుకొంటాడా? అట్లే ఆత్మలాభం పొందినవాడు మళ్లీ ఈ మాయావిలాస ప్రపంచంలోకి వస్తాడా?

వివరణము:- ఈ ఆత్మనిష్ఠ చేసేవానికి, సాధన పరిపక్వ మయినకొద్దీ కొన్ని సిద్ధులు (విభూతులు), శక్తులు ఆగంతుకంగా కలుగవచ్చును. నిజమైన సాధకుడు వీటి వ్యామోహంలో పడడు. వీటిని లక్ష్యం చేయకుండా తన గమ్యం సాధించేవరకు ఏకదీక్షతో కృషి చేస్తాడు. కాని కొందరు సాధకులు ఈమధ్య వచ్చిన సిద్ధుల వ్యామోహంలో చిక్కుకొని కీర్తికోసం ప్రజలకు ప్రదర్శించి వీరి అసలు రమ్యమైన ఆత్మసిద్ధినే కోల్పోతారు. మరికొందరు, ఈ సిద్ధుల కోసమే యోగమార్గ, తంత్రమార్గ సాధనలు చేస్తారు. సిద్ధి అంటే పొందుట అని అర్థము. మానవుని మనస్థాయి పశుపక్ష్యాదులకంటే పై స్థాయిలో ఉంటుంది. మనుషులు చేసే పనులు పశువులకు అద్భుతంగా కనపడవచ్చు. మానవుడు తన బుద్ధిబలంతో పంచభూతాలను స్వాధీనం చేసుకొని వ్యవహరిస్తాడు. కాని ఈ మానవుని మనస్థాయిపైన, చైతన్యంలో ఎన్నో మెట్లున్నవి. వీడు ఆ పై మెట్లను సాధించినప్పుడు, చేసే పనులు మామూలు మనిషికి దైవిక పులలాగ ఆశ్చర్యం కలుగచేస్తవి. ఇవి ఎలా జరుగుతున్నాయో కూడా చెప్పలేడు. వానికేదో అమానుషమైన శక్తి, సిద్ధి కలిగినదనుకొంటాం. అసలు వానికిమాత్రం ఇది స్వాభావికమే. ధ్యానమువల్లను, యోగమువల్లను, తంత్రమువల్లనూ, ... పోవచ్చును. ఈ సిద్ధులను ... కాని జీవన్ముక్తి కావలసినవానికి ఇవి పరిబంధకాలు. వీటి ... కొంతవరకే త్రిపుటీగోళం లోనే వీటి ... దేశకాలాలతో, కార్యాకారణ సంబంధంతో, సంబంధం లేకుండా వాటికి చాలా పైది ఆత్మస్థితి. ఆత్మజ్ఞానదృష్టితో చూస్తే ఈ సిద్ధులన్ని ... ... కుప్పిగంతులు, నీచములు. నీవు మెలకువ ... నిజమైనస్థితి అనుకొంటావు. కలను అట్టి నిజస్థితి అనుకొంటావా? కాబట్టి, కలలో అనుభవించిన ... మెలకువలో ప్రపంచవ్యవహారం చేయవు. అదే విధంగా శుద్ధచైతన్యస్థానరీత్యా చూస్తే మన ... వ్యవహారం అంతా కలవంటిదే. సమాధిలో బ్రహ్మ సాక్షాత్కారం కలిగిన జ్ఞానికి సమాధిస్థితి తప్ప సత్యస్థితి ఏదీ లేదు. ఆయన ఈ జాగ్రత్‌స్థితి, అజ్ఞానం వల్లనే సత్యవస్తువుగా కనపడుతుందని అది కూడా కలవంటిదే అని గుర్తిస్తాడు. ఎవడైనా కలలో తనకు వచ్చిన కష్టాలకు మెలకువ వచ్చాక ఏడుస్తాడా? కలలో వచ్చిన సంపదనైనా ... ? అదే విధంగా తురీయ స్థితిలో మేల్కొన్నవాడు తనకుగాని, ఈ ప్రపంచంలో వారికిగాని జరిగిన మంచిచెడ్డలకు లొంగిపోడు. అవి వాని స్వప్నం వంటివి. నిజము కాదు అని నిశ్చయజ్ఞాన స్థితిలో ఉంటాడు. ఈ స్వప్నప్రపంచము విలాసమని నమ్మతూ, ఈ మాయలో మళ్ళీ పడతాడా? ఈ సిద్ధులు కూడా, ప్రపంచము వలెనే అసత్యములని నమ్మతూ వాటి వలలో పడతాడా? ఆత్మజ్ఞానం లేకుండా ఈ మానసికవ్యాపారం చేసే మాంత్రికులకు ఈ సిద్ధులు లభిస్తాయేమో!

38. సోఽహంవిచారో వపురాత్మభావే
సాహాయ్యకారీ పరిమార్గణస్య.
స్వాత్మైక్యసిద్ధౌ స పునర్నిరర్థో
యథా నరత్వప్రమితిర్నరస్య

ఆంధ్రానువాదం:-దేహమే 'నేను' అనుకొనే స్థితిలో, ఆత్మలాభం కోసం 'సోహం' భావన ఉపయోగిస్తుంది. ఆత్మలాభం పొందాక దాని ప్రయోజనం లేదు. మనిషి

'నేను మనిషిని నేను మనిషి' అని జ్ఞాపకం తెచ్చుకోవడం వలె హాస్యాస్పదం.

వివరణము:- ఇప్పుడు నీకు ఈ స్థూల సూక్ష్మ శరీరములో ఉన్న మనిషినని నమ్మకం. కాని వేదాంతం వినుట వల్లకాని, చదువుటవల్లకాని ఈ నమ్మకం పోయి నేను 'ఆత్మనే' అనే నమ్మకం కలిగింది. కాని అది ఇంతవరకూ శాస్త్రజ్ఞానమే కాని, అనుభూతి కాదు. కాబట్టి నీ బుద్ధికి విషయం తెలిసినప్పటికీ నీవు ఈ శరీరాభిమానంతోనే వ్యవహరిస్తావు. ఈ స్థితిలోనే నీకు ఎల్లప్పుడు నేను శరీరం కాను. నేను ఆ ఆత్మను అనే జ్ఞాపకం కావాలి. అవసరం. ఈ జ్ఞాపకం రెండువిధాలు. 1. అనుసంధానం. 2. నిదిధ్యాసనం. అనుసంధానం:- నీవు ప్రపంచంలో ఏపని చేసినా చేసినంతసేపు 'ఎవరు చేస్తున్నారు ఈ పని? 'నేను' కాదు. నా శరీరం. ఈ సుఖదుఃఖాలు అనుభవించే దెవరు? నేను కాదు. నా మనస్సు' అని ఎల్లప్పుడు ఈ శారీరక మానసిక వ్యాపారాల్లో తటస్థంగా వుండటం. అంటే 'నేను శరీరం కాను ఆత్మను' అంటూ చిలకపలుకుల్లాగ శుష్క జపం కాదు కావల్సింది; త్రికరణశుద్ధిగా ఉత్సాహంతో ఉత్తేజంతో, ఈ ప్రాపంచిక విలాసానికంతకూ మూలాధారం, మూలకందమైన ఆత్మను స్మరించుట. జపం చేస్తేనే మోక్షం వచ్చే మంత్రం కాదు సోహం. 'నీవు ఆత్మ' అనే అనుభూతికి గుర్తుగా ఉండి, దానినిచ్చే వాక్యం. ఇది లేచినదిమొదలు రాత్రి పడుకొనే వరకూ, 'ఏం చేసినా ఇంట్లో బయటకూడా గమనించవలసిన భావం. సుఖదుఃఖాలు, మానావమానాలు మనస్సుకు మాత్రమేనవి, నీవి కావనీ ఎల్లప్పుడూ జ్ఞాపకం కావాలి. వాటితో ఎంతమాత్రం తగులాటం పెట్టుకోకూడదు. ఈ విధంగా నీనుంచి నీ శరీరాన్ని మనస్సునూ నిత్యం విడదీయడానికి ప్రయత్నం చేయగా చేయగా శరీరవిషయములైన స్మృతులు, వాసనలు, అనుభూతులు అన్నీ బలహీనములవుతవి. నీ చేయి, కాలు మొదలైన కర్మేంద్రియాలతో పనిచేసినంతసేపు కూడా నీవు ఆత్మను స్మరించగలవు. కాని జ్ఞానేంద్రియాలు పని చేసేటప్పుడు మనస్సు పదునుగా ఉండి, విషయాలను గ్రహించవలెను కాబట్టి ఆత్మస్మరణ కుదరదు. రెండవది నిదిధ్యాసన:- దీనికి 1, 2 గంటలు ప్రతిరోజూ తీవ్రమైన ధ్యానానికి కావాలి. ఇది కూర్చునికాని, పడుకొనిగాని, నిశ్శబ్దమై శాంతి కల్గినచోట కళ్ళు మూసుకొని అభ్యసించాలి. మానసిక 'సోహం'తో ఆత్మస్మరణ చేయాలి. మనస్సు పరిపరివిధాల లక్ష్యంనుంచి పోతూండవచ్చు. పోయినప్పుడల్లా మళ్లీ 'సోహం' భావం దగ్గరకు తీసుకువస్తూండాలి. ఇలా 'పోతోందే' అని విచారం వద్దు. అదికూడా లక్ష్యం నుంచి పోవుటే కదా: ఈవిధంగా అభ్యాసం చేయగా చేయగా ఈ 'సోహం' కూడా ఆగిపోయి ఒక మనశ్శాంతి మిగులుతుంది. నిశ్చలమై నిశ్శబ్దమైన మనస్థితి కొంచెం సేపు కాగానే మళ్లీ ఆలోచనలు వస్తవి. మళ్ళా వాటిని సోహంతో తరమాలి. క్రమక్రమంగా ఈ సోహం తరువాత వచ్చే నిశ్చలమానసికస్థితి వృద్ధి అవుతుంది. అప్పుడప్పుడు నిద్రకూడా రావచ్చు. దీనినే లయ లేక జడ సమాధి అంటారు. ఈ జడ సమాధికూడా సుఖానుభూతే కాని, ఇది ఆత్మసాక్షాత్కారానికి ప్రతిబంధకం. దీనిని ఎంత త్వరలో దాటుట అనేది మన మానసిక పరిశుద్ధతనుబట్టి ఉంటుంది. ఈ జడసమాధి బలీయంగా ప్రతిబంధకంగా ఉంటే వాసనాబలం అధికంగా ఉన్నదన్నమాట. వాటిని పోగొట్టాలంటే శ్రద్ధతో అనుసంధానం, నిదిధ్యాసన పొడిగించాలి' ఇవి రెండూ, రెండెద్దులవంటివి బండికి. ఈ విధంగా ఈ రెంటినీ చేయగా చేయగా ఎప్పుడో ఒకప్పుడు హటాత్తుగా మెరుపువలె సమాధి కలిగి, ఆత్మ లభిస్తుంది. అది పరిపూర్ణమైన ఆనందానుభూతి. సర్వవ్యాప్తమైన చైతన్యం. అక్కడ పొరపాటుకు అవకాశం లేదు. ఏమంటే ఆ సుఖానుభూతి అట్టిది. ఆ మొదటి సమాధి కలిగిన తరువాత మళ్లా ప్రపంచవ్యవహారంలో దిగితే మన స్వభావం పూర్తిగా మారిపోతుంది. 'నేను' 'నాదని' ఆలోచన, శరీరాభిమానం తగ్గిపోతుంది. ఏకొంచెమైనా ఇది మిగిలినప్పటికీ, క్రమంగా సమాధి బలం వలన అది కూడా నశిస్తుంది. ఇక్కడనుంచి జరుగవలసినది సమాధి అభ్యాసమే. ఏమంటే ఇప్పటికి నీకు ఆత్మననే నిశ్చయజ్ఞానం కలిగిందిగా; సాక్షాత్కారం గలిగిందిగా; ఇక నీవు చేసే ప్రయత్నం నీవెవరివో తెలుసుకొనుటకు కాదు. ఆ తెలుసుకొన్న సమాధి స్థితిలోకి తిరిగిపోవుటకు కొంతకాలం కాగానే ఈ సమాధి స్థితి సహజమై నీకు గోచరించే సర్వం ఆత్మయేనని ఆత్మ తప్ప వేరే వస్తువు లేదనే జ్ఞానం అలవాటయిపోతుంది. ఇక 'సోహం-సోహం' అని జపం చేయడానికి నీవు ఆత్మ కాదని ఏదైనా సందేహం ఉంటేగా? నీ 'అహం' పూర్తిగా నశించిందే! ఇంకా 'సోహం' అర్థం లేదు. మనిషి, తాను మనిషి అవునో కాదో, అని సందేహం ఉండి, 'నేను మనిషిని-నేను మనిషిని అని జపం చేసినట్టుంటుంది.

39. ద్వైత విచారే పరమార్థబోధే
త్వద్వైతమిత్యేష న సాధువాదః
గవేషణాత్ ప్రాగ్దశమే వినష్టే
పశ్చాచ్చ లబ్ధే దశమత్వమేకం

ఆంధ్రానువాదం:- మనం అజ్ఞానంలో ఉన్నప్పుడు ఉన్నది ద్వైతమేనని, ఆత్మ జ్ఞానం కలిగాకనే అద్వైతం సత్యమని చేసేవాదం యుక్తియుక్తం గాదు. అసంబద్ధం. నదిలోకి వెళ్ళిన పదిమందిలో ఒకడు పోయినవాడేనని- బాగా లెక్క పెట్టి పరీక్ష చేశాక దొరికాడన్నట్లుగా ఉంటుంది. ఎప్పుడూ పదిమందీ ఉన్నవారు కదా!

వివరణము:- జ్ఞాననిష్ఠకు కావల్సిన దీక్ష పట్టుదల లేని కొందరు ఆత్మలాభం కలిగేవరకు వాళ్ళకు ద్వైతం అన పరమని సత్యమైనదని వ్యవహరించాలని వాదిస్తారు. వాళ్ల తమ దైవం తమకంటె వేరనీ ఆ దైవాన్ని పూజలతో సంతోషపరిస్తే ఆత్మ సాక్షాత్కారం కలుగుతుందని వాదిస్తారు. వారు ప్రతిపాదించేదేమంటే, ఆత్మలాభం కలిగేవరకూ అద్వైతం సత్యం కాదని! ఈ వాదం యొక్క దౌర్బల్యాని శ్రీ భగవాను ఈ కథలో సూచిస్తారు. పదిమంది యాత్రికులు ఒక నది దాటుతుంటే ప్రవాహం వచ్చి వీళ్ళను ముంచేసింది. ఒడ్డుకు చేరి అందులో ఒక మూర్ఖుడు తన్ను లెక్కపెట్టుకోకుండా, మిగిలిన తొమ్మండ్రుగుర్ని లెక్కపెట్టి ఒకడు మునిగిపోయాడని ఏడ్చాడట. ఆ దారిన పోయే వాడు ఒకడు ఈ ఏడుపు చూసి ఎందుకు ఏడుపని అడిగాడు. మేం పదిమంది వస్తున్నాం, ఒకడు ఏటిలో పడిపోయాడని చెప్పాడు. ఈ తెలివితక్కువ నూహించి ఆ దారిన పోయేవాడు, ఎవడూ పోలేదని వాళ్ళ తెలివితక్కువే అలా పోయినట్టు చెప్పిందని, నిరూపించాడు. కాబట్టి ఎప్పుడూ ఆత్మ ఉన్నదే! అద్వైతం సత్యమే. అజ్ఞానం వల్ల అది స్ఫురించదు. అసత్యం అనిపిస్తుంది. అదే విధంగా పరమార్థం ఎప్పుడూ అద్వైతమే. నీవు ద్వైతం అనే సమయంలో కూడా అద్వైతమే ఉన్న నిజము. అద్వైతవస్తువును తెలియనప్పుడు, అపోహ పడినప్పుడూ ద్వైతంగా స్ఫురిస్తుంది. అప్పుడు దాన్ని ద్వైతం అని పిలుస్తాం. అట్టి ఆత్మవస్తువు శక్తివంతమై విజృంభించినప్పుడు ఈ చిత్ర విచిత్ర జగత్తుగా వికసిస్తుంది. ఇట్టి విచిత్ర విలాసాలు సంకుచితముగా వేరే వేరే చూచినప్పుడు వివిధములుగా మనకు కనపడతాయి. కాని ఈ ప్రపంచ వైవిధ్యాన్ని మొత్తము మీద చూడగలిగితే, ఇక్కడ ఒక ఆత్మ వస్తువు తప్ప మరేమీ ఉండదు. సత్యము మనకు తెల్సినా తెలియకపోయిన అక్కడ ఉండనే ఉన్నది. ఆ సత్యం తెలియనప్పుడు ద్వైతమయి, తెలుసుకోగానే అద్వైతం కాలేదు. అది ఎప్పుడూ అద్వైతమే: అద్వైతం ఇప్పుడు మనం తెల్సుకొనుటవల్ల సృష్టించబడ్డది కాదు. ఎప్పుడూ ఉంటూ ఇప్పుడు గుర్తించబడ్డది.

40. కరోమి కర్మేతి నరో విజానన్
బాధ్యో భవేత్కర్మఫలం చ భోక్తుం
విచారధూతా హృది కర్తృతా చేత్
కర్మత్రయం నశ్యతి సైవ ముక్తిః

ఆంధ్రానువాదం - నేను ఈ కర్మ చేస్తున్నాను అని చేసేవాడు కర్మఫలం అనుభవించక తప్పదు. కాని ఆత్మ విచారంవల్ల, చేసేవాడు తాను కాదనే నిశ్చయజ్ఞానం కలిగితే వానికి మూడువిధములగు కర్మ నశిస్తుంది. అదే నిజమైన ముక్తి.

వివరణము,- భగవాను ఇంతకు ముందు 21 వ శ్లోకంలో ప్రారబ్ధం, పౌరుషేచ్ఛ, పారమార్థిక దృష్ట్యా చర్చించారు. ఇప్పుడు కర్మ అనగా ఆగామి, సంచిత ప్రారబ్ధ కర్మలను విశదీకరిస్తున్నారు. 1. సంచితం అనగా చేసిన పనులయొక్క సాముదాయకఫలం, వాసనరూపంగా ఈ జన్మలో ఉండుట. 2. ప్రారబ్ధం అనగా ఈ జన్మలో గతం చేసిన పనుల ఫలం. 3. ఆగామి అనగా ఈనాడు వాసనారూపములుగా వుండి ముందు ముందు ఫలము నిచ్చేవి. ఇవన్నీ మన కోరికలు, స్మృతులు మొదలైనవి. ఇవన్నీ మనమీద ఎప్పుడు పనిచేయగలవు? ఎంతకాలం మనం మన వ్యక్తిత్వంతో కూడుకొని ఈ స్థూల సూక్ష్మ శరీరములు ఈ చేసే పనులు చేస్తున్నవని భావిస్తున్నామో, అంతకాలం వాటి ఫలం అనుభవింపక తప్పుతుందా? 'నేను ఈ పని చేస్తున్నాను' అనుకున్నంతకాలం దానిఫలం సుఖమో, దుఃఖమో అనుభవిస్తానని అనుకోడం లేదా? అట్టి భావనలన్ని వాసనారూపంగా ఉండిపోయి ముందు ముందు జన్మలందు వాటిఫలాలు ఇస్తవి. ఇప్పుడు మన జీవితమంతా అట్టి కర్తృత్వంతో చేసిన కర్మ వాసనల వల్లనే సాగుతోంది. మనలో 'నేనే' 'నేను చేస్తున్నాను' 'నేను అనుభవిస్తున్నాను' అని విర్రవీగుతుంది. ఈ అభిమానమే మనం చేసే మన శారీరక మానసిక వ్యాపారాలన్నిటికి కారణం. 'నేను చేస్తున్నాను' 'నేను అనుభవిస్తున్నాను' అనేవి చిత్తవృత్తులు. అవి 'నేనుంటేనే ఉంటవి' మీరు లోపల ఈ ప్రశ్న వేసుకోండి. 'నేను చేస్తున్నాను' అనుకోవడం వల్లనే కదా, నేను అనుభవిస్తున్ననే భావం కూడా దాపురిస్తుంది. నిజంగా నాలో చేసే కర్త ఎవడు? ఈ విచారంవల్ల నీవు నీ మనస్సు, బుద్ధి, శరీరం, 'నేను' దాటి ఆ శుద్ధ చైతన్యమైన ఆత్మలో కలిసిపోగలవు. దాంతో కర్త, కర్మ, క్రియలన్ని ఎగిరిపోతాయి. సమాధి అనుభవం కొంత బలీయం అయినాక కర్మ బలం

స్తుంది. నీ కర్తృత్వం, భోక్తృత్వం ఉన్నంతసేపే నీపై కర్మ అధికారం. పై రెండు కలిగిన 'నేను' నశించాక, అనగా కర్త, భోక్త నశించాక ఇంక ఆగామేమిటి? సంచిత మేమిటి? ప్రారబ్ధం ఏమిటి? ఎవరికి? జీవన్ముక్తి అంటే కర్తృత్వ భోక్తృత్వాలు దాటడమే. ఇక్కడ ఒక సందేహం కలగవచ్చు. జ్ఞానికి కొత్త కర్మఫలాలుండదనుకోండి. జ్ఞాని కాకపూర్వం చేసిన కర్మల సంగతేమిటి? అని అతని లోకవ్యవహారం చూస్తే లోకంలో ప్రారబ్ధం వల్ల ఎన్నో పనులు చేస్తున్నట్లు ఫలాలు అనుభవిస్తున్నట్లు కనబడతాడు. ఆయనకు జబ్బు చేయవచ్చు, బాధపడవచ్చు. కాని వీటివల్ల జ్ఞానికి, మామూలు మనిషికి అంతరంగంలో కలిగే మార్పులతేడా ఉంటవి. మామూలు మనిషి ప్రారబ్ధం వల్ల ఈ ఫలాలు వచ్చినవే అని మనోవికారానికి లోనవుతాడు. జీవన్ముక్తుడు ఆత్మ స్థితిలో ఉండి, ప్రారబ్ధాన్ని నీ ఇష్టం వచ్చినట్టు చేసుకోమంటాడు. అతనికి ఏవిధమైన వికారం ఉండదు. ఆత్మానందంలో మునిగివుంటాడు. జరిగేదంతా ఆ పరమేశ్వర సంకల్పం అని సంతోషిస్తాడు. వాడు కర్త భోక్త కాడు కాబట్టి సుఖదుఃఖాలు లేవు. వాడు చేసే పనులు ముందు జన్మలకు దారితీయవు, వాడు అంతకూ సాక్షిమాత్రుడే. అదే జన్మబంధ విముక్తి.

41. బద్ధత్వభావే సతి మోక్షచింతా
బంధస్తు కస్యేతి విచారణేన
సిద్ధే స్వయం స్వాత్మని నిత్యముక్తే
క్వ బంధచింతా క్వ చ మోక్షచింతా

ఆంధ్రానువాదం:- 'బంధం' అనే ఆలోచన ఉన్నప్పుడే మోక్షం అనే భావం వస్తుంది. ఈ బంధం ఎవరికి అని విచారిస్తే, ఎల్లప్పుడూ మోక్షరూపంగా నుండే ఆత్మ స్ఫురిస్తుంది. ఇంక బంధమేమిటి? మోక్షమేమిటి?

వివరణము:- 'నేను బద్ధుడ'నుకొనేవాడే, మోక్షానికి ప్రయత్నిస్తాడు. అజ్ఞాని, తాను తన స్థూల సూక్ష్మ శరీరములే అనుకొని తాను బద్ధుడని అనుకొంటాడు. దానివల్ల సుఖదుఃఖాదులను అనుభవిస్తుంటాడు. తన పారమార్థిక పరివర్తన ప్రథమదశలో తన స్థూల జీవితం దాటి, దృష్టి పొందనివాడు ఈ లోకంలోకి ఎలా వచ్చాడో, తరువాత ఎక్కడికి పోతాడో ఆలోచించడు. వాడికి బంధం ఉన్నట్టు తెలియదు. మోక్షం కావలెనని తోచదు. కాని క్రమక్రమంగా గమ్యస్థానం దగ్గరకు పోయినకొద్దీ తన్ను తన ప్రపంచాన్ని పరీక్షించ మొదలెడతాడు. తన ఇష్టం వచ్చినట్టు చేయడానికి, ఉండే కష్ట నిష్ఠూరాలు స్వేచ్ఛ లేక పోవటం గమనించి బాధపడి వీటినుంచి తప్పించుకోవడం ఎలా అనే ఆలోచన సాగిస్తాడు. 'నేనేదో చేస్తూండవలసిందేనే దీనివల్ల వచ్చే కష్టసుఖాలు అనుభవించవలసిందేనే, నాకు మానసికంగా ఏవిధమైన స్వేచ్ఛా లేదే, అన్ని బాధ్యతలు నాదే అని వాపోతాడు. అప్పుడే వానికి తీవ్రమైన మోక్షం కావాలనే కోరిక పుడుతుంది. అప్పుడు వాడేం చేయ్యాలి? భగవాను చెపుతున్నారు. 'ఈ బంధం ఎవరికి అని వెతుక్కుంటూ లోపలికి నీ మూలం దగ్గరకు పోతే అది నిత్యముక్తమైన ఆత్మే. ఈ నీ 'నేను' కే, అన్ని ఆలోచనలతోపాటు 'బంధం' మోక్షం అనే ఆలోచన కూడా: ఇవి ఆత్మకు లేవు. కాబట్టి మోక్షం సాధించే ముందర బంధం ఎవరికో తెల్సుకోవాలి. ఇది ఆత్మవిచారం. దీనితో నీ 'నేను; పోగా, ఇక బంధం మోక్షాలెవరికి? ఆ సమాధిస్థితిలో? అప్పుడు బంధమోక్షాలను దాటినానని గుర్తిస్తావు. ఆత్మ ఎప్పుడూ ముక్తమే అక్కడనుండి ఒకమెట్టు దిగినప్పుడు, బంధమోక్షాల మాట వస్తుంది. ఆత్మ స్థితిలో ఇవి లేవు. అది లౌకికస్థితికి పై స్థాయి.

42. రూపిణ్యరూపిణ్యుభయాత్మికా చ
ముక్తిస్త్రిరూపేతి విదో వదన్తి
ఇదం త్రయం యా వివినక్త్యహంధీ
స్తస్యాః ప్రణాశః పరమార్థముక్తిః

ఆంధ్రానువాదం:- 1. సరూపముక్తని, 2. అరూపముక్తని. 3. రెండువిధాలుగానూ ఉండే ముక్తని, మూడు విధాలుగా ఉన్నట్టు మహర్షులు చెపుతారు. ఈ మూడు కూడా 'నేను'తోపాటే ఉంటాయి. ఆ 'నేను' నశించడమే అత్యంతమైన ముక్తి. పూర్వము జైమిని అనే ఒక ఋషి ఉండేవారు. వారిమతంలో జీవుడు చనిపోయాక సూక్ష్మ శరీరంతో ఉండి భోక్తగా ఉంటాడని, అనగా స్వర్గాది లోకాల్లో అనుభవిస్తూంటాడని - ఇది సరూపముక్తి.

బాదరి అనే ఇంకో మహర్షి, జీవన్ముక్తుడు మరణించాక వ్యక్తిత్వం జీవత్వం పోయి ఆత్మతో లీనమైపోతాడని- ఇది అరూపముక్తి.

కాని బ్రహ్మసూత్రకారుడైన బాదరాయణుడు ముక్తి చెందిన జీవాత్మకు రూపం ఉండవచ్చు, ఉండకపోవచ్చు ననే అభిప్రాయం వెలిబుచ్చినట్టు కనపడుతుంది. ఇది ఉభయాత్మికం. శ్రీ భగవాను ఈ సందర్భంలో చెప్పేది వినండి. మనస్సుతో బుద్ధితో బాగా వివేకంతో ఆలోచించి

పై మూడువిధాల ముక్తులు చిత్తవృత్తి మాత్రములే అని నిశ్చయించి ఎలా తద్వారా, అహంకార నాశనం: నీ 'నేను'న్నప్పుడే నీకు జీవిత్వం ఉంది. [illegible] అలో చనలు 'నేను'కే: [illegible] 'ఆత్మ [illegible]' ఉండదు. నీ ఆత్మ విచారంతో [illegible] 'నేను' [illegible] ఆత్మలో లీనం అయ్యాక, శరీరమేది, మనస్సేది! నీ నీ 'నేను' ఈ ప్రపంచం [illegible] ఆత్మ విలాసమే [illegible] కాబట్టి జీవన్ముక్తునికి శరీరం ఉన్నా [illegible] పోయినా ఒకటే. ఈ స్థూలశరీరం పడిపోయాక [illegible] పోతాడు? ఎక్కడికీ పోలేడు. ఆత్మ లేని కాలం [illegible] దేశ ఉందా? నీకు కూడా సమాధిస్థితి స్థిరపడే [illegible] పడుతుంది. నాకు ఈ ముక్తి కావాలి ఆ ముక్తి కావాలని మూడుగకాల ముక్తులను [illegible] చేసే 'అహం' నశించాలి. అదే అసలు సర్వోత్తమమయిన ముక్తి. ఈ శ్లోకంతో అసలు సద్దర్శనం పూర్తయింది. శ్రీ రమణభగవాను స్తుతి పూర్వకంగా దిగువ రెండు శ్లోకాలు లిఖించబడ్డాయి.

సద్దర్శనం ద్రవిడవాఙ్నిబద్ధం
మహర్షిణా శ్రీరమణేన శుద్ధం
ప్రబంధముత్కృష్టమమర్త్యవాణ్యా
మనూద్య వాసిష్ఠమునిర్వ్యతానీత్

ఆంధ్రానువాదం:- ఈ సద్దర్శనం అనే శుద్ధ తత్త్వ బోధ భగవాన్ శ్రీ రమణమహర్షివారిచే తమిళంలో చెప్పబడ్డది. ఈ ఉత్కృష్టగ్రంథమును దేవభాషయగు సంస్కృతంలోనికి వారి ఉత్తమశిష్యులైన శ్రీ వాసిష్ఠమునిచే అనువదింపబడినది. వీరి అసలు పేరు, కావ్యకంఠ గణపతిశాస్త్రి. గొప్ప కవిగా, గొప్ప సిద్ధపురుషుడుగా ప్రసిద్ధికెక్కినవారు.

సత్తత్త్వసారం సరళం దధానా
ముముక్షులోకాయ ముదం దదానా
అమానుషశ్రీ రమణీయవాణీ
మయూఖభిత్త్రిర్మునివాగ్విభాతి

ఆంధ్రానువాదం:- శ్రీ రమణులవాక్కులు దీపకాంతులవలె, సర్వత్ర జ్ఞానకాంతిపుంజమును వెదజల్లుచున్నది. ఆత్మసాక్షాత్కారమును కాంక్షించు ముముక్షువులకు సులభముగా సత్స్వరూపమును విశదపరచి ఆనందమును ఇవి కలుగచేయుచున్నవి. శ్రీ రమణుల వాక్యరూపమగు ఈ గ్రంథము నిజముగా దివ్యవాణియే.

[illegible] తో మనము [illegible] గా అంగీక [illegible] మానంద స్వరూప మును [illegible] ఇందులో నిర్వ చింపబడ్డది, ఎవరి మనస్సు దీని [illegible] చూచినను, తరచి చూచినను. వారి స్వచ్ఛమైన [illegible]ముతో ఆత్మలాభం పొందుతారు. [illegible] జ్ఞానకాంతిపుంజము నిత్య [illegible] మానవు [illegible] పూర్తి [illegible] కోరుచున్నాడో దానిని గురించి ఆలోచించుచున్నాడో అంతకాలం దీని ప్రకాశము శాశ్వతము. ఇది ఉపనిషత్తుల్యం. దీనిని చదువవలె, అర్థము చేసికోవలె, ఆచరించవలె. ఇది బాగున్నదని చెప్పి పక్కన పెట్టవలసిన గ్రంథము గాదు. దీని ప్రత్యేకత, దీని ఆచరణ యోగ్యతయే.

సద్దర్శనము సమాప్తము.

సంపాదకుని మాట:-

సద్దర్శనాన్ని 1981 మే నెల సంచికనుండి ధారావాహికగా ప్రచురిస్తూ ఈ సంచికతో పూర్తిచేశాము. రమణమహర్షుల శతజయంతి సంవత్సరములో ఈ శీర్షికను రామకృష్ణ ప్రభలో ప్రారంభించి ఇప్పటికి సమాప్తి నొందించి నందులకు సంతసిల్లుచున్నాము. ఆంధ్రానువాదం, వివరణం వ్రాసి ఇచ్చిన డాక్టర్ చాగంటి సూర్యనారాయణమూర్తిగారికి పాఠకుల తరపున, పత్రిక తరపున కృతజ్ఞతలు తెలుపుకొనుచున్నాము. డాక్టర్‌గారి అడ్రసు కోరుతూ అప్పుడప్పుడు కొందరు ఉత్తరాలు వ్రాస్తుంటారు కాబట్టి ఆయన విలాసాన్ని ఇస్తున్నాము. డాక్టర్ చాగంటి సూర్యనారాయణమూర్తి, 1-10-104, అశోక్ నగర్, హైదరాబాదు-20.

గాంధీజీ-హిందూ ధర్మం

నేను హిందువును

మతం ముసుగులో చేయు మౌఢ్యపు పనులు నాకు సహించవు. హిందూ స్వాభావికార్థమూ చెప్పెదను. హిందూ ధర్మమునకు మూలాధారములయిన వేదోపనిషత్పురాణములందు నాకు ప్రగాఢ విశ్వాసమున్నది. అవతారములను, పునర్జన్మను నేను నమ్ముదును.

వేదములు ఈశ్వర ప్రేరితములు. వేదములందలి సర్వాంశములు నాకు తెలుసుననజాలను. కాని ముఖ్యమైన సత్యజ్ఞానము, దానికి తగిన అనుభవము నాకు గలదని చాటగలను. తర్కవిరుద్ధము, నీతి బాహ్యములైన విషయములను నేను విశ్వసింపను. జనులకు నేడున్న ధర్మగ్రంథ విజ్ఞానము క్రమరహితమైనది. ఎవరు సత్యము, అహింస, బ్రహ్మచర్యములు పాటింతురో వారికి మాత్రమే శాస్త్రముల మర్మమంతయు బోధపడును. నేటి పరిస్థితులలో జనులు మార్గదర్శకుడైన గురువు లేకుండగనే కొనసాగవలసియున్నది. అయినను నాకు గురుమార్గదర్శక సంప్రదాయము నందు ప్రీతియున్నది. కాని గురువు లేకున్నచో ధర్మజ్ఞానము కలుగదను నిరాశ యనవసరం. వీలనగా హిందూధర్మ సిద్ధాంతము కాలాతీతమైనది. దానిని కొద్దిపాటి కృషితో తెలుసుకొను వీలున్నది. ఈశ్వరుడద్వితీయుడని, పునర్జన్మ మరియు ముక్తియున్నవని ప్రతి హైందవుని విశ్వాసము.

హిందూ ధర్మమున యడుగడుగునా తపో ప్రాశస్త్యమును దాని యావశ్యకతను గూర్చి చెప్పబడినది. గౌరీదేవి శంకరుని వివాహమాడ దలచి తపస్సుచేసి అతని అర్ధాంగమును పొందగలిగినది. శివుడు కూడ నిరంతర ధ్యాన తపో పరతంత్రుడు. శ్రీరాముని అరణ్యవాస కాలమునందు భరతుడు యోగారూఢుడై ఘోర తపస్సు సాగించెను.

ఆత్మ, దేహములు భిన్నములు. దేహమునకు కష్టము కలిగినప్పటి స్థితి కూడ ఆత్మానందమునకడ్డు నిలువజాలదు. అన్నము శరీరమునకు జీవనాధారమైనట్లే. జ్ఞానము మరియు చింతనలాత్మకు జీవనాధారములు. శ్రద్ధ, భక్తి, వినయ రహితమైన తపస్సు ఫలితము లేని కష్టమని చెప్పవచ్చును. ఇదంతయు ఎదుటివారి మెప్పుకోలు కోసము చేయు కీర్తి కండూతి పని మాత్రమే. ఇటువంటి తపస్వికంటె హాయిగా భోజనము చేయు వ్యక్తి కోటిరెట్లు ఎక్కువ భక్తుడగును.

వర్ణాశ్రమ ధర్మము

వర్ణాశ్రమమునందు కూడ నాకు నమ్మకమున్నది. అది వేద నిర్దేశితమైనది మాత్రమే. కాని నేడున్న తుచ్ఛమైన కులమతములు కావు. వర్ణాశ్రమ ధర్మము మానవ ప్రకృతికి సహజమైనది. ఇప్పుడున్న ఐకమత్య రహితమైన చిన్న చిన్న కులములు వర్ణధర్మముల లోనికి రావు. చతుర్వర్ణములు మానవ ప్రవృత్తి సూచకములు మాత్రమే. ఎక్కువ, తక్కువ భేదములు దీనివలన పుట్టనేరవు. బ్రాహ్మణుడు జ్ఞానము ద్వార, క్షత్రియుడు పరాక్రమమువలన వైశ్యుడు కావలసిన సరుకుల నందుబాటులో నుంచుటచేత, మరియు శూద్రుడు శారీరక శ్రమతోడ సమాజ పరమేశ్వరునికి సేవ జేయుదురు. అనగా బ్రాహ్మణులు మాత్రమే చదువవలెనను నర్థము కాదు. జన్మతో శూద్రుడైనను, జ్ఞానసంపన్నుడైన నెడల వానిని జూచిన బ్రాహ్మణుడు నమస్కరింపవలెను. ఏ బ్రాహ్మణుడు కూడ తన జ్ఞానము ద్వార నొసర్పవలసిన కృషిని త్యజించనంతవరకు శూద్ర సహపంక్తి భోజనము గావించినను నతని బ్రాహ్మణత్వమునకు లోటు రాదు. కాని

నేడు హిందూధర్మము వంటశాలకు మాత్రమే పరిమితమైపోవుట కడు శోచనీయము.

నేనొకనాడొక మహమ్మదీయసోదరునితో గూడి భుజించుట గాంచి యొక హిందువు చకితుడైనాడు. భోజన భాజనాదులందు ధర్మము కట్టువడిన ప్రాణసంకటమగును. మత్స్యమాంసాదులను త్యజించుట ఆత్మోన్నతికి నొక సాధన మాత్రమే. అంతేగాని అదే ఏకైక లక్ష్యము కారాదు. ధర్మము పేరిట మాంసాశనము త్యజించి ధర్మబాహ్యములైన పనులు జేయువారంటే నాకెంతో నసహ్యము.

నేను విగ్రహారాధనకు వ్యతిరేకిని కాను. ఉపాసనకేదో నొక యాధారము కావలెను. అందుకే హిందువు విగ్రహము నెన్నుకొనెను. "ఉట్టికెగుర లేనమ్మ స్వర్గానికెగురనా? యన్నట్లు కనులముందున్న విగ్రహముపై మన స్సైకాగ్రము కానపుడు నిర్గుణుడు, నిరాకారుడు, యనంతుడు నయిన భగవంతునిపై మనస్సెలా ఏకీకృతమొనర్పగలరు? క్రైస్తవులకు చర్చీలలో నేకాగ్రమైనట్లు వేరే చోట్ల కాదెందులకు? ఇది కూడ నొకరకమైన విగ్రహారాధన కాదా? హిందువులు విగ్రహమును సాయముగనే స్వీకరింతురంతే గాని సర్వ లక్ష్యము నదియే కాదు.

స్త్రీలు

హిందూధర్మము స్త్రీకి శ్రేష్ఠ స్థాన మొసగినది. వేదకాలమున అరుంధతి స్త్రీ జాతి గౌరవమునకు చిహ్నము. ఆమెను పెళ్ళాడిన వశిష్ఠుడు తాను పునీతుడయినట్లు భావించెను. పౌరాణిక సాహిత్యమున నొక స్త్రీ తన ప్రాతివ్రత్య మహిమచే భర్త ప్రాణములు నిలుపగా, మరియొక మహిళ తాను వలచిన ప్రియునికి ధైర్యముగా సందేశమంపి శిశుపాలాది వీరులందరెదుట శ్రీకృష్ణుని రథ మారోహించెను. మరొక స్త్రీ సూర్యోదయము కాకుండ నాపగల్గెను. సీతా సావిత్రులు లేనిచో శ్రీరామ, సత్యవంతులను లోకము గుర్తించదు.

పశుబలమే నిజమైన బలమని పరిగణించిన నది స్త్రీలలో తక్కువ. కాని నైతిక బలమును నిజమైన బలముగా భావించిన నది స్త్రీలలోనే యత్యధికము. అహింస మానవజాతికి మూలాధారమయిన నెడల భవిష్యత్తులో మానవ గౌరవ సమస్తము స్త్రీలలోనుండును. నరజాతి హృదయముపై స్త్రీ ప్రభావమును మించునది మరొకటి లేదు. స్త్రీ పురుషులిరువురు సమాన గౌరవాదర భావములతో పరస్పర సహకారము నందించుకొనుచు ముందునకు సాగవలెను.

పెళ్ళి కూడ జన్మమువలె యొక బంధమే. దానినుండి బయటపడుటయే ముక్తి. కళ్యాణ భోజన భాజనాది నియమము లాత్మవికాసము కొరకేర్పడినవేనని గమనింపవలెను. నేటి పెళ్ళిళ్ళలో ధార్మికత్వమును తెరవెనక్కునెట్టి ఆడంబర ప్రలోభములు రంగముపైన నిలిచినవి. పెళ్ళినాడెంతగానో వృథాగా ఖర్చు చేయుదురు. వివాహము పిదప భార్యాభర్తలు నియమబద్ధ జీవితము గడపవలెను. నియమబద్ధ జీవితము గడిపే దంపతులు బ్రహ్మచర్యము పాటింపవలెనని స్మృతులలో చెప్పబడినది. మనోవికారములను జయించి మితముగా కోరికలు తీర్చుకొన్నవారు సంయములనబడుదురు. వివాహమనగా వధూవరులను వికారులను, బానిసలను చేయుటకు లైసెన్సు సంపాదించే పద్ధతి కారాదు. అందులకే వధూవరులకు వివాహోద్దేశము తెలుసుకొని అర్థము చేసు

కొను వయస్సు వచ్చిన పిదపనే వివాహము చేయవలెను. భార్యకు భర్త అధికారి కాడు, మిత్రుడు మాత్రమే. అతడామె శరీరాత్మలను పవిత్రముగా నెంచవలెను.

అస్పృశ్యత

సామ్రాజ్యంలో డయ్యర్ పాలనాపద్ధతిని నేను సైతాన్ కృత్యమన్నాను. అట్లే హిందూ మతములోని యస్పృశ్యత కూడ సైతాన్ కృత్యమే నని జెప్పుటకు వెనుకాడను. దేశము నందలి సర్వసమస్యలను నొక బాధ్యత గలిగిన పౌరునిగా నాలోచించెదను. నా కార్యక్రమ మన్నను, నే నన్నను చాలమందికి భయము. కారణము నే నస్పృశ్యతా నిర్మూలనమునకు పాటుపడుటయే కావచ్చును.

నేనొక హరిజన బాలికను పెంచినాను. మరో హరిజన కుటుంబమున కాశ్రయ మిచ్చి నాను. అస్పృశ్యతా నిర్మూలన మనబడు కర్తవ్యాగ్నియందు నా దేహము దహనమై పోయినను పరవాలేదు. వారు మాలమాదిగలు కారు. నర్సీమెహతా యన్నట్లు వారిని హరి జనులని పిలుచుట యుచితము. హిందూశాస్త్ర ములపట్ల అచంచల విశ్వాసము గలిగిన మతానురక్తుడిని నేను. నా సత్యం నన్ను నిర్మొహమాటముగా మతమాధ్యమొనరించే దురాచారములను ఖండించమంటుంది. హిందూ ధర్మమున దొడ్డిదారిన ప్రవేశించిన ఈ కుళ్ళును సమూలముగా ఛేదించకపోయిన నది హృదయమును కుళ్ళబెట్టును. హిందూమతమును దోష విముక్తము జేయుటకు నా రక్తములో చివరి బొట్టు నేలరాలు వరకు కృషి సల్పుదును. దీని ఫలితముగా మూఢఛాందస భావదాసుల నయన పరివేష్టితమైన ఇనుప తెర తొలగుగాక! నాకు పునర్జన్మ ఉన్నచో అంతవరకు ఈ హరిజన సమస్య యిటులనే యున్నచో నేను హరిజనుడిగా జన్మించవలెనని నా యాకాంక్ష.

గోరక్షణ

హిందూ ధర్మమునకు మరియొక అంగము గోరక్షణ. గోవధ జేయువారజ్ఞానులు. అజ్ఞానము పోవుటకు ప్రేమ, సానుభూతులతో యత్నింపవలెను. మొత్తం ప్రపంచమున పాలిచ్చే ఆవుల సంఖ్యలో నాలుగవవంతు మన దేశమందే యున్నవి. హిందువులు గోరక్షణను గూర్చి పోట్లాడినంత రక్షణను క్రియలో చూపరు. గోరక్షణ యలౌకికాద్భుత కార్యముగా నాకగుపించుచున్నది. గోవుద్వార చరాచర ప్రకృతితో నాత్మీయతను పెంపొందించుకొనవచ్చును. భారతీయులకు గోవు నిజమైన మిత్రురాలు. అయ్యది కేవలము పాలనే యీయదు. సేద్యమునకు కావలసిన ఎడ్లను జనింపజేయును. దయాధర్మ నిలయమైన కావ్యమువలె గోవు నాకగుపించును.

గోరక్షణ యనగా గోమాంస భక్షకులను చంపి,రక్షించుట యను మాట యర్థరహితము. సనాతన హిందూధర్మము గోరక్షణకు గాను నట్టి వారిని చంపవద్దని నాకు చెప్పుచున్నది. గోరక్షణ యనగా నా దృష్టిలో సమస్త ప్రాణి కోటి రక్షణ యని యర్థం. చనిపోయిన గోవులను తీసివేసి యావల పారవేతురు. ...తే తప్ప చాలమంది చర్మము ధర కూడ తీసుకొనరు. దీని వలన మనము ప్రతి ఆవుకు పది రూపాయలైనా నష్టపోవుదుము. చర్మములతో వ్యాపారము చేయుట గోరక్షణకు భంగకారి కాజాలదు.

నా భార్యలో తప్పులు లేవని కాదు. అయినను నామెకు నాపయి యున్నంత ప్రభావము

మరి యే స్త్రీకి లేదు. ఆ విధముగానే నాపై హిందూ ధర్మ ముద్ర యున్నది. దానియం దెన్ని లోపములున్నను, నాకూ హిందూ ధర్మమునకు విడదీయలేని జన్మాంతర సంబంధ మున్నది. గీత, తులసి రామాయణముల వలన లభించినంతటి స్ఫూర్తి, ప్రేరణ మరేదాని వలనను నాకు లభించలేదు. మనసంతా అశాంతి మయమైన తరుణమున గీతాపఠనము శాంతి తొలకిరి చినుకులు కురిపించును. పెద్ద పెద్ద దేవాలయములందు నెన్నియో యకృత్యములు జరుగుట నేనెరుగుదును. అయినను నాకు వాటిపై నెంతో నభిరుచి యున్నది.

దేవుని నమ్మని నాస్తికులు కూడ హిందూ ధర్మంలో నున్నారు. వారికి మన పెద్దలు "మానవసేవ మాధవసేవ" యని నిర్దేశించిరి. ఏ విశ్వాసము ననుసరించి స్వేచ్ఛగా ఆత్మాభిమానముతో బ్రతకమని హిందూధర్మం ప్రబోధిస్తుంది.

దీనిని బట్టి హిందూధర్మం సంకుచితమైన జాతి మతాల సరిహద్దుల్ని చెరిపివేసి యకుంఠితమైన మానవీయ పతాక ఎగురవేయునని తెలుపుచున్నది.

-సేకరణ, కూర్పు: వెలుదండ నిత్యానందరావు

గాలికి ఊగిస లాడుతున్న కొమ్మలు
నిరాశసిక్త దారిద్ర్య సంచలిత
జీవులను తలంపుకు తెస్తున్నాయి
'సర్వాంతర్యామి' అని నిన్ను కీర్తిస్తూ మేతప్ప
సర్వుల్లో నిన్ను గుర్తించం కదా!
రాతిపైని బొమ్మ పాముకు
పండ్లు పూలు పాలు పెట్టి పూజలు చేస్తాం
దారిలోని పామును పనిగట్టుకొని మరీ చంపుతాం
దారిద్ర్యంతో ప్రమగ్నే నటనను చేసే
పాత్రధారికి విందు భోజనాలు పెడతాం
మూన్నాళ్ళ ఆకలితో అలమటించే బీదవానికి
పదంటే పది మెతుకులు కూడ వేయం
పేదల దైన్యబతుకుల కథలను చదివి
కంటి నిండా నీరు కారుస్తాం

ఇంటి గడప వద్ద కొచ్చిన భిక్షగాన్ని
పురుగులా విసిరి కసరి కొడతాం
భగవాన్! నిజంగా నిన్ను పూజిస్తున్నామా?
లేక బొమ్మలను-శిల్పాలను-ప్రతీకలను
అలంకరించి, ఆటలాడి మురిసిపోతున్నామా?
నిన్ను పూజించాలంటే వేరే బొమ్మలెందుకూ?
సజీవశిల్పాలు, ఈ దరిద్రనారాయణులున్నారు
కదా!
వారి కింత తిండి పెడితే
వారి కింత కట్టబట్ట నిస్తే
వారి కింత నీడ చూపితే
అది నిన్ను అర్చించినట్లు కాదా!
భగవాన్! మా బుద్ధులను ఈ దిశన
నడిపించుము

[—శ్రీ అజాతుల మల్లేశంగారి "వెలుగురేఖలు" నుండి]

ఓం ప్రకాశ్

సద్గ్రంథం పై ప్ర

[జనకమహారాజు కథ]

చుట్టూ ఒకసారి చూశాను. నిర్మలమైన నీలాకాశంలో తెల తెల్లని పిల్లమబ్బులు సయ్యాటలాడుకొంటున్నాయి. ఆ మబ్బులను పట్టుకోవాలన్న తాపత్రయంతో కాబోలు పర్వత శిఖరాలు ఆకాశాన్ని తాకుతున్నాయి. ఆ శిఖరాల నాశ్రయించి పర్వతంపైన అనేక వృక్షలతాదులు పెరిగి పచ్చగా కళకళలాడుతున్నాయి. అక్కడక్కడ పొదరిండ్లు, లతలతో మూయబడిన గుహలు కనీ కనపడకుండా కన్పిస్తున్నాయి.

నేను రెండడుగులు ముందుకు వేశాను. చక్కని గుబురు చెట్టు కింద మహనీయులైన ఋషిసత్తముడొకరు కన్పించారు. ఆశ్చర్యపోయాను. ఇంతకు ముందు ఇక్కడ ఈ చెట్టుగాని, ఈ మహాత్ముడుగాని లేరే అని అనుకున్నాను. బహుశ ఉండవచ్చునని సరిపెట్టుకొని ఆ మహాత్ముని సమీపించి, నమస్కరించి నిలబడ్డాను. ఆ మహాత్ముడు సిద్ధపురుషుడు కాబోలునని నాలో నేనే అనుకున్నాను.

కొన్ని క్షణాలు గడిచాయి. ఆ సిద్ధపురుషుడు కనులు విప్పిచూశాడు. చిరు మందహాసం చేసి కూర్చోమని కనులతోనే చెప్పాడు. చెంతనే ఉన్న ఒక రాతిపై కూర్చున్నాను.

“మహాత్మా, మీ రెవర్ని ఉపాసిస్తున్నారు?”

“విదేహరాజ, జనకా! నేత్రాది ఇంద్రియాల ద్వార దృశ్యమేర్పడుతుంది. ఆ దృశ్యాత్మక విషయాలతో ద్రష్టకు సంయోగం సంభవిస్తుంది. తద్వార విషయసుఖం ప్రతీతమవుతుంది. అంతేకాదు, బుద్ధివృత్తితో కూడ సహజానందం కల్గుతుంది. అట్టి ఆనందమే తన స్వభావంగా గల, ఆత్మతత్త్వ పరిశోధనం వలన నిరతిశయ భూమా రూపంగా ఆవిర్భూతమైన ఆ శుద్ధ ఆత్మను, ఆ పరమాత్మను నిశ్చల సమాధిలో మేము ఉపాసిస్తాము” అని చెప్పి మరల ధ్యానమగ్నుడై పోయాడు. ఆ సిద్ధుని సమాధానాన్ని మననం చేసుకుంటూ లేచి నమస్కరించి ముందుకు నడిచాను. అలా ఆ చింతనలో పడి ఎంతదూరం అడుగులు వేశానో గమనించనే లేదు. కాని కుడి కాలుకు ఒక రాయి తగులగానే ఈ ప్రపంచంలోకి వచ్చి చూశాను చూస్తే ఏముంది! ఎదుట ఒక చిన్న పర్ణశాల. చాలా చక్కగా, ఆకర్షణీయంగా ఉన్నది. పర్ణశాలలోనుండే కాబోలు గంభీరమైన ప్రణవనాదం వినవస్తున్నది. నెమ్మదిగా అడుగులు వేసి, పాదరక్షలు విడిచి లోన ప్రవేశించాను. ఒక దివ్యపురుషుడు తేజోమూర్తియై కనబడ్డాడు. నిర్వికల్పసమాధిలో లీనమయి మహదానందంలో ఓలలాడుతున్నాడా సిద్ధపురుషుడు. నేనతనికి వందనం చేసి, అతని పాదాల చెంత చేతులు జోడించి కూర్చున్నాను. కనులు మూసుకొని ధ్యానం చేయనుపక్రమించాను. అంతలో—

“జనకమహారాజా!” అన్న ఆత్మీయతతో కూడుకొన్న పిలుపు వినబడింది. వెంటనే నేత్రకమలాలు విప్పాను. ఆ సిద్ధపురుడు నన్నే తిలకిస్తున్నాడు.

“మిథిలాధిపతీ, నీ రాకను గుర్తించాను. నేనుండే ఈ స్థలం ఇతరుల కగోచరము. జిజ్ఞాసువైన నిన్ను చూడాలనిపించింది. అందుకే నీకు ఈ కుటీరం దృశ్యమానమైంది.”

"మహాత్మా, మీ దయకు వందనాలు. నా కొక చిన్న సంశయమున్నది. మీరు సిద్ధ పురుషులు కదా, మరింకా మీరు ఎవరిని ఉపాసిస్తున్నారు?"

"విదేహరాజ! నాసనాసహితంగా ద్రష్ట- దర్శనం - దృశ్యం-ఈ త్రిపుటిని త్యజించి వేసినపుడు విశుద్ధపరమాత్మ దర్శనమౌతుంది విశుద్ధజ్ఞానస్వరూపంలో ప్రకాశించు, ఆ విశుద్ధ ఆత్మను మేముపాసిస్తాము.'

మొదట మహాత్ముని సమాధానంలోని విశేషాన్ని ధ్యానిస్తున్న నాకు, ఈ మహాత్ముని వాక్యాలు మరింత గాంభీర్యాన్ని చింతనకు గురి చేశాయి. ఆ రెంటిగూర్చి విశ్లేషిస్తూ, బయటికి వచ్చిన నాకు, వెంటనే ఆ పర్ణశాల అదృశ్యమానమైపోయింది. నేనిక అక్కడ నిలబడకుండ, కుడివైపుకు దారితీశాను. ఆ వైపున పర్వతాగ్రం నుండి దొర్లివస్తున్న జలధారల మధురనాదం వినబడుతున్నది. ఆ జలధార వద్దకు వెళ్ళి, అక్కడే కూర్చొని మననం చేయసాగాను. నాకు కాస్త దూరంలోనే విశాలమైన, సమతలమైన ఒక బండరాతిపై పద్మాసనాసీనుడై ఒక మహానుభావుడు కూర్చొని యున్నాడు. అతన్ని ఆలకించగానే, నా మనో చింతనను ఆపేసి, అతన్నే చూడసాగాను. ఆ మహాత్ముడు అప్పుడే సమాధినుండి విరతుడైనట్లున్నాడు, నా చూపులను తన చూపులతో సంయోగం చేశాడు. ఆ దృక్కులతోనే చెంతకు రమ్మని ఆహ్వానించాడు. నేనతని వద్దకు వెళ్ళి నమస్కరించి నిలుచున్నాను.

"జనకరాజా! నీ మనసులో ఏముందో నేనెరుగుదును. 'ఈ మనిషి ఎవరిని ఉపాసిస్తున్నాడో కదా!'' అని అనుకొంటున్నావు. ఔనా?"

"త్రికాలవేదులు, సర్వజ్ఞులు. మీకు తెలియందేమిటి?"

"అయితే చెబుతాను విను. అస్తి, నాస్తి ఈ రెంటి మధ్య వాటి సాక్షి రూపంలో సదా విద్యమానుడై పరమాత్మ ఉంటాడు. ప్రమాస వస్తువులను తన ప్రకాశింపజేయు ఆ పరమాత్మనే మేముపాసిస్తాము."

"ధన్యోస్మి మహాత్మా." అని నమస్కరించాను. ఆ సిద్ధపురుషుడు ఆ వెంటనే అక్కడి నుండి అదృశ్యమయ్యాడు. ఏమిటీవింత! వింత కాదేమో, నన్ను అనుగ్రహించే నిమిత్తమే సిద్ధపురుషులు నాకు గోచరిస్తున్నారేమో! తమ దివ్యసందేశాన్ని తెలియజేస్తున్నారేమో. మాత్మ స్వరూపం ఇది సుమా అని తెలియజేస్తున్నారేమో! అని నాలో నేను తర్కించుకుంటూ పరమాత్మస్వరూపాన్ని విశ్లేషించుకో సాగాను.

అప్పటికే చాలా కాలం గడించిందేమో, దాహం వేసినట్లయింది. చెంతన జలధార ఉంటే బాటసారికి వేయని దాహం కూడ వేస్తుంది. నేను ఆ జలధార వద్దకెళ్ళి ముఖం పాదాదులు కడుక్కొని, కడుపునిండ ఆ తియ్యనినీటిని త్రాగాను, అప్పటికి నా చిత్తం కాస్త చల్లబడింది. చల్లబడిన చిత్తం తెచ్చిన నూతన శక్తితో నేనుత్సాహంగ పర్వతాన్ని దిగటానికి పూనుకొని, ఆ మార్గంలో నడవసాగాను. రాళ్ళమధ్యనుండి, చెట్లమధ్యనుండి దారిచేసుకొంటూ దిగివస్తున్న నాకు ఇరువురు బ్రహ్మచారులు నావైపే వస్తూ కన్పించారు. ఆ బ్రహ్మచారులు నావద్దకు వచ్చి నిలబడ్డారు. వారిని చూడగానే యాంత్రికంగా నమస్కరించి నిలబడ్డాను.

"మీరు జనకమహారాజులు కదా!" అన్నారు వారు.

"ఔను. ఏం కావాలి మీకు" అని అడిగాను,

"మీరు ఉపాసన సాధనయందు జిజ్ఞాసువులై అన్వేషిస్తున్నారు కదా! మా గురువులు మీకోసం సందేశాలను అందించమని ఆదేశించారు. స్వీకరిస్తారా?"

"మహాప్రసాదం. విన్నవించండి."

మొదటి బ్రహ్మచారి గంభీరంగా ఇలా చెప్పాడు, "అన్నీ దేనిలో ఉన్నాయో, అన్నింటికీ ఏది ఆధారమో, అన్నీ దేనివలన (సంభవిస్తు) ఉన్నాయో, అన్నీ దేనికోసం ఉన్నాయో, స్వయంగా అన్నీ తానుగ ఏదైఉన్నదో, ఆ పరమ సత్యాత్మను మేముపాసిస్తాము – నీవు కూడ దాన్నే ఉపాసించుము" అని చెప్పి ఆ బ్రహ్మచారి "ఇది మా గురువుల సందేశం" అంటూ రెండవ బ్రహ్మచారిని తిలకించాడు.

రెండవ బ్రహ్మచారి, "జనకమహారాజా! 'అ–కారంనుండి హ–కారం వరకు గల సమస్త వర్ణాల రూపంలో ఉండి, నిరంతరం ఉచ్చారితమౌతున్న మన ఆత్మ స్వరూపమైన ఆ పరమాత్మను మేముపాసిస్తాము. నీవు కూడ దాన్నే ఉపాసించుము' అని మా గురువుల ఆదేశము" అంటూ మౌనం వహించాడు. ఆ సందేశాలను విని, ఆనందితుడనై తలవంచి ఆ బ్రహ్మచారులకు నమస్కరించాను. నమస్కరించి తలెత్తి చూసేసరికి ఆ బ్రహ్మచారుల దృశ్యులైపోయారు. ఓహో, వీరు బ్రహ్మచారులు గాదు; స్వయంగా సిద్ధులే సుమా అనుకొని నెమ్మదిగా మళ్ళీ దిగటం ఆరంభించాను.

కొంతదూరం వెళ్ళగానే దారిలో ఏదో మిలమిలా మెరుస్తూ కనబడింది. ఎఱ్ఱని రంగుతో కాంతిమంతంగా ప్రకాశిస్తున్న ఆ వస్తువేమిటా అన్న కుతూహలంతో దాని వద్ద కెళ్ళి వంగి తీసుకోబోయాను. అంతలో ఎవరో నన్ను పిలిచినట్లయితే పైకిలేచి చూశాను. ఎవరు కనబడలేదు. మరల వంగి ఆ వస్తువును పుచ్చుకోబోయాను.

"జనకమహారాజా, ఏమిటీ చేస్తున్నావ్!"

ఆ మాటలు విని ఎవరైయుంటారా అని జాగ్రత్తగా పరిశీలించాను.

"రాజా, నీ కెదురుగా శుకమున్నది. కనబడటం లేదా?" అది విని చూస్తే, నిజంగానే ఒక చిలుక కన్పించింది. "రాజా, నీవు చేస్తున్న పనేమిటి? హృదయగుహలో విరాజమానుడై యున్న దీప్తిమంతుడైన ఆ పరమాత్మను వదిలి ఇలా రాళ్ళని ఆశ్రయిస్తే ఏమౌతుందో తెలుసునా? అరచేతిలోనున్న కౌస్తుభమణిని విడిచిపెట్టి, మెరిసేరాళ్ళను గ్రహించినట్లుగా ఉంటుంది. ఈ మెరిసే రాళ్ళకోసం ఎందుకు ఆసక్తి వహిస్తావు! వెల్గే నీ ఆత్మను ఎందుకు గ్రహించవు?"

ఆ శుకరూపంలోనున్న మహాత్ముని మాటలు నా చిత్తంలోకి దూసుకుపోయాయి.

"మహాత్మా, మీ వాక్కులు అమోఘం. మీకివే నా వందనాలు" అని వందనం చేశాను. ఆ చిలుక మధురరవం చేస్తూ ఎగిరిపోయింది. నేడెంతో సుదినంగా ఉన్నది. లేకపోతే ఇంత మంది మహాత్ములు కన్పించి, తమ అమూల్య సందేశాలను నాకు విన్పిస్తారా! ఇంతమంది అనుభవించిన ఆ పరమాత్మ ప్రాప్తి నాకెలా కలుగుతుందో కదా!"

"రాజా, విచారించకు సాధన చేస్తే తప్పక సిద్ధిస్తుంది."

ఆ మాటలు నా మనసంటున్నదా లేక మరెవరైన సిద్ధపురుషులా...అంటూ ఆలోచిస్తున్న నాకు మరల ఆ మాటలు వినబడ్డాయి.

"జనకరాజా, మేమెవరమో అని చూడకు. నీకు హితం చేయవచ్చిన వారం. శ్రద్ధగా విని సాధిస్తే, పరమాత్మ ప్రాప్తి సిద్ధిస్తుంది. అన్ని ఆశలను త్యజించినప్పుడు, హృదయ

స్థితమైన, జ్ఞానఫల స్వరూపమైన ఆ బ్రహ్మ ప్రాప్తి లభిస్తుంది. అప్పుడు, ఆ సంసార విషవల్లరియొక్క మూలపరంపరయే ఉచ్ఛేదమై పోతుంది. భోగపదార్థాల అస్థిర నీరసత్వాన్ని ఎరిగికూడ, వాటియందే సుఖాల మరల తన భావనలను బంధించి యుంచేవాడు దుర్బుద్ధిగలవాడు. వాడు వాస్తవంలో మనిషి కాదు, గాడిద. ఎగిరే పర్వతాలను ఇంద్రుడు తన వజ్రాయుధం చేత కొట్టి పడగొట్టేవాడు; అలాగే మనిషి కూడ మరల మరల ఎగిరిపడే ఈ ఇంద్రియరూప సర్పాలను వివేకమనే కత్తి చేత కొట్టి పడగొట్టాలి. ఉపశమం పొందాలి. శాంతరూప పవిత్రసుఖాన్ని పొందాలి. ఉత్తమ శమం అంటే మనోనిగ్రహంతో సంపన్నుడైన పురుషుని విశుద్ధచిత్తమే శాంతిని పొందుతుంది. చిత్తం శాంతం నొందినవానికే తన పరమానందమయ స్వరూపంలో దీర్ఘకాలిక ఉత్తమ స్థితి సంప్రాప్తమౌతుంది.''

ఆ బోధ ఆగిపోయింది. ఇంకా ఏమయినా చెబుతారేమోనని కాసేపు మౌనంగా నా చెవులు రిక్కించి అలాగే నిలబడ్డాను. కాని ఆ బోధ మళ్ళీ వినబడలేదు. అంతా నిశ్శబ్దమే నిండిపోయింది. దూరంగా పక్షుల కూతలు మాత్రం వినబడుతున్నాయి. నేను తలెత్తి చూసేసరికి ఆకాశమార్గాన పోతున్న సిద్ధపురుషులు కన్పించారు. వారికి దూరం నుండే నమస్కరించి, తిరిగి నా దిగువదారిని పట్టాను. నా మనసంతా నిర్వేదం వ్యాపించిపోయింది. ఆ సిద్ధుల ఉపదేశాలనే మననం చేసుకొంటూ పర్వతం దిగాను.

''మహారాజా, చాలా ఆలస్యం చేశారు. ప్రమాదమేమి జరగలేదు కదా!'' అంటూ మంత్రివర్యులు నా చెంతకు వచ్చారు. విహారానికి వచ్చిన వారినందరిని అక్కడే నిలిపి, నేను ఒంటరిగానే ఈ పర్వతాన్ని ఆరోహించాను. నా కోసం చూస్తూ నిరీక్షిస్తున్న వారినందర్నీ ఒకసారి చూసి, ''ప్రమాదమేమీ లేదు పదండి'' అన్నాను. రాజప్రాసాదం వైపు పోవటానికి రథాన్ని సిద్ధం చేసి తెచ్చారు. దాన్నధిరోహించగానే, సారథి అశ్వాలనదిలించాడు. రథం వేగాన్నందుకొంది.

* * *

ప్రాతస్సమయం. ఇంకా చీకటి తెరలు తొలగలేదు. నక్షత్రాలు తమ పూర్తి కాంతితో మిలమిల లాడుతున్నాయి. జాగృతున్నయిన నేను రాజభవనం పైన నిలబడి పచార్లు చేస్తున్నాను. ఆ విహారం నుండి వచ్చిం తర్వాత నా మనస్సంతా విరక్తితో నిండి పోయింది. ఏమిటిదంతా, ఈ సంసారం, ఈ ప్రపంచం ఇవన్నీ ఏమిటి? అన్న ఆలోచనలే నన్ను చుట్టుముట్టసాగాయి.

''ఇదెంతైనా మహాదుఃఖపూరితము. జన్మ-జరా-రోగ-మరణాదుల కారణంగా సమస్త లోకాల్లో అత్యంత కష్టప్రదమైన చంచల దశలు సంభవిస్తున్నాయి. వాటిలో నేను బలపూర్వకంగా మునుగుతూ తేలుతూ ఉన్నాను. రాకపోకల చక్రంలో తిరుగాడుతున్నాను. కాలానికి అంతం లేదు. అనంతమైన ఈ కాల ప్రవాహంలో నా జీవితం అల్పాతి అల్పమైనది. ఈ క్షణభంగుర జీవితానికాసక్తున్నై నా మనస్సును బంధించుకొంటున్నాను. ఇదెంత మౌఢ్యం. ఈ జగత్తులో సత్యమైనది రమణీయమైనది, ఉదారమైనది ఏదైనా ఉందా? దేనివలన ఉత్పన్నం కానిది, నిత్యమై-నిర్వికారరూపంలో స్థితమైయున్నది ఏదైనా కలదా? విచారించి చూస్తే అలాంటిదేదీ కన్పించటం లేదు. అయితే మరి నా బుద్ధిని ఎందు లగ్నం చేయాలి? ఎక్కడ నేను శాంతిని పొందాలి?

ఆహా! నాయీ మూఢత్వం ఏమని చెప్పేది. ఇంత మూఢత్వమున్నా, నాపై నాకు దుఃఖ మెందుకు కల్గటం లేదో కదా!"

నాలో నేనే తర్కవితర్కాలు చేసుకుంటున్న నాదృష్టి హఠాత్తుగా ఆకాశంలో మెరుస్తున్న సుదూరంగా ఉన్న చుక్కలయందు నిలబడిపోయింది. "దూరస్థవస్తువని చెప్పబడుతున్నది కూడ వాస్తవంలో దూరంగా లేదు. అది నా మనసులోనే వర్తమానమై యున్నది కదా! కనుక ఇలాంటి నిశ్చయ జ్ఞానంతో బాహ్యవస్తువులను త్యజించవలసియుంది. ఇక లౌకిక సుఖాలంటావా? ప్రతి క్షణము, ప్రతిదినము, ప్రతిమాసము, ప్రతి వర్షము కూడ ఈ సాంసారిక సుఖ దుఃఖభరితమయ్యే ఉన్నది. ఇవే మళ్ళీ మళ్ళీ సుఖభ్రమాత్మంగా ప్రాప్తిస్తాయి. వాస్తవంగా ఇవి సుఖాలు కావు దుఃఖాలే. తలమానికంగా వెలిగిపోతున్నవారే, రేపొద్దున అధఃపతనమౌతున్నారు! చూశావా చిత్తమా! జగత్తు ఎంత భ్రమాత్మకమైనదో! ఇలాంటి దానియందు విశ్వసిస్తున్నావా? మనిషి బుద్ధియుతుడంటారు. అయినా సూర్యున్ని కప్పే నల్లని మబ్బులా ఈ మోహం ఆత్మ ప్రకాశాన్ని కప్పివేస్తుంది. ఆహా! ఈ మోహం ఎలా ఎందుకు స్ఫురించిందో కదా! ఈ మోహానికి హేతువులైన ఈ భోగభాగ్యాలతో నాకేమిటీ సంబంధం? ఈ బంధు - బాంధవులు కూడ నాకెవ్వరు? నేవి దయ్యాన్ని చూసి భయవ్యాకులుడయ్యే బాలునిలా, నేను కూడ మమతారూప మిథ్యా సంబంధాన్ని కల్పించుకొని వీటియందాసక్తున్నయి వ్యాకులున్ని ఔతున్నాను కదా!"

చీకటి తెరలు నెమ్మది నెమ్మదిగా మసకబారుతున్నాయి. కోడికూతలు, కాకుల అరుపులు అప్పుడప్పుడు వినబడుతున్నాయి. ఉషోదయం కావటానికి ఆకాశం సిద్ధమౌతున్నది. చీకటి వీడి క్రమంగా వెలుగురేఖలు వ్యాపించబోతున్నాయి. నా చిత్తంలో ఇంకా తర్జన భర్జనలు ఆగిపోలేదు. ఇంకా చల్లారలేదు.

"భోగాలు-బంధువులు, వీటియందే మనిషి మోహవశుడౌతున్నాడు కదా! ఈ మోహం వల్లవచ్చేదేముంది? కేవలం ఉద్వేగమే కదా! ఈ భోగభాగ్యాలు బంధు - బాంధవులు ఉంటేనేం, పోతేనేం? నాకు వీటితో పనిలేదు ఇవి కేవలం నీటిబుగ్గల్లా మిథ్యారూపాలే. పూర్వకాలంలో రారాజుల, చక్రవర్తుల మహా వైభోగాలు-స్నేహితులు-బాంధవులు, నేడేమైపోయాయి? అవి నేడు కేవలం స్మరణమాత్రమై యున్నాయి. నేటి మన ఈ భోగాలు కూడ, నశించేటటువంటివే. నాశప్రాయాలైన వాటియందు నాకెందుకు మమత! అంతెందుకు, పూర్వకల్పంలోని బ్రహ్మసృష్టి నేడేదీ? అంతటి సృష్టే నశించినప్పుడు, ఈ ధనాదులో లెక్కా! లక్షల ఇంద్రులు కాలగతిలో గతించిపోయారు. కోట్లకొలది బ్రహ్మలు నశించిపోయారు. అనేక సృష్టిపరంపరలు వచ్చాయి, పోయాయి. అసంఖ్యాక భూపాలురు, దుమ్ములా కొట్టుకుపోయారు. ఇంతటి తుచ్ఛమయిన ఈ జీవితమందు విశ్వాసముంచుతున్న నా మూర్ఖత్వం ఏమని చెప్పేదీ? సర్వవ్యాప్తమైన ఈ కాలాగ్నికి క్షణ క్షణమూ నష్టమైపోతున్న ఆయువును చూస్తు కూడ చూడనట్లే నటిస్తున్న నా బుద్ధి ఎంత మూఢమైనదీ! దినాలు ఎన్నెన్నో గడిచిపోతున్నాయి. అయినా ఏ ఒక్కరోజు కూడ నిత్యసత్యమైన పరమాత్మ వస్తు సాక్షాత్కారము కాలేదు. ఒకటికాదు రెండుకాదు ఎన్ని కష్టాల పాల్పడ్డాను. ఎన్నెన్నో మహాదుఃఖాలలో చిక్కాను. అయినా ఈ లోకభోగాల

నుండి విరక్తుణ్ని కాలేకపోయాను అందమైన వస్తువుల్లో దృఢమైన మమతను చూపాను. కాని అవన్నీ నష్టమైపోతూ, నాకు దుఃఖాన్నే కల్పించాయి. నిజానికి ఈ సంసారంలో ఉత్తమ వస్తువు ఏదైనా ఉందా అంటే, అలాంటిదేదీ కన్పించదు. ఈ జగత్తులోని ఏ వస్తువుల్లో ఆసక్తుడై, విశ్వసిస్తాడో, మనిషి వాటి మూలకంగానే మరల మరల దుఃఖాలను కొనితెచ్చుకుంటాడు.''

తెల్లని పక్షులగుంపు ఒకటి నాతలను స్పృశిస్తూ దూసుకుపోయింది. వాటి చల్లని స్పర్శకు నాకు దేహస్మృతి కల్గింది. ఆహారాన్వేషణ ఆరంభమయిందన్నమాట. అంటే ఇంకా కొద్దిసేపట్లో చీకటి అంతమై వెలుగు ఆరంభమౌతుందన్నమాట. చల్లని గాలులు నా శరీరాన్ని తాకి, నూతనశక్తిని చిత్తానికి ప్రసాదించాయి.

''ఈ శరీరం నిత్యం మార్పునొందేదే కదా! దీనికెన్ని అవస్థలు. ఎన్ని విపత్తులూ! బాల్యావస్థలో అజ్ఞానం, యువావస్థలో కామం, అంతిమావస్థలో స్త్రీ పుత్రాది కుటుంబపోషణ నిమిత్తమైన చింత ఈ శరీరాభిమానిని దహిస్తాయికదా! జీవన కాలమంతా ఇలా బాధ తప్పుడయ్యే ఈ మనిషి తనసుద్ధరించుకొనే సాధన ఎప్పుడు చేస్తాడు మరి? ఉత్పత్తి-వినాశశీల, రసహీన, విషమ దుర్దశలచేత దూషితమైన, అసారమైన ఈ సంసారంలో దుర్బుద్ధి పురుషుడు సారవస్తువనే దాన్ని చూస్తాడా? కొందరు రాజసూయ - అశ్వమేధ యజ్ఞాలను ఎన్నెన్నో నిర్వహిస్తారు. వాటివల్ల వారికి లభించేదేమిటి? ఎక్కువ కెక్కువ మహాకల్ప పర్యంతము స్వర్గభోగమే కదా! అనంత కాల దృష్టిలో ఆ భోగకాలం అల్పకషణాంశ మాత్రమే. వారికి స్వర్గాన్ని మించిన అతమైన అనంత నిత్య విజ్ఞానానందఘన బ్రహ్మ ప్రాప్తి మాత్రం లభించదు. ఈ ఆపత్తులు లేని స్వర్గంగాని, పాతాళంగాని, పృథ్విగాని ఎక్కడైనా ఉంటుందా? ఉండదు ఈ మానసిక వ్యధలైన ఆధులు తన చిత్తంలోనే ఉండే సర్పాలు. ఈ వ్యాధులు తన శరీరమందున్న క్షుద్ర జలాశయాలు. వీటినెలా నివారించేది?

''నేడు సత్యంగా గోచరిస్తున్న ఈ దృశ్యంపై సత్యం దాడిచేస్తున్నది. రమణీయ పదార్థాలను అరమ్యత కప్పేస్తున్నది. సుఖాల తలలపై దుఃఖాలు నాట్యమాడుతున్నాయి. వీటిలో నేనాశ్రయించదగ్గ సత్యవస్తువేదైనా ఉందా? అజ్ఞానమోహితులైన క్షుద్రప్రాణులు పుట్టిచస్తాయి. అట్టి ప్రాణుల చేతనే ఈ పృథ్విసందు లేకుండా నిండిపోయి యున్నది. సాధువులైన మహాపురుషులు దుర్లభులై యున్నారు. నీలి కమలం వలె మనోహరులు, భ్రమరం వలె చంచల నేత్రులైన, ఉత్కృష్ట ప్రేమచేత విభూషితులైన విలాసినీ వనితలు కూడ, క్షణభంగురులు గాన, ఉపహాసపాత్రులే అయిఉన్నారు, రమణీయాతి రమణీయవస్తువులు సుస్థిరపదార్థాలు ఈ లోకంలో ఉన్నా అవన్నీ అంతతో గత్వా చింతా, దుఃఖ కారణాలు మాత్రమే. కనుక వాటినీక్షించటంలో ప్రయోజనం లేదు. ఈ స్త్రీ ధన గృహాది విచిత్ర సంపత్తులు చిత్తానికి ఆదరణీయాలైతే అది కూడ బహుప్రయత్నంచేత తప్ప సాధ్యం కావు. పైగా వాటి రక్షణకై విపరీత దుఃఖాన్ని పొందవలసి వస్తుంది. నిజానికి ఇవన్నీ అవశ్యంగా నశించిపోయే తత్వం గలవే. మహా విపత్తి రూపాలే. ధన, జన, సంపత్తుల వియోగంచేత కలిగే ఆపత్తులు సాధుసాంగత్యానికి, తపస్సుకు, జ్ఞానానికి కారణాలయితే, అలా అవి కళ్యాణ ప్రదాలయితే, అవి కూడ వివేక వైరాగ్యాది

సంపత్తు లేనని భావిస్తాను. క్షణభంగురమైన, మిథ్యారూపమైన, కేవలం మనోపరిణామ స్వరూపమైన ఈ జగత్తులో 'ఇది నాది' అన్న అపూర్వ పదవాక్యరూప అక్షరమాల ఎక్కడ నుండి సంభవించిందో? దేశకాల వస్తువులచేత సీమితమై త్రివిధ తాపాలచేత సంతప్తమైన సుఖనామకమైన ఈ దృశ్యాల్లో ఎందుకను రక్తున్నాతున్నానో? సుఖదుఃఖ పరివర్తన యుక్త విషయభోగరూపమైన ఈ సంసారంలో ఉండే కన్నా, రౌరవ నరకాగ్నిలో పడిపోవటం హాయిగా ఉంటుంది.''

చల్లగాలులు కాస్త వెచ్చగా మారాయి. పక్షుల కూతలు మిక్కుటమయ్యాయి. ఆకాశంలో తూర్పు దెసలో వెలుగుల దొంతరలు ప్రవహిస్తూ వస్తున్నాయి. చీకట్లు మటుమాయమైపోతున్నాయి. ఇంకొద్ది క్షణాల్లో నిర్మల ఆకాశం కాంతితో పూర్ణమవుతుంది. నా మనసులోని నిర్వేదము క్రమంగా తగ్గటంతో, నా చిత్తానికి కాస్త ప్రశాంతత లభించింది. ఏదో చెప్పలేని ఆనందానికి లోనవసాగాను.

''ఈ సమస్త దుఃఖాలకు సంసారమే కారణం. ఇందులో పడియున్న శరీరానికి సుఖమెలా ప్రాప్తిస్తుంది? వందలకొలది ఆశారూప పాశాలచేత ఓతప్రోతమై అధోగతి – ఊర్ధ్వగతులను, సంతాపాన్ని కల్గించే ఈ సంసారాన్ని ఎంతో భోగించాను. ఇక చాలు. నేనిప్పుడు ప్రబుద్ధున్నయ్యాను; ఉత్సాహపూరితున్నయ్యాను. నా పరమార్థసంపత్తును దొంగిలించే ఈ మనసుదొంగను కనుగొన్నాను. దీన్నిక దండిస్తాను. చంపేస్తాను. నన్ను చిరకాలంగా ఈ మనస్సు చంపుకుతిన్నది. నన్ను పతనానికి ఈడ్చింది. ఇక బ్రహ్మతత్త్వాన్ని చింతిస్తూ ఈ మనసును లయం చేస్తాను.''

అలా నిశ్చయించుకొని వికసిత హృదయంతో ఆకాశంలోకి దూరంగా చూశాను. అప్పటికే ఆకాశంలో సూర్యకిరణాలు తమ యాత్రను ఆరంభించాయి. నాకా సమయంలో మహాత్ములయిన సిద్ధపురుషులు జ్ఞాపకమొచ్చారు.

''ఆ సిద్ధపురుషులు నాకనేక రకాలలో బోధచేశారు. వారి బోధమూలకంగా నేనిప్పుడు పరమాత్మలో ప్రవేశింపబోతున్నాను. పరమాత్మనే ఏకాంతంలో చూస్తూ, తదితర కాంక్షలనన్నింటిని శాంతపరచి సుఖపూర్వకంగా ఉంటాను. 'ఈ దేహం నేను, విస్తృతమైన ఈ ధన రాజ్యాదులు నావి'–అన్న అసత్యరూప భ్రమను యథార్థజ్ఞానం ద్వార నాశనం చేసి, అత్యంత బలశాలి అయిన మనోరూప శత్రువును ధ్యానాది అభ్యాసాలచేత నష్టపరచి నే నతిశయ శాంతి సౌఖ్యాన్ని పొందుతాను.''

ఉషోదయం అయింది. నా మనసు శాంతించింది. శాంతచిత్తంతో నేను క్రిందికి దిగసాగాను. అశాంతితో పైకి వచ్చిన నేను, శాంతంతో దిగి రావటానికి మెట్లవైపు నడిచాను.

* * *

''మహారాజ, రాచకొలువు మీ రాకకోసం ఎదురుచూస్తున్నది'' అంటూ ప్రతీహారి తెలియజేశాడు. నేను అతనివైపు ఒకమారు చూసి, రాచకార్యం నా అభ్యుదయానికి విఘ్నకారియా, కాదా అని ఆలోచించసాగాను. పనిచేయుటంలోను, చేయకపోవటంలోను నాకు ప్రయోజనము లేదు. సర్వత్రా సమస్థితిలో ఉన్నాను. అప్రాప్తం గూర్చి కోరను, ప్రాప్తమైన దాన్ని విడవను. కనుక ప్రాప్తమైన ఈ రాచకార్యాన్ని నిర్వహించవలసిందే.

ఇలా నిశ్చయించుకొని రాచకొలువుకు బయలుదేరాను. మధ్యలో సుందరవదనలు పుష్పాక్షతలు చల్లారు. వందిమాగధులు పొగిడారు. దారిలో ప్రజలు హర్షంతో నన్ను తిలకించారు. ఇది రోజూ జరిగే చర్య అయినా, ఈ రోజు నాకీచర్యలో ఏమాత్రం ఆసక్తి - విరక్తులు గోచరించలేదు - ఈ సంసారం సుఖప్రదం కాదు శమమే శాంతిదాయకము. విషయచింతన సంసారదుఃఖాన్ని వృద్ధిచేస్తుంది. కనుక ఆ చింతను వదలాలి. ఉపశమాన్ని పొందాలి. బ్రహ్మలో స్థితుడు కావాలి. వివేక వైరాగ్యాలచేత ఆత్మానందాన్ని జాగృతం చేయాలి-అని అనుకుంటూ పోతున్నాను. చివరికి రథం గమ్యం చేరింది. నిలిచింది, నేను దిగి సభలోకి ప్రవేశించాను.

జయ జయ కారాలు మిన్నుముట్టాయి. సామంతులు తదితరులు మకుటాలు అర్పించి వందనం చేశారు. ఈ గౌరవాదులతో నా చిత్తం చలించిందా అని ఆలోచించి చూశాను. నా మనసు మోహాగ్రస్థం కాలేదు. హర్షం చేత ఉల్లాసం నొందటం లేదు. శాంతమై యున్నది అని నిశ్చయించుకొని సింహాసనాన్ని అధిష్ఠించాను. చేయవలసిన రాచకార్యాలను చకచక చక్కగా నిర్వహించాను. నాడు మొదలు నా చిత్తశాంతికి ఈ సంసారం అడ్డు రాలేదు. దాని దోవన అది కొనసాగుతున్నది. నా దోవన నేను కొనసాగుతున్నాను.

ఒకరోజు నేను శయనించబోతుండగా సిద్ధపురుషులు మరల నా ఎదుట సాక్షాత్కరించారు. వారికి నేను నమస్కరించి, ఉచిత మర్యాదలు చేసి ఆసనాలర్పించాను. వారు నన్ను ప్రేమవీక్షణాలతో తిలకిస్తూ ఇలా అన్నారు.

"రాజా, నీకిప్పుడాత్మానందం లభించింది. సమాధిస్థితి ఏర్పడింది. సగుణ నిర్గుణ యథార్థ రూప జ్ఞానం నీకు లభించింది. నీ విప్పుడు సమస్త ప్రాణులను సమానం చేస్తూ సర్వత్రా పరమాత్మను దర్శిస్తున్నావు. లోకులకందరికి ప్రియమైయున్నావు. హర్షశోకాదులకు అతీతుడవై, వాసనలని పరబ్రహ్మ పరమాత్మ రూప వస్తువుని పరిపూర్ణంగా పొందియున్నావు. నీవు ముక్తుడవయ్యావు. జీవన్ముక్తుడవయ్యావు. నీవు మాకు వందనం చేయుటం కాదు, మేమే నీకు వందనం చేయవచ్చాము స్వీకరించుము" అంటూ ఆ సిద్ధపురుషులు వందనం చేయబోయారు. నేను వెంటనే లేచి "మహాత్ములారా, మీరు నిశ్చయించి తెల్పిన ఈ వాక్యాలే నాకు చాలు. మీరు నా గురువులు. గురువులకు నేనే నమస్కరించాలి" అంటూ వారికి నమస్కరించాను. వారు తృప్తులై అదృశ్యులై పోయారు. నేను ప్రశాంతంగా ఒక లిప్త అలా ఆకాశంలోకి చూసి పడకవద్దకు వెళ్లాను.

కథా వివేచనం

జనకమహారాజు ఆత్మదర్శనానికి సంబంధించిన ఈ కథ శ్రీ యోగ వాసిష్ఠం-ఉపశమ ప్రకరణం- 6-12 సర్గలలో కనబడుతుంది.

కర్మమా, జ్ఞానమా ఏది అనుసరణీయం? అన్న ప్రశ్న అప్పుడప్పుడే ఆధ్యాత్మికతారంగంలో కాలిడినవారిని బాధిస్తుంది. నిజానికి జ్ఞానం తప్ప మరేది లేదు. అడుగు తీసి అడుగువేయాలన్నా జ్ఞానం కావాలి. జ్ఞానం లేనిది కర్మ కొనసాగదు. కర్మకు ప్రత్యేక ప్రతిపత్తి లేదు. ఒక కాగితంపై ఏదైనా వ్రాయాలన్నా, అక్షరజ్ఞానం, భావనాజ్ఞానం కావాలి. ఒక దైవవిగ్రహాన్ని చెక్కాలన్నా శిల్పజ్ఞానం కావాలి. కేవలం ఒక మెకానిక్కు కారును రూపొందించి తయారు చేయలేడు. దానికి ఇంజనీయర్ కావల్సిందే.

అయితే ఇంజనీర్ మెకానిక్ పనిచేయకపోవచ్చు. అది వేరే విషయం. మెకానిక్ మాత్రం, ఆ మోటారుకారుకు సంబంధించిన జ్ఞానం అంతో ఇంతో ఆర్జించవలసిందే. ఇక్కడ జ్ఞానం, కర్మలేకపోయినా నిలిచియున్నది. కాని కర్మకు మాత్రం జ్ఞానం లేనిదే ఉనికి లేకుండా పోయింది, చివరికి కర్మయే జ్ఞానంలో లీనమయింది. జ్ఞానం కర్మలో లీనం కాదు. మెకానిక్కే ఇంజనీర్ జ్ఞానాన్ని ఆశ్రయించాడు. ఇంజనీర్ తలుచుకొంటే మెకానిక్ కార్యం చేయటానికేమంత కష్టం కాదు. కాని మెకానిక్ ఇంజనీర్ కావాలంటే అది చాలా కష్టసాధ్యం. కనుక ముందు జ్ఞానం ప్రాప్తించుకుంటే కర్మ మార్గం బాధించదు. ఈ సంగతే ఇక్కడ విదితమౌతున్నది. జనకమహారాజా సత్య జ్ఞానం అనుభవించాడు. ఆ మీద వ్యావహారిక కర్మ కళాపాలు నిర్లేపంగా, నిర్మోహంగా, నిగర్వంగా నెరవేర్చగల్గాడు. కనుక కర్మమైన, భక్తిఅయిన, యోగమైనా జ్ఞానం ద్వార సాధించబడి, జ్ఞానంలోనే పరిసమాప్తి నొందాలి. దీన్ని వదిలితే, వాటికి ప్రత్యేక గమ్యం ఉండదు. ఈ విషయం జనకుని ఈ కథలో స్పష్టంగా మనకు తెలుస్తుంది.

—పై సంచికలో చెట్టు మీద ఒక మహాముని

వాచ్యర్థా నియతాస్సర్వే వాఙ్మూలా వాగ్వినిస్సృతాః
తాం తు యస్తేనయేద్వాచం స సర్వస్తేయకృన్నరః

—మను 4_256.

మనుష్యమాత్రుని సర్వవ్యవహారములు వాక్కుచే నడచుచున్నవి. ఒకని యూహా మతి రొకనికి ఎఱుకపఱచుటకు శబ్దమువంటి ముఖ్యసాధనము ఇంకొకటి కానేరదు. సర్వవ్యవహారములకు ఆశ్రయభూతమగు ఈ వాగ్రూపమూలమును ఎవడు కొంచము అతిక్రమించునో (వాక్కును ప్రతారణ చేయువాడగునో) వాడు సమస్త విషములను ఒక్కపర్యాయమే ద్రుచ్చిలినవా డగును.

శ్రీరామకృష్ణ మఠం, మద్రాసు-4. ఆగస్టునెల విశేషకార్యక్రమం

4 వ తేది బుధవారం	స్వామి నిరంజనానంద జయంతి
12 వ తేది గురువారము	శ్రీ కృష్ణజయంతి
14 వ తేది శనివారము	శ్రీ కృష్ణజయంతి సమావేశము
18 వ తేది బుధవారం	స్వామి అద్వైతానంద జయంతి
2? వ తేది ఆదివారము	వినాయక చతుర్థి
15 వ తేది ఆదివారం	ఏకాదశి దినములు
30 వ తేది సోమవారం	ఏకాదశి దినములు

మావద్ద లభించు పుస్తకములు

అట్టవెనుక ఉన్న పట్టికలో చోటు చేసుకొనని పుస్తకములు

ఈశ	2.00	ప్రశ్న	2.50
కేన	2.00	బాలల రామకృష్ణ	4.00
మాండూక్య	2.00	దేశాన్ని పునర్నిర్మించండి	1.00
ముండక	2.50	ఆత్మనివేదనం	2.50

కాఫ్కాకు చిల్లర లెక్కించడం రాదా?

అన్నపరెడ్డి వెంకటేశ్వరరెడ్డి

విశ్వసాహిత్యంలో నవలాకారుడుగ శాశ్వతమైన ఒక విశిష్ట స్థానాన్ని సముపార్జించుకొన్న ఫ్రాంట్స్ కాఫ్కా (Franz Kafka)కు చిల్లర లెక్క వేసుకోవడం రాదా! ర్యం! ఆయన జీవితంలో అంతకంటె కరమైన మరికొన్ని విషయాలున్నాయి. అతడు పిల్లల్ని కనలేక కథల్ని కన్నాడు. అతడు వ్రాసిన అన్ని కథలలోను, నవలలోను నాయకులంతా బ్రహ్మచారులు. స్త్రీపాత్రలలో ఎక్కువ చండశాసనులు, ధార్ష్టికం చెలాయించేవారు. బహుశ అతడు బ్రహ్మచారి కావడం దీనికి కారణమేమో. అసలు అతడు బ్రహ్మచారిగా ఉండిపోవడానికి కారణమేమిటి? క్షయరోగం ఎవరికి ప్రియమైనది కాదు. కాని అతడికి మాత్రం మధురాతిమధురమది! అందుకని అతడు క్షయను కావాలని పెంచుకొన్నాడు!

ఈ లక్షణాలు చాలు అతడితో విలక్షణమైనవాడని చెప్పడానికి. సామాన్యంగా, సేలబారు రచయితలను, కళాకారులను మినహాయిస్తే, ఏ సృజనాత్మక రచయిత అయినా, కళాకారుడైనా విలక్షణమైనవాడే. అసలు వారు మామూలు ప్రజానీకం కంటె ఎంతో విలక్షణంగా ఉంటారు. వారి వైలక్ష్యణ్యమే వారి ప్రత్యేకత, విశేషమూ ఒకరకంగా చెప్పాలంటే వారు ఉన్మాదానికి చాల చేరువలో ఉంటారు. అయితే వీరి ఉన్మాదం సుశిక్షితమైంది. అదుపులో ఉండేది. వీరి ఈ ప్రత్యేకతకు, వైలక్షణ్యతకు కారణము వీరు అచేతనాని (unconscious)కి దగ్గరలో ఉండడమే. ఫ్రాయిడ్ యుగారంభం తరవాత, సృజనాత్మక రచయితను మామూలు చవుకబారు రచయితనుంచి వేరు చేసి చూడడానికి ఉపయోగించే కొలబద్ద, "ఎవరు అచేతనానికి ఎంత చేరువలో ఉన్నారని." అంటే అచేతనంలోకి తేలికగా తొంగిచూడగలిగినవాడు మహారచయిత అవుతాడు. సందేహం లేదు. అయితే ఆ అచేతన సుసంపన్నమైనదై ఉండాలి.

పైన చెప్పిన కాఫ్కా 'విలక్షణత' అతని ప్రవర్తనలో కనిపించడమే కాదు, అతని రచనలలోను తొణికిసలాడుతుంది. కాఫ్కా రచనలు చదివినవారికి కొట్టవచ్చినట్లు కనిపించే విషయం ఒకటి ఉంది: "అతని రచనలు స్వప్నాలులా ఉంటాయి". ఈ విషయం నేను చెప్పడం కాదు, ప్రతిసాహితీ విమర్శకుడు అంటున్నాడు. రచనలు స్వప్నాలులా ఉంటాయంటే అర్థం ఏమిటి? స్వప్నాలు ఎక్కడ నుంచి వస్తున్నాయో రచనలూ అక్కడ నుంచే ఉత్పత్తిల్లుతున్నాయన్నమాట. 'స్వప్నం' అచేతనం నుంచి వస్తున్నదని మనోవిజ్ఞాన శాస్త్రం చెబుతుంది. మరి స్వప్న సదృశమైన రచన గూడ అచేతనం నుంచే వస్తున్నది. అయితే స్వప్నానికి రచనకు ముఖ్యమైన తేడా గూడ ఒకటి ఉంది. స్వప్న సృష్టి నిద్రలో జరిగితే, రచనాసృష్టి మేల్కొని ఉన్నప్పుడు జరుగుతుంది. అంటే మామూలు మనిషి నిద్రలో కలలు గనేటప్పుడు మాత్రమే అచేతనాన్ని చేరగలిగితే, రచయిత జాగ్రద్దశలోనే అచేతనాన్ని సందర్శించగలుగుతున్నాడు.

ఐరోపాసాహిత్యాన్ని మొత్తాన్ని తిరగేస్తే కాఫ్కాకు వలె అచేతనపు లోతులు చూచిన మరొక రచయిత కానరాడు. అచేతనపు లోతులను చూడడమంటే ఏమిటి? 'ఆత్మానం విద్ధి', 'నిన్ను నీవు తెలుసుకో', 'నీలోతులను నీవు కొలుచుకో', 'know thyself' కంటె

భిన్నం కాదు. తనని తాను అర్థం చేసుకోని, అర్థం చేసుకొన్నదాన్ని అభివ్యక్తీకరించడము. కాఫ్కా ఆత్మావగాహనం, ఆత్మాభివ్యక్తీకరణకోసం అతడు నిరంతరం సలిపిన కృషే అతని రచనలు. అతడు తన అస్తిత్వాంతరాళాల పాతాళాన్ని కొలిచి ఆత్మశోధనం గావించుకొన్నాడు. ఈ ఆత్మప్రక్షాళనమే అతని డైరీలు, కథలు, గాథలు, నవలలు, కలలు.

అతని రచనలో అతిముఖ్యమైన నవల 'ది ట్రయల్' (The Trial). ఇందులో ఒకడు అరెస్టు కావించబడతాడు. ఎందుకు అరెస్టు చేయబడిందీ అతనికి తెలియదు. కారణం నిర్ధారితం కాని నేరంపై అరెస్టు గావించబడిన అతడు ఆందోళిత మనస్కుడవుతాడు. అతని ఆందోళితానుభవాలు ఈనవలలో వర్ణితమవుతాయి. ఇందులో నాయకుని ప్రతి అడుగును ఏదో శక్తి నిర్ణయిస్తూనే అడ్డుకొంటుంది. అలా నిర్ణయిస్తూనే అడ్డుకొనే అంతు చిక్కని సర్వాంతర్గతమైన ఒక అజ్ఞాతశక్తితో నాయకుడు పోరాటం జరుపుతాడు. ఈ పెనగులాటను కాఫ్కా అతి భయానకంగా * చిత్రిస్తాడు. భయం ఎప్పుడు వేస్తుంది? అనిశ్చితత్వం (uncertainty) ఉన్నప్పుడు. మరి కాఫ్కా ప్రతి సన్నివేశాన్ని విస్పష్టంగా, సునిశ్చితంగానే నిర్వచిస్తాడు. అయినా ఆ సరళ సునిశ్చిత సంఘటనా శ్రేణిలోని అహేతుకత (irrationality) నుంచి అనిశ్చయత (uncertainty) పుట్టుకొస్తూనే ఉంటుంది. మనకు గూడ ఇలాంటి అనుభవాలు జీవితంలో అనేకమారులు ఎదురవుతూ ఉంటాయి. మనం ఒక పనిచేయ సమకట్టి, దానికి సంబంధించిన నిర్ణయాలు చేస్తాము. ఆ నిర్ణయాలను అమలుపెట్టడంలో అంతకంటె ఏదో బలవత్తరమైన శక్తి మన లోపలినుంచే (బయటినుంచి కాదు) నిష్పన్నమై నిరోధిస్తూ ఉంటుంది. మన అంతరంగంలోనే మనకు తెలియని ఇలాంటి మానసిక సంఘర్షణలు మనలను అడుగు ముందుకు వేయనీయవు. మనం చేసిన ఆలోచనలన్నీ చాల హేతుబద్ధంగానే ఉంటాయి. అయినా ఎందుకో మనం వాటిని అమలు చేయలేము. మనకై మనం పెట్టుకొన్న నియమాలను ఉల్లంఘించడంలో ఎంత ఆనందముంది. ఇదే మానవ సంసారం (Human existence) లోని విరోధాభాస (Paradox) నాటకము.

అలాగే 'ది కాసిల్' (The castle) అనే నవలలో కొండమీద ఉన్న రాజ ప్రసాదం కొండ దిగువన ఉన్న గ్రామాన్ని పిలుస్తున్నట్లు కనిపిస్తుంది. ఈ గ్రామంలో ప్రవేశించిన ఒక యువకుని ద్వారా, స్వేచ్ఛ, సాధ్యతలకోసం మానవుడు పడే తపనను, ఒంటరితనంలోని దయనీయతను అభివ్యక్తం చేస్తాడు.

మెటమార్ఫసిస్ (Metamarphosis) అనే కథలో నాయకుడు ఒకనాటి ఉదయం నిద్రనుంచి మేల్కొని చూసుకొనేటప్పటికి తానొక పెద్ద 'నల్లి'గా మారి ఉంటాడు. ఈ నల్లి కుటుంబ సభ్యులతో ఎలా ప్రవర్తించేది, ఆ కుటుంబ సభ్యులు ఈ నల్లిని ఎలా చూసేది అతిభయానకంగా వర్ణిస్తాడు.

అతని ఏ రచన చదివినా అది ఎంతో లోతులనుంచి వ్రాసినట్లు అనిపిస్తుంది. అందుకే అతని గ్రంథాలు చదివినవాడు, మానవ సంసారంలోని విరోధాన్ని, విరోధాభాసని గ్రహించకపోతే అతని రచనలు చదివినట్లుకాదు. అయితే ఈ విరోధం, విరోధాభాసలు కాల దేశాంతర్గతాలని భావించరాదు.

ంలో సరిగా నిద్ర పట్టేదికాదని కొంతమంది మిత్రులు నాతో చెప్పారు.

అతని రచనలు ఎలాగైతే విలక్షణాలో అతని ప్రవర్తనగూడ అంతేరకంగా [illegible] కాదు. అతని రచనలు పాఠకులను [illegible] లకు తీసుకువెళ్ళి మార్చివేస్తాయో, అతని మూర్తిమత్వం అతని మిత్రులను, పరిచయస్తులను, ఎదుటివారిని అలాగే మార్చివేస్తుంది. ఒకసారి ఒక వ్యక్తి వేదికనెక్కి ఒక హాలులో చాలమంది శ్రోతల ఎదుట ఉపన్యాసం చేస్తున్నాడట. ఆ [illegible]న్యాసం మధ్యలో కాఫ్కా ఆ హాలులో ప్రవేశించాడు. అప్పుడు ఆ ఉపన్యాసకుడు, ఒకసారి కాలరు సరిచేసుకొని తిన్నగా నిలబడి, కళ్ళు దగ్గరపెట్టుకొని మాట్లాడం మొదలుపెట్టాడట. ఆ సమయంలో "అదుగో కాఫ్కా వచ్చాడు, జాగ్రతగా మాట్లాడు" అని ఏదో అదృశ్యశక్తి అతని చెవిలో ఊదినట్లైనదట. ఉపన్యాసకుడేకాదు, శ్రోతలుగూడ మారిపోయేవారట. శ్రోతలే కాదు హాలు కొలతలే (ప్రాదేశిక ప్రమాణాలే) మారిపోయేవని ఉర్జిడిల్ అన్నాడు. "అతని మూర్తిమత్వంలో ఏదో ఇంద్రజాలం ఉంది." అని అన్నాడతడు.

మనిషిలో ఏ విశేషం ఉన్నా, ప్రత్యేకత ఉన్నా, వైచిత్రి ఉన్నా, వైలక్షణ్యం ఉన్నా, దానికి మూలకారణాన్ని మనం అతని మూర్తిమత్వంలో చూడవలసిందే. మరి ఇటువంటి విలక్షణాలున్న కాఫ్కా మూర్తిమత్వం అలా తయారు కావడానికి దోహదం చేసిన ప్రభావకాలు (Determinants) ఏవి? ఈ ప్రశ్నకు చెప్పే సమాధానాన్ని అర్థం చేసుకోవాలంటే క్లుప్తంగా ఫ్రాయిడ్ లెబిడో (Libido) సిద్ధాంతాన్ని గురించి తెలుసుకోవాలి.

[illegible] కే స[illegible] [illegible] [illegible] సిద్ధంగా ఎందుకు [illegible] [illegible]స్తాను [illegible] [illegible] [illegible] పరికి [illegible] [illegible]స్తాను [illegible] [illegible] ఎందుకు ? దీని [illegible] [illegible] మూర్తిమత్వాల (Personalities) [illegible] [illegible]. మరి మూర్తిమత్వ [illegible] ఎందుకు రూపొందుతాయి ? దీనికి సమాధానం : వారు పెరిగిన పరిసరాలు, వారికి లభించిన [illegible], ముఖ్యంగా శైశవంలో వారిపై పడిన ప్రభావము. శైశవంలో చిన్నపిల్లలపై ప్రసరించిన ప్రభావానికి చాల విలువనిస్తాడు ఫ్రాయిడ్. అతడు ప్రతిపాదించినదే లెబిడో సిద్ధాంతము.

'ప్రతి శిశువు అసలు కామవాంఛ[2] తోనే జనిస్తాడు,' అంటుంది లెబిడో సిద్ధాంతము. శిశువు కామవాంఛ దేనిని కోరుతుంది ? అంటే అతని కామవాంఛకు వస్తువులు (Objects) ఏవి ? ఒకటి అతడి శరీరం, రెండు అతడి తల్లి. ఈ రెండింటిపై అతడి కామవాంఛ కేంద్రీకృతమవుతుంది. ఆ శిశువు తరువాతి పెరుగుదల అంతా గూడ, మొదట్లో అతడి శరీరం తల్లి — ఈ రెండూ అతనికి ఎటువంటి అనుభవాలను అందిస్తున్నాయి ? అనే ప్రాతిపదిక మీద, ఆధారపడి ఉంటుంది. రోగం, ఆకలిబాధలకు శరీరం మూలము. ఒంటరితనం వల్ల జనించే భయానికి (తల్లి ఏదైన పని మీద కొంచెం అలా అవతలికి వెళ్ళినప్పుడు), శిశువుకు తల్లి మూలము. ఈ విధంగా శిశువు సుఖసంతోషాలకు, బాధా దుఃఖాలకు మూలం అతని శరీరం, తల్లి అవుతున్నారు. ఇది 'రాగద్వేషా'లకు

2. ఇక్కడ కామవాంఛను వయోజనుడు అర్థం చేసుకొన్నట్లు, సంతానం కోసం యువతీయువకులు నిర్వహించే సృష్టికార్యం మాత్రమే కాదు. చలికాలంలో ఉన్నికోట్లు వేసుకొంటే కలిగే వెచ్చదనం నుంచి నోట్లో వ్రేలువేసుకొని చూపిస్తే వచ్చే సుఖం వరకు ఈ కామంలో చేరి ఉంటాయి. యువతీ యువకకామం ఇందులో ఒకభాగం మాత్రమే;

ప్రాతిపదిక. అతని సుఖసంతోషాలకు కారణమైన దానిని (శరీరంగాని, తల్లిగాని) ప్రేమిస్తాడు. దానిపై 'రాగం' జనిస్తుంది. బాధా దుఃఖాలకు కారణమైనదానిని (శరీరంగాని, తల్లిగాని) ద్వేషిసాడు. దానిపై ద్వేషం జనిస్తుంది. ఇటువంటి 'రాగ ద్వేష' ప్రాతిపదిక ప్రతి శిశువుకు సామాన్యమే. అయితే శైశవారంభంలో అనేక ఇతర కారణాలవల్ల ఈ 'రాగద్వేష'మనే తులాదండం ఏవైపుకు మొగ్గింది? అనే దానిమీద ఆధారపడి శిశువు మూర్తిమత్వం రూపుదిద్దుకొంటుంది. (పెరిగి పెద్దైన తరవాత ఈ ప్రపంచాన్ని గురించి ఏర్పరచుకొనే ఆశావహ, నిరాశావహ దృక్పథాలకు ప్రాతిపదిక ఇక్కడే ఏర్పడుతుంది.) బాధల వైపుకు మొగ్గితే శరీరమన్నా, తల్లి అన్నా పరాఙ్ముఖత ఏర్పడుతుంది. ఈ విముఖ సంవేదనలు అనేక పార్శ్వ ప్రభావాల (Sideeffects) కు దారితీస్తాయి. ఇవి మొత్తం మూర్తిమత్వానికే రంగులు పులుముతాయి. ఇక మూర్తిమత్వం ఈ పులుమబడిన రంగులలోనుంచి ప్రపంచాన్ని దర్శిస్తుంది. అందుకని మనకు సత్యం ఎప్పటికి గోచరం కాదు. అందుకనే మన వేదాంతులు ఈ రంగుల పొరలను ఛేదించుకొంటూ పోతేగాని (మోహవికారాలను తొలగిస్తేగాని) అసలు ఆత్మ బయటపడదంటారు.

ఇప్పుడు ఈ సిద్ధాంతాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకొని అతని జీవితాన్ని, రచనలను, స్వప్నాలను పరిశీలించి, అతని మూర్తిమత్వాన్ని మలిచిన ఆ శైశవ ప్రభావాలేవో కనుగొనాలి. సాధారణంగా పెద్దవాళ్ళ జీవితచరిత్రలు, రచనలే లభ్యమవుతాయి. కాని కాఫ్కా విషయంలో మనకు అతని స్వప్నాలు అచ్చు అయి లభిస్తున్నాయి. కాఫ్కా తన రచనలను, స్వప్నాలను అన్నింటిని తగులబెట్టవలసిందని మాక్స్ బ్రాడ్‌కు వీలునామాలాంటి ఉత్తరం వ్రాసినా, కొన్ని కారణాలను పురస్కరించుకొని అతడా పని చేయలేదు. అది తరువాతి తరాలవారి అదృష్టము.

అతని స్వప్నాలను, రచనలను, ఉత్తరాలను, జీవితచరిత్రను పరిశీలించిన మీదట, అతనిపై శైశవం[illegible] పనిచేసినవి రెండే రెండు మూలకాలని [illegible]తుంది. అవి (1) కాఫ్కాకు తన శరీరంపై ఉన్న విహ్యాత, పరాఙ్ముఖత (2) తల్లి తనను త్యజించిందన్న భావన. ఈ రెండు భావాలు అతని మూర్తిమత్వశీలాన్ని (character of personality) మలిచాయి.

శైశవంలో కాఫ్కాకు తనశరీరంపై విముఖత, విహ్యాత ఎందుకు ఏర్పడినట్లు? దీనికి ముఖ్య కారణం తండ్రీ కొడుకుల మధ్య ఉన్న సంబంధము. వస్తుతః కాఫ్కా శరీరం చాల పెళుసైనది, బలహీనమైనది. దీనికి తోడు అతని తండ్రిదేమో మల్లుని శరీరము. అందుకని ఇద్దరి శరీరాలమధ్య అంతరం ఎక్కువైంది. తండ్రి భీమశరీరాన్ని ఎప్పుడు చూచినా, కాఫ్కాకు విస్మయమే కలిగేది. తండ్రి శరీరం ముందు తన శరీరం ఏపాటి? అనే ప్రశ్న అతని మదిలో పదేపదే వేధించేది. దీనితో అతడు క్రుంగిపోయేవాడు. న్యూనతాభావం (inferiority complex) అతనికి నిద్రపట్టనిచ్చేది కాదు.

ఆ మాటకొస్తే ప్రతిపిల్లవానికి ఈ సమస్య ఎదురయ్యేదే. ఏ పిల్లవాని శరీరమైనా తండ్రి శరీరం ముందు కొంచెపాటిదే గదా! పిల్లవాడు తండ్రిముందు బలహీనుడే గదా! అలాగైతే మరి ప్రతిపిల్లవాడూ న్యూనతాభావంతో కుంగిపోవలసిందే గదా! మరి అది కాఫ్కా ఒక్కడికే ప్రత్యేకం కాదు గదా. అవును, నిజమే. ఈ న్యూనతాభావానికి విరుగుడు ఉంది. ఎలాగంటే ప్రతి పిల్లవాడు తండ్రి

అంతటివాడు కావాలని కోరుకొంటాడు. ఎందుకు? తల్లి శ్రద్ధాసక్తులు, ప్రేమ తండ్రిని కేంద్రంగా చేసుకొంటున్నాయి. తల్లిప్రేమలో తండ్రి తనకు ప్రత్యర్థి అవుతున్నాడు. అదీ గాక తల్లి తన మాట కాక తండ్రిమాట వింటున్నది. మరి తల్లి పూర్తిగ తనకే కావాలంటే ఎలా?[3] తండ్రిని అడ్డైనా తొలగించాలి (చంపివెయ్యాలి) లేదా తండ్రి లక్షణాలు తాను పుణికిపుచ్చుకోవాలి. అప్పుడు గాని తల్లి పూర్తిగా తనకే దక్కదు; తననే ప్రేమించదు. మొదటిది (తండ్రిని చంపడం) అసాధ్యం కనుక, రెండవ మార్గం అనుసరించాలి. అంటే తను తండ్రి అంతటివాడు కావాలి. మరి తాను తండ్రి అంతటివాడు కావడం ఎలా? తండ్రితో తాదాత్మ్యం (identification) చెందడమే. తాను చిన్నపిల్లవాడు గనుక, తండ్రి చేసే పెద్దపెద్ద పనులు తాను చేయలేడు గనుక, మానసికంగా తనను తండ్రి స్థానంలో ఊహించుకొని, తండ్రిని సమానాగా గ్రహించి, తండ్రితో తాదాత్మ్యం చెంద ప్రయత్నిస్తాడు. ఈ ప్రక్రియలో తండ్రి తోడ్పాటు ఉంటే, బిడ్డ తండ్రితో తేలికగా తాదాత్మ్యం చెందుతాడు. ఒకసారి తాదాత్మ్యం చెందినతరువాత "తాను తండ్రి అంత" అని మానసికంగా భావించి, న్యూనతా భావం నుంచి బయటపడతాడు. న్యూనతా భావం నుంచి బయటపడడానికి "తాదాత్మ్య ప్రక్రియ" తోడ్పడుతుంది.

తాదాత్మ్య ప్రక్రియలో కాఫ్కా సఫలుడు కాలేదా? ఇద్దరి శరీరాలమధ్య అంతరం మామూలుకంటె ఎక్కువగావడం, తాదాత్మ్య ప్రక్రియలో అతనికి తండ్రి ఏ మాత్రం దోహదం చేయకపోవడంతో అతడు సఫలుడు కాలేదు. తండ్రి అతనిని ఎప్పుడూ దూరంగానే అట్టిపెట్టాడు. దగ్గరకు రానిచ్చేవాడు కాదు. అయినా తండ్రితో తాదాత్మ్యం కోసం కాఫ్కా ఎంతగానో ఆక్రోశించినట్లు కనపడుతుంది. తండ్రిని కనీసం తన రచనల ద్వారానైనా చేరాలని ప్రయత్నించాడు. "నేను వ్రాసేదంతా నిన్నుగురించే నాన్నా" అని చెప్పుకొన్నాడొకచోట. తను వ్రాసిన గ్రంథాన్ని ఒక దానిని తండ్రికి అంకితమిచ్చి, దానిని చూడమని తండ్రికివ్వబోతే "తర్వాత చూస్తా, ఆ బల్లమీద ఉంచు." అన్నాడు తండ్రి. ఈ విధంగా తండ్రి అతనిని ఎప్పుడూ దూరంగానే ఉంచాడు. "తండ్రితో తాదాత్మ్యం చెందలేని కాఫ్కా తండ్రి కాలేకపోయ్యాడు." అసలు పెళ్ళే చేసుకోలేదు. "పిల్లల్ని కనలేక కథల్ని, కలల్ని కన్నాడు."[4]

తండ్రి తనను దరిచేరనీయక పోవడంతో శరీరం మీద ఏర్పడిన అల్పభావన అలాగే ఉండిపోయింది. దానిమీద ఏహ్యత విరక్తికి దారితీసింది. దానిని కప్పిపెట్టుకోవడానికి ఎప్పుడూ అతడు మంచి దుస్తులను ధరించేవాడు. తనకు విరక్తి జనింపజేసిన శరీరం నాశనం కావలసిందే. ఆ పనే చేశావని కాఫ్కా చెప్పుకొన్నాడు. 1917 లో క్షయ అంకురించినా, డబ్బు, వైద్యసౌకర్యాలూ ఉన్నా అతడు 1924 లో మరణించేవరకు (1883 లో పుట్టాడు) సరైన వైద్యం చేయించుకోలేదు. కాఫ్కా

3. ఇడిపస్ భావగ్రంథి (Oedipus Complex) సిద్ధాంతం ప్రకారం ప్రతి మగపిల్లవాడు తల్లిని కామించి తండ్రిని ద్వేషిస్తాడు. ఇలెక్ట్రా భావగ్రంథి (Electra Complex) ప్రకారం ప్రతి ఆడపిల్ల తండ్రిని కామించి తల్లిని ద్వేషిస్తుంది. స్థలాభావం వల్ల ఈ రెండింటి వివరణ ఇక్కడ సాధ్యం కాదు.

4. ఒక యువతి, తాను కాఫ్కాకు బిడ్డను కన్నానని మాక్స్‌బ్రాడ్‌కు ఉత్తరం వ్రాసింది.

క్షయను ''మధుర''మైనదానిగా ''ప్రియ''మైనదానిగా ''రక్షక దేవత''గా అభివర్ణించాడు. తనకు క్షయకు ఉన్న సంబంధాన్ని కొంగుపట్టుకు తిరిగే పిల్లవానికి తల్లికి ఉన్న సంబంధంతో పోల్చాడు.[5] క్షయ అతనిని ఫెలిస్ బార్‌ను వివాహం చేసుకొనే అవకాశం నుంచి, అసలు పెళ్ళినుంచే తప్పించింది.

శైశవంలో అతని మీద బాగా నాటుకు పోయిన రెండవ భావం ''తల్లి తనను త్యజించడం.'' ''పెళ్లైన మిథునం'' (The married-couple) అనే కథలో ఒక పాత్ర అంటుంది: ''నీవేమైన చెప్పు, తల్లి అద్భుతాలు చేయగలదు. మనం పాడు చేసిన వాటిని పునః సృష్టి చేయగలదు. నేను ఆమెను చిన్నతనంలోనే పోగొట్టుకొన్నాను.'' కాఫ్కా చిన్నతనంలో, తల్లి తండ్రితోపాటు పురుష ప్రపంచమైన వ్యాపార రంగంలో (తండ్రివృత్తి వ్యాపారం) లీనమైపోయింది. తల్లికి తండ్రికి మధ్య తేడా అతనికి కనిపించలేదు. తల్లి మరొక తండ్రిగా (పురుషుడుగా) గోచరించింది. ఆ విధంగా తల్లి అతనికి మానసికంగా దూరమైపోయింది. అందుకే అతడు ప్రేమించిన స్త్రీలు, రచనలలో సృష్టించిన స్త్రీలు - పురుష లక్షణమైన ధార్ష్ట్యాన్ని (అంటే మగరాయుళ్ళుగ) పుణికి పుచ్చుకొన్నారు. అతడు ప్రేమించిన ఫెలిస్ బార్, మిలెనా జెసెన్‌స్కాలు పుంభావ స్త్రీలు. అతని నవలలోని హోటలు మేనేజరు క్లారా, ''అమెరికా''లోని బ్రనెల్డా, ''ట్రయల్'' లోని బ్యూరస్టనర్, లెనిలు, ''కాసిల్'' లోని సత్రం నడిపే ఆమె, గిసా, ఫ్రెడాలు - అందరు అతని తల్లినుంచి ఊడిపడినవారే. 'కాసిల్' నవలలో తల్లి తండ్రి 'K' కు ఎదురై నిలుస్తారు. అసలు అతని కలలలో కనిపించిన స్త్రీలంతా అటువంటివారే.

ఈ విధంగా శరీరంపై ఏహ్యత, తల్లి దూరం కావడం. తండ్రి నిరాదరణలు అతనిని నిష్క్రియునిగా, చొరవ లేనివానిగా నిర్ణయాలు తీసుకొని నిక్కచ్చిగా వ్యవహరించ లేనివానిగా, ఎప్పుడూ తొట్రుపాటు పడే వానిగా, బ్రహ్మచారిగా, పిరికివానిగ - అన్నీ అవాంఛనీయాలే-తయారుచేశాయి. అయితే ఈ ''లేమి'' అతని రచనలలో ''కలిమి''గా మారింది.

మిలెనా ఒక ఉత్తరంలో బ్రాడ్‌కు ఇలా వ్రాసింది. ''మీరు అతనితో పోస్టాఫీసుకు ఎప్పుడైనా వెళ్లారా? ఎలాగో అటూ ఇటూ తచ్చట్లాడి చివరకు సరైన కౌంటర్ దగ్గరకు చేరుకొంటాడు. టెలిగ్రామ్ ఇస్తాడు. కౌంటర్‌లో ఉన్న యువతికి డబ్బు ఇస్తాడు. ఆమె బిల్లు పోను మిగతా చిల్లర ఇస్తుంది. అతడు లెక్కపెట్టుకొంటాడు. ఒక క్రౌన్ పొరపాటున ఆ యువతి ఎక్కువ ఇచ్చిందనుకొని ఆమెకు ఆ క్రౌన్‌ను ఇచ్చివేస్తాడు పోస్టాఫీసు మెట్లు దిగుతాడు. మళ్ళీ లెక్కవేసుకొంటాడు. తనదే పొరపాటని, ఆమెకు అనవసరంగా ఇచ్చివేశానే అని బాధపడతాడు. ఒక కాలిమీద శరీరం బరువును మోపి, చివరిమెట్టు వద్ద నిలబడి, 'ఇప్పుడు ఏమి చేయడం?' అని ఆలోచిస్తుంటాడు. ఏమీ చేయలేడు.

ప్రతిషాపులోను ఇదే తంతు''

ఈ ఊగిసలాటకు మరో రూపమే అతని రచనలలోని విరోధాభాస.

5. మానసిక కారణాలు క్షయకు ఎలా దారితీస్తాయో కాఫ్కాను ఉదాహరణగా గ్రహించి జాన్. యస్. వైట్ అనే ఆయన పరిశోధన చేశాడు.

డాక్టరు పి. యశోదారెడ్డి

మై, నిత్యమై, అతీంద్రియాలైన పదార్థాలను ప్రకాశింపచేసేందుకు శబ్దాత్మకమైన వెలుతురు తోడుగా దేశాంతర, కాలాంతరవర్తులైన మహర్షిప్రభృతులు పరార్థహితులై ప్రభుసమ్మితమైన వేదవాఙ్మయాన్ని శాస్త్ర, కావ్య, పురాణేతిహాసరూపంలో ప్రపంచించినారు. సృష్టిస్థితిలయకారణమైన ఈ పరతత్త్వాన్ని సగుణ, నిర్గుణ రూపంలో స్థిరపరుస్తూ లోకస్థితికి మూలమైన ఇహపర సాధన రూపఫలాలను అందించే ధర్మమయ మహావృక్షంగా మహాభారతాన్ని సృష్టించినారు. అందుకే ఆమ్నాయ రూపంలో ప్రఖ్యాతమైన ఈ వ్యాసమహాభారతాన్ని తెనిగించిన ఇద్దరు మహాకవులలో నన్నయ ఈ భారతాన్ని 'ధర్మతత్త్వజ్ఞులు ధర్మశాస్త్రమని, కవి వృషభులు మహాకావ్యమని, పౌరాణికులు బహుపురాణ సంచయమని' భావించినట్లు చెప్పగా, తిక్కన 'వేదములకు నిఖిలస్మృతివాదములకు బహుపురాణవర్గంబులకున్ వాదైన చోటుల దామూదల ధర్మార్థకామమోక్షస్థితికిన్' అంటూ చెప్పి భారతానికి మరింత ప్రామాణికతను కూర్చినారు. అది యుగాలల్లో జ్ఞానచక్షువులైన మహాపురుషులూ, మంత్రద్రష్టలూ, మంత్రకర్తలూ తపశ్చరులై కేవల కైవల్య ప్రాప్తికొరకే తపించక లోకానుగ్రహకాంక్షతో తపస్సును ధారవోసి పెన్నిధివంటి వాఙ్మయవారసత్వాన్ని కల్పించినారు. అట్టి నిధులలో ఒకటి మహాభారతం. ఈ గ్రంథంలో శ్రీకృష్ణుడు ఆధార ఆధేయంగా ఒక నూతనమైన ధర్మాద్వైతవిధానం ప్రవేశపెట్టబడింది. అంటే కేవల తత్తద్దేశకాల యోగ్యమైన పరమధర్మప్రకారం అది. అందుకే ఆ శ్రీహరి లీలావిశేషాలు కానీ, మహాపరాక్రమవంతులైన భారతవీరుల యుద్ధనీతికానీ, వారి జయాపజయ విధానం కానీ సామాన్యుల ఊహకు అందక, నిరీహాస్థాయికమైన శాంతంవైపు మనసు మరలిస్తూంటాయి.

సర్వసాధారణంగా అందరి నాలుకపై ఆడుతూ ప్రతి చెవిలో గుయిమనేమాట ఈనాడు ధర్మం అనే మాట. కానీ ఇది అంత సులభంగా అవగాహనం అయ్యేది కానీ, ఆచరణసాధ్యం అయ్యేది కానీ కాదు. అందుకే భీష్ముని అంతటివాడు ధర్మజ రాజసూయాధ్వర సందర్భంలో శిశుపాలుని పురస్కరించుకొని జ్ఞానవృద్ధులైన సంయములెరిగినట్లు అల్పరాజ్ఞు లజ్ఞానాంధబుద్ధిమైన బాలభావులైన శిశుపాలునికి ధర్మస్వరూపం తెలుస్తుందా అన్నాడు. ఈ ధర్మస్వరూపం అతి సూక్ష్మమైంది. ఉల్లేఖాలంకారం వలె ఈ ధర్మాన్ని అనేకులు అనేక విధాలుగా నిర్వచించినారు. కొందరు వర్ణాశ్రమాచారయుక్తమైన కర్మల నియతాచరణం చేత ఉత్పన్నమయ్యే ఒక గుణవిశేషం ధర్మం అని చెబితే మరికొందరు 'సదాచారోహి ధర్మః' అన్నారు. మరికొందరు 'నియతకర్మలను ప్రయోజనాపేక్ష లేక నిష్కామంగా ఆచరించినప్పుడు చిత్తము ప్రసన్నతను పొంది తత్త్వజ్ఞానాన్ని స్పందింపచేస్తుంది. అదే ధర్మం. అది మోక్షహేతువైనప్పుడు పరమధర్మంగా భాసిస్తుందన్నారు. ఈ ధర్మం ఈశ్వరచోదనంతో వ్యక్తమౌతుందని ప్రశస్తపాదుల మతం (చోదనా లక్షణోఽర్థో ధర్మః). వేరొక కొందరు వైదిక కర్మల వల్లనే ధర్మం ఉత్పన్నమౌతుందని చెబుతూ అందుకు పరిశుద్ధమైన జీవితమూ, పరిశుభ్రమైన ఆహారమూ తప్పనిసరి ఐన సాధనాలుగా సూచించినారు. ఇత్తే వేద ప్రతిపాదితమూ ప్రయోజనవంతమూ ఐన అర్థమే ధర్మం అంటూ చెప్పి తద్విరుద్ధమైంది అధర్మం అన్నారు. ఇంకొక కొందరు 'క్రియాసాధ్యత్వే సతి శ్రేయస్కరమితి లౌకికాః' క్రియాసాధ్యమైకూడ కల్యాణకారి ఐనది ధర్మం అంటూ ప్రతిపాదించినారు. దాదాపు ఈ భావాన్నే తలపింపచేస్తూ వైశేషిక దర్శనకర్త ఐన కణాదుడు 'యతోఽభ్యుదయ నిఃశ్రేయస సిద్ధిః స ధర్మః' అంటూ నిర్వచించినాడు. అంటే ఈలోకంలో ఉన్నతినీ పరలోకంలో మోక్షాన్నీ లభింపచేసేదే ధర్మం అని మనం భావింపవచ్చు. ఈ అభ్యుదయ నిఃశ్రేయస పదాలను వ్యాఖ్యానిస్తూ అభ్యుదయమంటే లౌకికసుఖం అనీ, నిఃశ్రేయసమంటే అలౌకికమైన మోక్షసిద్ధి అనీ ఉదయనుడు వివరించినాడు. 'ధరతి ధారయతి వా లోకం ఇతి ధర్మః' అనే వాక్యం ఏ నియమం ఈ సమస్తలోకాన్ని ధరించి ఉందో అదే ధర్మం అనే నిరుక్తం చెప్పినమాటలనే సార్థకం చేస్తుంది. 'శాస్త్రోక్త కర్మానుష్ఠానంవల్ల ఉత్పన్నమయ్యే భావిఫలరూప శుభాశుభభాగ్యమే ధర్మం అంటూ కోశార్థాలు కానవస్తున్నాయి. ఈ చిక్కుల జోలికి పోలేనివారు వేదం ఏది ధర్మం అని ప్రవచిస్తుందో అదే ధర్మం అంటూ వేదప్రామాణ్యాన్నే అంగీకరించినారు. అందుకే ఈ ధర్మవిషయంలో ప్రమాణజన్యజ్ఞానం సాధ్యం అని కొందరూ కాదని కొందరూ వాదిస్తున్నప్పటికి సకలజన శ్రేయోదాయియై ఇహపరసాధకమై కుటిల రహితమైన హితమార్గమే ధర్మం అని మనం భావించవచ్చు.

చతుర్వర్గసాధకమై, విజ్ఞానసర్వస్వఘనమైన భారతంలో వివిధమైన వినూత్న విధానాలను అనుసరించి ధర్మప్రబోధం చేయబడింది. ప్రత్యక్షోపదేశరూపంలో, ఆఖ్యానోపాఖ్యాన రూపంలో, గీతారూపంలో, గీతలరూపంలో, నీతులరూపంలో, అవధూతాదుల సంవాదరూపంలో, తీర్థక్షేత్రాదిమాహాత్మ్య ప్రకటనరూపంలో, నరకయాతనాది వర్ణనరూపంలో, విధినిషేధరూపంలో ధర్మస్వరూపాన్ని రంగరించి విస్తువు

కలిగింపకుండ పాఠకులచేత భారతామృతాన్ని త్రాగింప జేసినారు. ఈ విధానాల్లో చెప్పదగినది యక్షప్రశ్నలు.

ద్వైతవనంలో పాండవేయులున్నప్పుడు ఆర్తుడైన బ్రాహ్మణుడొకడు వచ్చి యజ్ఞోపకారియైన తన అరణిని ఒక మృగము ఎత్తుకొని పోతున్నదని తనకు నియమభంగం కలుగకుండ ఆ అగ్నిని రక్షింపవలెనంటూ కోరినాడు. నిజానికి తమపాట్లు తాము పడుతున్న ఈ పాండవులకు మృగమువెంట పరుగెత్తవలసిన పని లేదు, కాని సమర్థవంతుడైన వీరునికి ధర్మరక్షణం ప్రధానవిధి అని పరోక్షంగా చెప్పటానికే ఈ కథ కల్పింపబడింది. అందుకే భరతశ్రేష్ఠులైదుగురూ ఆ బ్రాహ్మణుని విద్యుక్తధర్మానికి ఆఘాతం కలుగకుండా మృగాన్ని వెంబడించి, అలసి, దాహపీడితులై ఖిన్నులైనారు. సమీపంలోనే నిర్మల జలపూర్ణమైన సరస్సును చూచి నీటిని తెమ్మంటూ పెద్దవాడైన ధర్మజుడు నియమాన్ని పాటిస్తూ తమ్ముని పంపినాడు.

అక్కడ యతిరూపియైన ధర్మదేవత తా నడిగినప్రశ్నలకు సమాధానమివ్వక నీటిని తాకరాదంటూ చెప్పిన మాటను లక్ష్యపెట్టక నీరుగ్రోలి దాహానికి ఓర్వలేని పాండవుడు నిర్జీవుడైనాడు, ఈ విధంగా ఒకరివెంట ఒకరు వెళ్లి రాకపోవుటతో ధర్మజుడే బయలుదేరి వెళ్లి అక్కడ విగతజీవులై పడి ఉన్న తమ్ముల చూచి దుఃఖించుమందగా అశరీరియైన ధర్మదేవత మాటలు విని ధీరుడై తొందరపాటు లేక, ఆగ్రహింపక, నిర్లక్ష్యం చేయక ఆ ప్రశ్నలకు సమాధానం ఇచ్చినాడు. ఇవే యక్షప్రశ్నలనే పేర ప్రఖ్యాతం ఐనవి. ఈ భాగం వనపర్వాంతర్గతమై ఆరణేయపర్వంలో 45-113 వరకున్న శ్లోకాలలో పర్యాప్తమై ఉంది.

సాధారణంగా ఆంగ్లేయభాషతో పరిచయం ఉన్న విద్యావంతులు ప్రశ్నోత్తరరూపం అయిన ఈ ధర్మప్రచార విధానం (Socretic method of question and answer) అనే ఛాయలో నడిచినట్లు భావించడం పరిపాటి. కానీ ఈ విధానం మనకు ఎంతో ప్రాచీనకాలంనుంచీ అంటే ఋగ్వేదకాలంనుండీ ప్రచారంలో ఉన్న విశేషమే. మన దానస్తుతులలో యజుర్వేదాధర్వవేదాల్లో కూడ ఉపనిషత్తులలో కూడ విజ్ఞానమంతా ప్రశ్నోత్తరరూపంలోనే నడిచింది.

అంతకన్నా విశేషంగా ఈ ప్రశ్నలు ఒక పొడుపుకథ లేదా ప్రహేళికారూపంలో అంటే ఒక Riddle రూపంలో నిర్మితమైనవి. సూత్రప్రాయంగా, సూక్ష్మంగా ఉన్న తత్వాన్ని గ్రహించి, చిక్కులనూ, ముడులనూ విప్పి చెప్పడం అంత సులభసాధ్యం కాదు. ఎన్నో శాస్త్రరహస్యాలనూ, తత్త్వసిద్ధాంతాలనూ, జీవితవిశేషాలనూ, ఋతసత్యాలనూ ఇముడ్చుకున్న ఈ ప్రశ్నలకు సంయమి సర్వజ్ఞుడైనవాడు మాత్రమే గ్రహించి నేర్పుగా సమాధానం చెప్పగలడు. అందుకే మన ప్రాచీనులు గహనాలైన శాస్త్రరహస్యాలను కూడ ఆనందంతో మేళవించి, ఒక కళగా భావింపచేసినారు. ఈ యక్షప్రశ్నలన్నీ పరార్థరూపమైన తత్త్వరహస్యాలనే కాక అనేకవిషయపరిజ్ఞానంతో కూడుకొన్నట్లు గోచరిస్తున్నాయి. స్థూలంగా ఈ సాహిత్యాన్ని నాల్గు భాగాలుగా విభజింపవచ్చు. 1. ఆత్మసంబంధమైనవి. 2. సాంఘిక, రాజకీయ, నైతిక విలువలకు సంబంధించినవి. 3. శాస్త్రసంబంధాలైనవి. 4. సామాన్యజన జీవనోపయుక్తాలైనవి. ఈ భాగంలో యక్షప్రశ్నాగర్భితమైన ఒక్కొక్క శ్లోకంలో నాల్గు ప్రశ్నలూ వాటికి సమాధానరూపమైన ఒక్కొక్క శ్లోకంలో నాల్గు సమాధానాలూ వింతగా ఇమిడి ఉన్నాయి. ఉదాహరణకు:

'కిం స్విదాదిత్యమున్నయతి కేచ తస్యాభితశ్చరాః
కశ్చైనమస్తం నయతి కస్మింశ్చ ప్రతితిష్ఠతి.'

అనే తీరులోఉన్న కొన్ని శ్లోకాలనూ వాని సమాధానరూపాలను తెనుగులో అనువాదరూపంగా సౌలభ్యం కోసం ప్రదర్శిస్తున్నాను.

'దినకరుని నడుపునది ఏది? ఆతనిచుట్టు కొలుచువారెవ్వరు? ఆతడు ఏమిట అస్తమించును? దేనియందు ఆతడు ప్రతిష్ఠితుడగును? అంటూ సృష్టి స్థితి లయ కారణభూతమైన పరమరహస్యాన్ని గూర్చి యక్షుడు ప్రశ్నింపగా, ధర్మజుడు ఆ నాల్గింటికి వరుసగా 1. బ్రహ్మము దినకరుని నడుపును. 2. దేవతలు ఆతనిచుట్టు తిరుగుదురు. 3. ధర్మము చేత అస్తమును పొందును. 4. సత్యమునందు ప్రతిష్ఠితుడగును అంటూ సమాధానమిచ్చినాడు. ఈ సమాధానాలు వ్యాఖ్యానం లేకుండా మనకు అవగతం కావు. ఈ సందర్భంలో నీలకంఠ దీక్షితులవారు ప్రచ్ఛన్నమైన ఒక ఆత్మతత్త్వ రహస్యరూపసిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించినారు. ఉపనిషద్వాణి ననుసరించి ఆత్మజ్ఞానియైనవాడు సుఖదుఃఖద్వంద్వాతీతుడై సంచరిస్తాడు. అందుకే ఇక్కడ అదిత్యశబ్దాన్ని ఆత్మపరంగా గ్రహిస్తూ ఆ ఆత్మరూపుడైన ఆదిత్యుని నడుపునది 'బ్రహ్మం' అన్నాడు. ఇక బ్రహ్మ అంటే వేదము, లేక విద్య అని గ్రహింపవలె. ఏ విద్య ఆత్మానాత్మజ్ఞానాన్ని ప్రసాదిస్తుందో అదే వేదమై ఆత్మసూర్యుని ప్రకాశింపజేస్తుంది. వీరి దృష్టిలో దేవతలంటే శమదమాదులైన గుణవిశేషాలు. అట్లే ధర్మశబ్దానికి కూడా ఉపాసన, లేక కర్మవిశేషం అనే అర్థం గ్రహించినప్పుడు ఆ ఆత్మ

హృదయాకాశంలోని నిత్యుని సోయగాన్ని దర్శిస్తూ ఈ ఆత్ముడు పరమాత్మునిలో లీనమౌతాడు. ఈ ఆత్మ సత్యం చేతనే ప్రతిష్ఠితమౌతుంది అంటూ సూక్ష్మసూక్ష్మాతిభేదంతో నిరూపించినారు. ఇంత గహనమైన మార్గం కాకుండా సృష్టిరహస్యాన్ని ఇమిడ్చినట్లుగా సూర్యుని ఉదయింప చేసేది బ్రహ్మ అంటే ఒక నియంతయైనశక్తి అదే జగదీశ్వరమై, ఆదిమధ్యాంతరహితమై, విశ్వంభరమైన బ్రహ్మము. ఈ సూర్యుని చుట్టూ తిరిగే విగ్రహోపగ్రహాలు. అవే మనకు దేవతలు. లేదా సూర్యుని కర్మసాక్షిగా, జ్ఞానప్రదాతగా, చీకట్లను తొలగించి వెలుతురునిచ్చే మహోపకారిగా భావించినప్పుడు దేవతారూపులైన విద్వజ్జనులు ఆతని కొలుస్తూ చుట్టు తిరుగుతూ నమస్కరిస్తుంటారు. అందుకే దేవతలు అంటే సప్తర్షిమండలమని కానీ, జ్ఞానులని కానీ అర్థం చెప్పుకోవచ్చు. ఇక సూర్యుడు ధర్మంతో అస్తమిస్తాడు అనేది కొంత విడ్డూరంగా కానవస్తుంది. కాని ఇక్కడ ధర్మం అంటే కాలరూపియైన భగవంతుడు. పూర్వాపరసంధ్యారూపమైన కాలధర్మాన్ని అనుసరించి త్రివిక్రముడైన సూర్యనారాయణుడు సాయంవేళ అస్తమించవలసిందే. అదే ధర్మం. అదే నియమపాలనం. ఇట్లాగే తిరిగి సూర్యుడు సత్యంతో ప్రతిష్ఠితుడౌతాడు. అంటే ఆయన ఉదయం శాశ్వతమైందీ, నిత్యమైంది అని. లేదా సత్యమార్గంలోనే జ్ఞానరూపియైన సూర్యుడు ప్రతిష్ఠ చేయబడుతాడు అని గ్రహింపవచ్చు. అట్లే ఋతకాలాలను తప్పక ఉదయాస్తమయాలను పొందేవాడు ఆదిత్యుడు, ఈ చరాచర సకలజగత్తునూ, ప్రకృతినీ నడిపించేది పురుషరూపియైన బ్రహ్మమూ అని మనము గ్రహింపవచ్చు. ఇట్లే:

కింస్విత్సుప్తం న నిమిషతి ? కింస్విజ్జాతం న చోపతి
కస్యస్విద్ధృదయం నాస్తి ? కింస్విద్వేగేన వర్ధతే ?

అంటూ అడిగిన ప్రశ్నలకు సమాధానంగా కౌంతేయుడు:

1. నిద్రించినను కన్ను మూయనిది చేప. 2. పుట్టి (జన్మించి) కూడ చేతనత్వాన్ని పొందనిది గుడ్డు. 3. ఆకారము కల్గి కూడ హృదయము లేనిది రాయి. 4. వేగంచేత వర్ధిల్లేది ఏరు (నది). అంటూ చెప్పినాడు. ఈ సమాధానాలలో శాస్త్రమిళితమైన తాత్త్విక జ్ఞానగర్భితమయిన నిత్యసత్యం ఇమిడి ఉంది. ఇతర జీవజంతు సామాన్యంగా కాక చేప నిద్రిస్తూ కూడా కన్ను మూయక తెరిచే ఉంటుంది. ఇది చేపజాతి సామాన్య లక్షణం. మాత్స్యపరిశీలనంతో వ్యక్తమయ్యే విషయం కానీ ఇందులో తాత్త్వికమైన జీవనరహస్యం ఇమిడి ఉంది. ఇక్కడ మత్స్యశబ్దం జీవికి సంకేతం. చేప ఒక తీరంనుండి మరొక జలరాశికి ప్రవేశించినట్లే జీవుడు జాగృత్స్వప్న నిద్రావస్థలను పొందుతాడు. సుషుప్తిలో జీవి నిశ్చలుడై సర్వాన్ని మరచిఉన్నప్పటికీ ఆ జీవి అంతఃకరణం మాత్రం కన్ను మూయదు. జీవి అనుభవించే ఈ దశలను వివరిస్తూ బృహదారణ్యకోపనిషత్తు— 'తద్యథా మహామత్స్య ఉభే కూలేఽనుసంచరితి పూర్వం చాపరం చ ఏవమేవాయం పురుష ఏతావుభావంతావనుసంచరతి స్వప్నాంతం చ' అంటూ ఉపమించింది. అట్లే జీవి గర్భంలో రేతశ్శుక్ల సంయోగంతో అండరూపాన్ని పొంది కూడ చైతన్యవంతమైన ప్రాణమయం (ప్రాణి) కానంత వరకూ కదల నేరదూ, పరిభ్రమింపనేరదు. అట్లే అప్రాణవంతాలైన శిలాదులకు హృదయం ఉండదు. కాని సప్రాణియైన శరీరి హృదయవంతుడు కానప్పుడూ అంటే దయాదాక్షిణ్యాలు లేక, ఎదుటివాని దుఃఖాన్ని చూచి ద్రవించనప్పుడు వానికి హృదయం ఉండికూడా లేనివాడే. అంటే వాడు రాయితో సమానుడు. అందుకే మనలో కఠినచిత్తులైన క్రూరులను చూసి 'అబ్బో రాయియైనా చమరుస్తుంది కానీ వీడాః' అంటాం. ఇక నాల్గవది, వేగంతో నది వర్ధిల్లుతుంది. జలజల ప్రవహించే అభ్యుదయానికి వేగం తోడైనప్పుడూ, అంటే చైతన్యశక్తికి అనుకూల్యమైన వేగం తోడైనప్పుడు అభివర్ధనం సహజంగా కలుగుతుంది.

సామాన్యసాంఘికనీతికి సంబంధించినవి

కింస్విత్ప్రవసతో మిత్రం కింస్విన్మిత్రం గృహే సతః।
ఆతురస్య చ కిం మిత్రం కింస్విన్మిత్రం మరిష్యతః॥

అనే ప్రశ్నలకు సమాధానంగా తెరువు (దారి) నడచువానికి స్నేహితుడు సార్థము, గృహస్థునికి ఇంటియందు భార్య, రోగార్తునికి వైద్యుడూ, మృతినొందనున్నవానికి అంటే చావు సమీపించినవానికి దానం అనేవి స్నేహితులంటూ యథార్థస్థితిని మన కండ్లఎదుట ఉంచినాడు. ఇట్లే తల్లి తండ్రిని పురస్కరించుకుని యక్షుడు,

కింస్విద్గురుతరం భూమేః కింస్విదుచ్చతరం చ ఖాత్ ।
కింస్విచ్ఛీఘ్రతరం వాయోః కింస్విద్బహుతరం తృణాత్॥

అంటూ అడిగిన ప్రశ్నలకు సమాధానంగా ధర్మజుడు, భూమికంటె భారమైనది తల్లి, ఆకాశానికంటె ఉన్నతు

దైనవాడు తండ్రి. గాలికంటె వేగమైనది మనస్సు. గడ్డిపరకలకంటెకూడ ఎక్కువై అసంఖ్యాకాలుగా పుట్టేవి చింతలు లేదా భావాలు అంటూ సమాధానం ఇచ్చినాడు. ఈ సృష్టిలో భూమ్యాకాశాల్లో భూమికి ఉన్న భారవహమైన సహనాన్ని దాని గరిమనూ నిరవధికమైన ఆకాశం యొక్క ఔన్నత్యాన్ని ఒకవంక మనకు చూపుతూ రెండవవంక అంతకంటె గురుతరమైంది తల్లీ, ఉన్నతుడు తండ్రీ అంటూ దృఢపరచి వారు పూజనీయులంటూ అన్యాపదేశంగా ఉపదేశించినాడు. అట్లే అన్నిటికన్న వేగవంతమైన వాయువు పోలికతో దానికన్నా శీఘ్రతరగమనం కలది మనస్సు అంటూ చెప్పి, దాన్ని అదుపులో ఉంచుకోవటం అలవరచుకొమ్మన్నాడు. గడ్డి ఏ ఎరువూ లేకుండానే నీటితుంపరలతో పుష్కలంగా మొలుస్తుంది, అట్లే భావాలుకూడా తండోపతండాలుగా వస్తాయి. కాని ఆ భావాలు తృణప్రాయాలుగాకాక, ప్రయోజనవంతాలు శుచిమంతాలుగా ఉండవలెనంటూ ప్రబోధించినాడు.

ఈ విధంగా గృహస్థ ధర్మాలను చెప్పినట్లు ప్రశ్నలడిగి మానవుడు ఇహపర సాధనకు మంచి నడవడి కలిగి ఉండవలె నన్నట్లుగా కొన్ని ప్రశ్నలడిగినాడు యక్షుడు.

కః శత్రుః దుర్జయః పుంసాం కశ్చ వ్యాధిరనంతకః।
కీదృశశ్చ స్మృతః సాధురసాధుః కీదృశః స్మృతః॥'

అందుకు ధర్మజుడు, దుర్జయుడైన శత్రువు క్రోధం అనీ, ఎప్పటికీ కుదురని (నయంకాని) రోగం లోభం అనీ (అది అనుభవించినకొద్దీ, కాంక్షిత వస్తువు సమకూరిన కొద్దీ ఆ రోగలక్షణం పెరుగుతుంది కానీ తరగదు. వాడికి సుఖానుభవం కూడా తక్కువే). అట్లే సర్వభూతహితుడైన దయాళువే సాధువనీ, దయారహితుడైన రాతిగుండె అసాధువు అంటూ పరమమైన కారుణిక ధర్మాన్ని వ్యక్తం చేసినాడు. ఇట్లే లౌకికమైన విలువలను పురస్కరించుకొని యక్షుడు:

మృతః కథంస్యాత్ పురుషః కథం రాష్ట్రం మృతంభవేత్?
శ్రాద్ధం మృతం కథం స్యాత్ కథం యజ్ఞోమృతో భవేత్?

అంటూ అడుగగా ధర్మజుడు, దరిద్రుడైన పురుషుడు మృతునితో సమానుడంటూ చెప్పి లోకయాత్రలో దారిద్ర్యం యొక్క భయంకర స్వరూపాన్ని ప్రదర్శింపజేసినాడు. అట్లే సమర్థుడైన ప్రభువు లేని రాజ్యం అరాచకమై నశిస్తుంది అనే రాజకీయ రహస్యాన్ని వెల్లడించినాడు. ఇట్లే అశ్రోత్రియమైన శ్రాద్ధం అంటే విధివిధానం లేని కర్మ నిష్ఫలమై మృతమౌతుందన్నాడు. ఈ రీతిగనే దక్షిణలేని యజ్ఞము నష్టమౌతుందన్నాడు. యజ్ఞం చేసి దేవతలను తృప్తులను చేసినట్లే ఆ యజ్ఞయాగాది కర్మలను జరిపించిన విద్వాంసులను ధన వస్త్రాది దక్షిణలతో సత్కరింపనిదే ఆ యజ్ఞం మృతప్రాయం అంటే నిరర్థకం ఔతుందని అర్హసత్కారం, దానధర్మం అధికారి జనానికి విధ్యుక్తధర్మాలుగా ప్రబోధించి చెప్పినాడు.

ఈ దానధర్మాలు ఎందుకు చేస్తారో వివరించమన్నట్టుగా యక్షుడు.

'కిమర్థం బ్రాహ్మణో దానం? కిమర్థం నటనర్తకే?
కిమర్థం చైవ భృత్యేషు? కిమర్థం చైవ రాజసు?'

అని ప్రశ్నింపగా ధర్మజుడు, ధర్మార్థమై అంటే ఇతర వ్యాపృతులను వదలి కేవలం విద్యావ్యాసంగంతో తపస్సుతో, సత్యశౌచాదులతో జీవించే జ్ఞానిని పోషించడం ధర్మాన్ని రక్షించడమే. అందుకే ధర్మం కోసం ఈ ఉత్తమ గుణగరిష్ఠుడైన బ్రాహ్మణుని పోషింపవలె అన్నాడు. ఇక కీర్తికొరకు నటనర్తకులకు దానం చేస్తారు. వారివల్ల దాతపేరు రసికుడుగా, దానకర్తగా దశదిశలు వ్యాపిస్తుంది. కళాపోషణ జరుగుతుంది. ఇక పరిచారకులకు, భరించేందుకు అంటే వారిని తనవారినిగా ఆదుకునేందుకు వారు జీవించేందుకు, భృత్యులకు దానం చేయవలె అన్నాడు. అట్లే భయకారణం చేత అంటే ఎక్కడ దండెత్తి వస్తాడో? ఏ నష్టం కలిగిస్తాడో? ఏ సౌకర్యం కల్పించడో? ఏ అపాయంనుండి కాపాడడో? అంటూ రాజుకు కర (పన్ను) రూపంగా దానం చేయవలె అంటూ సమాధానం చెప్పినాడు. ఇట్లా నీతిరత్నాకరం వంటి ఈ యక్ష ప్రశ్నల్లో నా శక్తిని అనుసరించి కొన్ని మణులను మాత్రం ఏరి చూపగలిగాను. విజ్ఞులు మన్నిస్తే చాలు.

సంపాదకులు: స్వామి తపస్యానంద. ముద్రాపకులు: ఎం. రిఘానందం
(ఫ్రీడమ్ ప్రెస్, మద్రాసు - 11). ప్రచురణ: శ్రీరామకృష్ణ మఠము, మద్రాసు - 4.